

Statistički godišnjak

Kantona Sarajevo

2024

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
KANTON SARAJEVO**

**ZAVOD ZA INFORMATIKU I
STATISTIKU**

Izdavač

Kanton Sarajevo
Zavod za informatiku i statistiku

Za izdavača

Mr. Dino ŠEHOVIĆ, direktor

Urednik

Mirza MUHIĆ

Naslovnica, grafički dizajn i priprema

Kanton Sarajevo
Zavod za informatiku i statistiku

Fotografije

Za poglavlja 01, 03, 07, 08, 09, 11, 12, 14, 15 i 16 korištene su fotografije autora N. Muhić.

Za poglavlja 02, 04, 05, 06, 10, 17 i 19 korištene su fotografije s internetske stranice pexels.com

Za poglavlje 13 i 18 korištena je ilustracija s internetske stranice freepik.com

Adresa uredništva

Zavod za informatiku i statistiku
Ulica Reisa Džemaludina Čauševića broj 1
71000 Sarajevo
Telefon: +387(0)33 560 470
Fax: +387(0)33 560 490
zis@zis.ks.gov.ba
<https://zis.ks.gov.ba>
ID broj: 4200662290002

**Statistički godišnjak
Kantona Sarajevo
2024**

PREDGOVOR

Zavod za informatiku i statistiku Kantona Sarajevo izrađuje mjesečnu publikaciju "Statistički bilten" i godišnju publikaciju "Statistički godišnjak" Kantona Sarajevo, s namjerom da upozna nadležne organe i institucije Kantona Sarajevo, kao i druge korisnike s osnovnim statističkim podacima i pokazateljima iz oblasti ekonomskih i drugih kretanja na području Kantona Sarajevo.

"Statistički bilten" i "Statistički godišnjak" Zavoda za informatiku i statistiku Kantona Sarajevo dostupni su na internet stranici <http://zis.ks.gov.ba>

Ova publikacija sadrži podatke koje prikuplja i obrađuje Zavod za informatiku i statistiku Kantona Sarajevo, koje dostavljaju izvještajne jedinice prema Programu statističkih istraživanja i njihovoj periodičnosti, a na osnovu Sporazuma sa Federalnim zavodom za statistiku o provođenju statističkih istraživanja na području Kantona Sarajevo, kao i dio podataka koje prikuplja i obrađuje Federalni zavod za statistiku od interesa za Federaciju BiH i kantone. Federalni zavod za statistiku podatke mjesečno objavljuje u Biltenu pod nazivom "Mjesečni statistički pregled Federacije Bosne i Hercegovine po kantonima".

Informacije o drugim kantonima i Statistički bilten Federalnog zavoda za statistiku dostupni su na internet stranici <http://www.fzs.ba>

Prezentirani su podaci za 2024. godinu iz slijedećih oblasti: geografski i meteorološki podaci, registar poslovnih subjekata, stanovništvo, investicije, industrija, poljoprivreda, šumarstvo, građevinarstvo, saobraćaj, unutrašnja trgovina, vanjska trgovina, turizam, zaposlenost, nezaposlenost i plaće, obrazovanje, kultura, zdravstvena zaštita, pravosuđe.

Zavod za informatiku i statistiku Kantona Sarajevo, u cilju poboljšanja kvaliteta ovog biltena, će sa zahvalnošću primati eventualne primjedbe, prijedloge i sugestije.

Molimo korisnike ove publikacije da prilikom korištenja podataka navedu izvor.

	Lična karta Kantona Sarajevo	11
01	TERITORIJALNI, GEOGRAFSKI I METEOROLOŠKI PODACI	13
	Geografski podaci	14
	Meteorološki podaci	14
	Klima	14
	Hidrološki podaci	15
	Seizmološki podaci	16
	Podaci o kvaliteti zraka	16
	1.1 Površine i nadmorske visine općina	18
	1.2 Planine i planinski vrhovi veći od 1.500 metara nadmorske visine	18
	1.3 Godišnje vrijednosti važnijih meteoroloških pojava ¹⁾	18
	1.4 Važnije meteorološke pojave zabilježene u periodu 1951. - 2024.	19
	1.5 Rezultati koncentracije sumpor dioksida (µg/m ³) u 2024. godini	19
02	REGISTAR POSLOVNIH SUBJEKATA	21
	Metodološka objašnjenja – registar poslovnih subjekata	22
	2.1 Registrirani poslovni subjekti prema područjima KD BiH 2010 i općinama stanje 31.12.2024. Područja djelatnosti – pravna lica	24
	2.2 Registrirani poslovni subjekti prema područjima KD BiH 2010 i općinama stanje 31.12.2024. Područja djelatnosti – jedinice u sastavu	25
	2.3 Registrirani poslovni subjekti prema područjima KD BiH 2010 i općinama stanje 31.12.2024. Područja djelatnosti – obrt	26
	2.4 Registrirani poslovni subjekti prema područjima KD BiH 2010 i vrsti subjekta stanje 31.12.2024.	27
03	STANOVNIŠTVO	29
	Metodološka objašnjenja – stanovništvo	30
	3.1 Procjena ukupnog broja stanovnika po starosnoj strukturi	34
	3.2 Prirodno kretanje stanovništva i brakovi	35
	3.3 Prirodno kretanje stanovništva po mjestu uobičajenog stanovanja	36
	3.4 Prirodno kretanje stanovništva i brakovi po mjestu uobičajenog stanovanja	37
04	STRUKTURNE POSLOVNE STATISTIKE	39
	Metodološka objašnjenja - strukturne poslovne statistike	40
	4.1 Osnovne strukturno poslovne varijable prema području KD BiH 2010 preduzeća, 2023. ...	42
	4.2 Osnovne strukturno poslovne varijable prema veličini preduzeća, 2023.	43

SADRŽAJ

4.3 Osnovni strukturno poslovni indikatori prema veličini preduzeća, 2023.	44
4.4 Osnovni strukturno poslovni indikatori prema području KD BiH 2010 preduzeća, 2023.	44
4.5 Učešće osnovnih strukturno poslovnih varijabli prema području KD BiH 2010, 2023	45
05 INVESTICIJE	47
Metodološka objašnjenja – investicije	48
5.1 Isplate za investicije po osnovnim izvorima finansiranja (FBiH)	49
5.2 Ostvarene investicije u stalna sredstva po tehničkoj strukturi	49
5.3 Ostvarene investicije u nova stalna sredstva po namjeni ulaganja i tehničkoj strukturi (Princip čistih djelatnosti)	50
06 INDUSTRIJA	53
Metodološka objašnjenja - industrija	54
6.1 Indeksi obima industrijske proizvodnje - prema glavnim industrijskim grupacijama i područjima KD BIH 2010	56
07 POLJOPRIVREDA	59
Metodološka objašnjenja - poljoprivreda	60
7.1 Ostvareni prinos usjeva	63
7.2 Ostvareni prinosi voća	64
7.3 Proizvodnja i prodaja šumskih sortimenata	64
7.4 Brojno stanje stoke i stočna proizvodnja	65
08 GRAĐEVINARSTVO	67
Metodološka objašnjenja – građevinarstvo	68
8.1 Vrijednost izvršenih građevinskih radova prema vrsti investitora	71
8.2 Vrijednost izvršenih građevinskih radova po vrstama objekata	71
09 PRIJEVOZ I KOMUNIKACIJE	73
Metodološka objašnjenja - prijevoz i komunikacije.....	74
9.1 Registrirana cestovna motorna i priključna vozila prema godinama starosti, 2024	78
9.2 Prijevoz putnika i robe	80
9.3 Prvi put registrirana vozila na motorni pogon prema godinama starosti, 2024.	80
9.4 Poginule i povrijeđene osobe prema starosti, 2024.	81
10 VANJSKA TRGOVINA	83
Metodološka objašnjenja - vanjska trgovina	84
10.1 Izvoz uvoz	86
10.2 Izvoz i uvoz po područjima klasifikacije djelatnost KD BIH 2010	86
10.3 Izvoz i uvoz po sektorima SMTK - Rev 4	86

10.4 Izvoz i uvoz po zemljama namjene, porijekla - top 10	87
11 CIJENE	89
Metodološka objašnjenja - cijene.....	90
11.1 Godišnji indeksi potrošačkih cijena	92
11.2 Godišnji lančani indeksi potrošačkih cijena	93
12 TURIZAM	95
Metodološka objašnjenja - turizam	96
12.1 Dolasci i noćenja turista prema vrstama objekata	98
12.2 Dolasci i noćenja stranih turista prema zemljama prebivališta	99
13 ZAPOSLENI, NEZAPOSLENI I PLAĆE	101
Metodološka objašnjenja - zaposlenost, nezaposlenost i plaća	102
13.1 Zaposlene, nezaposlene osobe i plaće prema područjima KD BiH 2010, 2024	104
13.2 Zaposlene, nezaposlene osobe i plaće po općinama, 2024	105
13.3 Nezaposlene osobe prema stručnoj spremi, stanje decembar 2024	105
14 OKOLIŠ	107
Metodološka objašnjenja - okoliš.....	108
14.1 Ukupna količina otpada po područjima klasifikacije djelatnosti KD BiH 2010	111
14.2 Prikupljeni i odloženi komunalni otpad	111
14.3 Javni vodovod	111
14.4 Javna kanalizacija	112
14.5 Zahvaćene površinske i podzemne vode u industriji	112
14.6 Snabdijevanje industrije vodom iz javnog vodovoda i drugih izvora	112
14.7 Ispuštene otpadne vode iz industrije	113
15 OBRAZOVANJE	115
Metodološka objašnjenja - obrazovanje.....	116
15.1 Redovno osnovno obrazovanje prema vrsti škole	118
15.2 Redovno osnovno obrazovanje po godinama i opštinama	118
15.3 Srednje obrazovanje prema vrsti škole	119
15.4 Srednje obrazovanje po godinama i opštinama	119
15.5 Visoko obrazovanje po vrsti ustanove	120
15.6 Visoko obrazovanje – diplomirani studenti po vrsti ustanove	120
16 KULTURA I UMJETNOST	123
Metodološka objašnjenja – kultura i umjetnost	124
16.1 Pozorišta	128
16.2 Kina	128
16.3 Radio stanice	128

16.4 TV stanice	128
16.5 Galerije i izložbe	129
16.6 Festivali	129
16.7 Muzeji opće namjene	129
16.8 Specijalizirani muzeji	129
17 ZDRAVSTVENA ZAŠTITA	131
Metodološka objašnjenja - zdravstvena zaštita.....	132
17.1 Zdravstveni radnici u bolnicama, ispisani bolesnici i bolesnički dani ispisanih bolesnika .	133
17.2 Primarna zdravstvena zaštita, 2024.	134
17.3 Služba porodične medicine, 2024.	134
17.4 Djelatnost zaštite predškolske djece, 2024.	135
17.5 Djelatnost zaštite školske djece, 2024	135
17.6 Radnici zaposleni u zdravstvenim ustanovama prema stepenu stručne spreme i profilu...	136
18 SOCIJALNA ZAŠTITA	139
Metodološka objašnjenja – socijalna zaštita	140
18.1 Socijalna zaštita	141
19 PRAVOSUĐE	143
Metodološka objašnjenja - pravosuđe	144
19.1 Optužene i osuđene punoljetne i maloljetne osobe prema krivičnom djelu	145
19.2 Optužene punoljetne i maloljetne osobe prema vrsti odluke	145

LIČNA KARTA KANTONA SARAJEVO

Površina: **1.276,9** km² (4,9% teritorije FBiH, 2,5% teritorije BiH)

Broj stanovnika (procjena): **421.531**

Stepen zaposlenosti ukupnog stanovništva: **38,61** %

Neto plaća **1.704** KM

ILIJAŠ
Površina: 309 km²
Broj stanovnika
(procjena) 21.124

VOGOŠĆA
Površina: 72 km²
Broj stanovnika
(procjena) 29.807

NOVI GRAD
Površina: 47 km²
Broj stanovnika
(procjena) 123.568

ILIDŽA
Površina: 143 km²
Broj stanovnika
(procjena) 72.818

STARI GRAD
Površina: 51 km²
Broj stanovnika
(procjena) 33.534

CENTAR
Površina: 33 km²
Broj stanovnika
(procjena) 51.919

NOVO SARAJEVO
Površina: 10 km²
Broj stanovnika
(procjena) 62.463

HADŽIĆI
Površina: 273 km²
Broj stanovnika
(procjena) 24.526

TRNOVO
Površina: 338 km²
Broj stanovnika
(procjena) 1.772

TERITORIJALNI, GEOGRAFSKI I METEOROLOŠKI PODACI

01

Foto: N. Muhić

GEOGRAFSKI I METEOROLOŠKI PODACI

GEOGRAFSKI PODACI

Izvori i metode prikupljanja podataka

Podaci o geografskim koordinatama, površini i dužini granica preuzeti su od Uprave za geodetske i imovinskopravne poslove Bosne i Hercegovine, podaci o jezerima i nadmorskim visinama planinskih vrhova su iz topografskih karata razmjera 1:25.000. Ostali geografski podaci preuzeti su od Federalnog ministarstva okoliša i turizma.

Definicije

Pod pojmom **planine** najčešće se podrazumijevaju uzvišenja iznad 500 m nadmorske visine, dok se uzvišenja ispod 500 m nazivaju brijegom, iako su te granice proizvoljne i variraju. Planine preko 1.500 m nadmorske visine su poredane prema visini vrha.

METEOROLOŠKI PODACI

Izvori i metode prikupljanja podataka

Podaci o zemljotresima, temperaturi zraka, količini padavina i vodostaju rijeka preuzeti su od Federalnog hidrometeorološkog zavoda, koji vrši osmatranje, mjerenje i prikupljanje ovih podataka preko mreže stanica u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Obuhvatnost i uporedivost podataka

Mjerenja i osmatranja meteoroloških parametara u 2024. godini vršena su na 58 meteoroloških stanica u Federaciji Bosne i Hercegovine. Od toga je: 14 - glavnih MS, 14 - automatskih MS, 5 - agro MS, 25 - padavinskih MS.

Vazdušni pritisak izražen je u hektopaskalima (hPa) ili milibarima (mb). Relativna vlažnost zraka izražena je u procentima (%). Temperature zraka se izražavaju u stepenima Celsijusa (C°).

Definicije

Podaci o srednjoj dnevnoj temperaturi se odnose na srednje mjesečne vrijednosti, koje su izračunate na osnovu mjerenja svakog dana u 7:00, 14:00 i 21:00 sat po lokalnom vremenu, prema formuli: $(t_7+t_{14}+2\cdot t_{21})/4$.

Srednja godišnja temperatura zraka je izračunata na isti način, tj. kao mjesečni prosjek.

Podaci o padavinama se odnose na mjesečnu i godišnju količinu padavina izraženu u milimetrima (mm). Jedan milimetar padavine znači da je pala 1 litar padavine na 1 metar kvadratni (l/m²).

Broj dana sa kišom i snježnim pokrivačem predstavlja dane u kojima su naznačene pojave iznosile najmanje 0,1 mm i najmanje 1 cm snježnog pokrivača.

Padavina se smatra kiselom ako je pH < 5,6.

KLIMA

Bosna i Hercegovina se nalazi na granici dva velika klimatska pojasa. Sa sjevera imamo utjecaj umjereno kontinentalne klime iz Panonske nizije, a sa jugozapada utjecaj mediteranske klime sa Jadranskog mora. Stoga razlikujemo tri osnovne klimatske oblasti: Oblast umjereno kontinentalne klime na sjeveru (Umjereni klimatski pojas), koji dolinama većih rijeka prodire duboko prema središnjem dijelu; Oblast planinske i predplaninske klime u središnjem planinskom dijelu (Planinsko kotlinski pojas), te Oblast mediteranske klime na jugozapadu (Maritimni pojas).

Zavisno od nadmorske visine razlikujemo i nekoliko prijelaznih oblasti između ovih glavnih, a na najvećim nadmorskim visinama u centralnom planinskom pojasu govorimo i o oblastima alpske klime.

Umjereni klimatski pojas ima umjereno kontinentalnu klimu sa dosta oštrim zimama i toplim ljetima. Srednje temperature zraka u januaru su niže od 0,0°C, dok se u julu srednje temperature kreću od 18,7 do 23,0°C.

Apsolutne minimalne temperature u zimskom periodu spuštaju se i do -27,0°C, dok apsolutne maksimalne u ljetnjem periodu dostižu i 40,0°C. Srednje godišnje temperature zraka (više-godišnji prosjek) kreće se u rasponu između 10,0 i 13,0°C.

Prosječne godišnje sume padavina opadaju od zapada prema istoku i variraju između 700 mm na istoku i 1.400 mm na zapadu zemlje. Idući prema centralnim predjelima sa porastom nadmorske visine srednje temperature zraka lagano opadaju, a sume padavine rastu. Dolinama velikih rijeka utjecaj ovog klimatskog pojasa je izraženiji i dopire dublje prema jugu zemlje.

Planinsko kotlinski pojas (sa nadmorskom visinom od 500 do 2.000 m i preko). Na planinama i visoravnima klima ima karakter planinske, i odlikuje se zimama koje karakterišu niske temperature zraka i obilnije snježne padavine, te blaga i kratka ljeta.

Na prostorima preko 1.800-1.900 m nad morem planinska klima ima sve odlike alpske klime. Prosječna temperatura najhladnijeg mjeseca je niža od $-3,0^{\circ}\text{C}$ a najtoplijeg niža od $18,0^{\circ}\text{C}$. Prosječno 2 - 4 mjeseca u godini imaju srednju temperaturu veću od $11,0^{\circ}\text{C}$.

U kotlinama je prisutna predplaninska klima. Srednja godišnja temperatura zraka se kreće od $8,0$ do $11,0^{\circ}\text{C}$. Ljeta su toplja, a zime oštre sa čestim snježnim padavinama. Režim padavina u planinsko kotlinskom pojasu je približno ravnomjeran tokom godine. Godišnje sume padavina se kreću između 800 i 1.400 mm, a u planinskim predjelima padne i do 2.000 mm.

Mediterranski pojas (dolina rijeke Neretve i njenih pritoka, kao i obližnja kraška polja) zbog blizine Jadranskog mora ima mediteransku klimu, odnosno izmijenjenu mediteransku klimu. Osnovna karakteristika ove klime su blage zime i žarka ljeta. Srednje temperature u januaru su od $3,0$ do $5,0^{\circ}\text{C}$, dok su u julu i preko $24,0^{\circ}\text{C}$, ali je amplituda manja nego u sjevernim i centralnim dijelovima zemlje. Apsolutne maksimalne temperature se kreću i do $45,0^{\circ}\text{C}$.

Sume padavina su veoma visoke (od 1.000 do 1.800 l/m²). Najveće količine padavina su u hladnijem dijelu godine, dok su u ljetnim mjesecima relativno male, pa su u tom dijelu godine mogući i sušni periodi. Snijeg je rijetka pojava.

Analiza klimatskih anomalija na području Federacije Bosne i Hercegovine u 2024.

Srednje godišnje temperature zraka u 2024. godini bile su znatno iznad standardne normale za period (1991-2020) na čitavom posmatranom prostoru Bosne i Hercegovine i kretale su se između $11,9^{\circ}\text{C}$ u Livnu i $18,2^{\circ}\text{C}$ u Neumu, a na planinama između $3,9^{\circ}\text{C}$ na Bjelašnici i $9,8^{\circ}\text{C}$ na Ivan-sedlu. Temperaturna odstupanja varirala su u rasponu od $1,6^{\circ}\text{C}$ u Neumu do $2,8^{\circ}\text{C}$ u Gradačcu. Na svim posmatranim meteorološkim stanicama, ova godina je znatno najtoplija od početka službenih instrumentalnih mjerenja na prostoru Bosne i Hercegovine. Prema raspodjeli percentila temperaturne prilike u 2024. godini svrstavamo u kategoriju ekstremno toplo.

Temperatura	Percentili
Ekstremno hladno	<2
Vrlo hladno	2-9
Hladno	10-25
Normalno	26-74
Toplo	75-90
Vrlo toplo	91-98
Ekstremno toplo	>98

Analiza godišnjih suma padavina izraženih u % prosječnih vrijednosti pokazuje da su se u 2024. godini odstupanja u odnosu na višegodišnji prosjek (1991 - 2020) kretala između 71,2% u Mostaru i 113,9% u Drvaru. Ukupne sume padavina u 2024. godini bile su u rasponu od 722,5 mm na Meteorološkoj stanici Bugojno do 1.544,0 mm na Meteorološkoj stanici Neum. Prema raspodjeli percentila, padavinske prilike u 2024. godini svrstane su u kategorije vrlo sušno, sušno normalno i kišno.

Padavine	Percentili
Ekstremno sušno	<2
Vrlo sušno	2-9
Sušno	10-25
Normalno	26-74
Kišno	75-90
Vrlo kišno	91-98
Ekstremno kišno	>98

Mjesec august, na najvećem broju posmatranih stanica, imao je najmanju mjesečnu sumu padavina tokom 2024. godine. Na Meteorološkoj stanici Tuzla u augustu izmjerena je najmanja mjesečna suma padavina od 6,5 mm. Prosječno najveće mjesečne sume padavina zabilježene su na većini stanica u oktobru. Na Automatskoj meteorološkoj stanici Gorani na Neretvi izmjereno je 430 mm. U Jablanici je u noći 3. na 4. oktobar za četiri sata izmjereno 156 mm. Velika količina padavina uzrokovala je smrt 19 osoba.

Najveća visina snježnog pokrivača od 63 cm izmjerena je u Gradačcu (25.12.). Na planinskim područjima, najveća visina snježnog pokrivača od 188 cm izmjerena je na Bjelašnici (25.12.).

HIDROLOŠKI PODACI

Izvori i metode prikupljanja podataka

Podaci o nivou vode preuzeti su od Federalnog hidrometeorološkog zavoda, koji vrši mjerenje i prikupljanje ovih podataka, a dati su na osnovu

dnevnih osmatranja i izraženi su u centimetrima (cm).

Obuhvatnost i uporedivost podataka

Mrežu hidroloških stanica u Federaciji Bosne i Hercegovine krajem 2024. godine činilo je cca 105 stanica, od kojih niz podataka (H-vodostaj) ima svih cca 105 stanica.

Definicije

Vodomjerna letva (vodomjer) služi za neposredno očitavanje vodostaja. Vodomjerne letve se proizvode od emajliranog lima pojedinačne dužine od 1 metra, sa podjelom od 2 cm.

Vodostaj površinskih voda označava nivo vode u vodotoku, jezeru, moru ili akumulaciji i mjeri se u metrima (m) ili centrimetrima (cm).

Na nekom uređenom mjernom mjestu za mjerenje vodostaja (vodomjerna hidrološka stanica) vodostaj se mjeri u odnosu na neku referentnu visinsku tačku ("kotu nule") za koju je prethodno geodetski određena nadmorska visina.

Za neposredno očitavanje vodostaja koriste se vodomjerne letve postavljene na način da se na njima očitava vodostaj relativno u odnosu na kotu nule. Na isti način vodostaji se mogu i trajno registrirati (zapisivati) upotrebom analognih ili digitalnih instrumenata za mjerenje vodostaja.

Podaci o vodostaju rijeka odnose se na najvažnije rijeke Federacije Bosne i Hercegovine i vodomjerne stanice za koje postoje podaci u vremenskom slijedu od deset godina.

Protok vode predstavlja zapreminu vode koja protiče kroz neku proticajnu površinu u jedinici vremena i izražava se u kubnim metrima u sekundi (m^3/s) ili u litrima u sekundi (l/s).

SEIZMOLOŠKI PODACI

Izvori i metode prikupljanja podataka

Podaci o zemljotresima preuzeti su od Federalnog hidrometeorološkog zavoda, koji vrši osmatranje, mjerenje i prikupljanje ovih podataka preko mreže seizmoloških stanica.

Obuhvatnost i uporedivost podataka

Mreža seizmoloških stanica Federalnog hidrometeorološkog zavoda postoji od 2010. godine. Na području Federacije Bosne i Hercegovine postoji šest digitalnih seizmoloških stanica: Sarajevo, Zenica, Bihać, Tuzla, Mostar i Livno.

Definicije

Zemljotres predstavlja oscilovanje čestica tla izazvano prirodnim ili vještačkim uzrocima. Posljedica su oslobođene Zemljine unutrašnje energije. Nastaje usljed pomjeranja tektonskih ploča, kretanja Zemljine kore ili pojave udara, a posljedica je podrhtavanje zemljine kore zbog oslobađanja velike količine energije.

Epicentar je mjesto na Zemljinoj površini, okomito iznad hipocentra ili žarišta zemljotresa. To je najčešće i mjesto na kojem se zemljotres najjače osjeti i gdje napravi najveću štetu.

Hipocentar ili žarište zemljotresa je mjesto u unutrašnjosti Zemljine kore od koga počinju da se prostiru seizmički talasi.

Intenzitet zemljotresa odražava rušilački efekt zemljotresa na površini Zemlje. Izražava se različitim skalama, od kojih se u Evropi najčešće primjenjuje Merkali-Kankani-Zibergova (MCS) i Medvedova-Sponheuera-Karnikova (MSK) skala.

Hipocentralno vrijeme predstavlja vrijeme početka loma stijenske mase u hipocentru.

Magnituda zemljotresa predstavlja jedinicu mjere količine oslobođene energije u hipocentru. Izražava se magnitudnom skalom Rihtera koja ima 9 stepeni.

Rihterova skala ili magnituda skala definirana je brojem kojim se označava energija proizašla iz zemljotresa. Skala se procjenjuje prema logaritamskom zapisu najveće amplitude.

Merkali-Kankani-Zibergova skala (MCS) češće nazivana kao Merkalijeva skala, definira pojave i promjene koje zemljotresi izazivaju kod ljudi i životinja uz ocjenu veličine štete na objektima, te sagledavanje promjena u prirodi kao posljedica zemljotresa.

PODACI O KVALITETU ZRAKA

Izvori i metode prikupljanja podataka

Podaci - indikatori kvaliteta zraka, preuzeti su od Federalnog hidrometeorološkog zavoda koji vrši mjerenje i prikupljanje ovih podataka putem mreže monitoringa kvaliteta zraka.

Obuhvatnost i uporedivost podataka

Zagađenje zraka podrazumijeva direktno ili indirektno unošenje supstanci u zrak od čovjeka što rezultira takvim štetnim uticajima koji ugrožavaju ljudsko zdravlje, nanose štetu životnim resursima i ekosistemima, materijalnim dobrima.

Ostvarivanje monitoringa kvaliteta zraka provodi se u skladu sa mogućnostima realizacije zahtjeva definisanim Pravilnikom o načinu vršenja monitoringa kvaliteta zraka i definiranju vrsta zagađujućih materija, graničnih vrijednosti i drugih standarda kvaliteta zraka ("Službene novine FBiH", broj: 21/01).

Za ocjenu kvaliteta zraka vrši se monitoring koncentracije zagađujućih materija definisanim o načinu vršenja monitoringa kvaliteta zraka i definiranju vrsta zagađujućih materija, graničnih vrijednosti i drugih standarda kvaliteta zraka ("Službene novine FBiH", broj: 12/01), mjerenja pH vrijednosti i elektroprovodljivosti padavina ne tretiraju se kao parametri za ocjenu kvaliteta zraka.

Kisele kiše nastaju pri procesima sagorijevanja u kojima nastaju sumporov dioksid, azotni oksidi i drugi plinovi koji pospješuju nastajanje kiselina. Takvi slobodni nemetalni oksidi oksidiraju u vlažnoj atmosferi sa vodenom parom u sumpornu i dušičnu kiselinu. Ove tvari se otopljene nalaze u zraku tako da onda na zemlju padaju sa padavinama.

Kisele kiše predstavljaju pojavu koja utiče na degradaciju šuma i drugih vegetativnih zajednica, zakiseljavanje i smanjenje fertilnosti tla, a mogu negativno uticati i na materijalna dobra osobito na objekte izgrađene od krečnjaka i drugih materijala koji su podložni korozivnom djelovanju kiselih padavina.

Definicije

Zagađivanje podrazumijeva direktno ili indirektno unošenje supstanci u zrak od čovjeka što rezultira takvim štetnim uticajima koji ugrožavaju ljudsko zdravlje, nanose štetu životnim resursima i ekosistemima, materijalnim dobrima.

Monitoring kvaliteta zraka jeste metodološki određen skup mjernih postupaka utvrđivanja koncentracija pojedinih materija u zraku na nekom prostoru i u određenom vremenskom periodu s ciljem stjecanja relevantnih podataka i informacija na osnovu kojih je moguće utvrditi izvore zagađenja zraka i utvrđivanja načina za

smanjenje zagađenja i zaštite zdravlja ljudi, ekosistema i materijalnih dobara.

Ukupne suspendovane čestice jesu čestice ili aerosoli koje predstavljaju kompleksnu smjesu organskih i neorganskih supstanci (ugljiko-vodonika, metalnih oksida, kancerogena i dr.) i koje su prečnika manjeg od 100 µm.

Ukupne taložne materije su čestice prečnika većeg od 10 µm koje se uslijed sopstvene težine prenose iz zraka na razne površine (zemljište, vegetacija, voda, građevine i dr.).

Oksidi azota su zbir zapreminskih udjela azot monoksida i azot dioksida izraženih u jedinicama masene koncentracije azot dioksida (NO₂) u mikrogramima po kubnom metru (µg/m³).

Čađ je masena koncentracija suspendiranih čestica ekvivalentna smanjenju refleksije filter papira zbog skupljanja crnih čestica i mjeri se samo u aglomeracijama gdje prevladavaju crne čestice.

Prizemni ozon predstavlja koncentraciju ozona (O₃) u najnižem sloju atmosfere izražen u jedinicama masene koncentracije u mikrogramima po kubnom metru (µg/m³).

Mjerenje je skup postupaka kojima se određuje vrijednost pokazatelja kvaliteta zraka i/ili posrednih pokazatelja kvaliteta zraka.

Pokazatelj kvaliteta zraka je mjerljiva veličina nekog hemijskog elementa i/ili spoja, odnosno fizikalnog stanja i/ili pojave, koji uzrokuje promjenu kvaliteta zraka.

Posredni pokazatelj kvaliteta zraka je mjerljiva veličina kojom se opaža promjena na biljkama, građevinama i u biološkim nalazima i koja ukazuje na učinak zagađenog zraka.

Gustoća mjerenja je broj mjernih rezultata pojedinog pokazatelja kvaliteta zraka i /ili posrednog pokazatelja kvaliteta zraka u jedinici vremena.

1.1 Površine i nadmorske visine općina

Broj	Općina	Šifra općine	Površina cca km ²	Nadmorska visina m
1.	Centar	10839	33	532
2.	Hadžići	10847	273	546
3.	Ilidža	11550	143	503
4.	Ilijaš	10863	309	450
5.	Novi Grad	10871	47	507
6.	Novo Sarajevo	11568	10	519
7.	Stari Grad	11584	51	541
8.	Trnovo	11592	338	816
9.	Vogošća	10928	72	500

Napomena: Podaci o površinama općina su privremeni.

1.2 Planine i planinski vrhovi veći od 1.500 metara nadmorske visine

Planina	Nadmorska visina	Vrh se nalazi na teritoriji općine
Treskavica	2086	Trnovo
Bjelašnica	2067	Trnovo
Trebević	1629	Sarajevo
Ozren	1534	Sarajevo
Igman	1647	Hadžići, Ilidža
Ivan Planina	1534	Hadžići, Konjic, Kreševo

1.3 Godišnje vrijednosti važnijih meteoroloških pojava¹⁾

Meteorološka pojava	2020	2021	2022	2023	2024
	srednje godišnje vrijednosti				
Pritisak zraka, mb	943,3	942,6	942,6	942,1	943,2
Temperatura zraka, °C	11,2	11,2	11,8	11,9	12,8
Relativna vlažnost zraka, %	67	66	66	70	67
Oblačnost (osmina)	4,4	4,6	4,2	4,6	4,4
	godišnje vrijednosti				
Apsolutna max. temperatura zraka, °C	36	38,5	38,3	36,6	39,7
Apsolutna min. temperatura zraka, °C	-10,6	-9,6	-15,1	-11,8	-12,0
Količina padavina, l/m ²	784,7	979,3	671,2	1102,9	807,0
Broj dana sa padavinama, $\geq 0,1$ mm	137	115	91	177	142
Broj dana sa snježnim pokrivačem, ≥ 1 cm	39	48	48	43	36
Maksimalna visina snježnog pokrivača, cm	22	20	18	37	35
Trajanje sisanja sunca - insolacija (sati)	2048,7	1979,5	2200,0	1988,0	2174,1

¹⁾ Podaci se odnose na meteorološku stanicu Sarajevo

1.4 Važnije meteorološke pojave zabilježene u periodu 1951. - 2024.

Meteo stanica	Srednje vrijednosti				Apsolutne vrijednosti			
	Godišnja temp. zraka (°C)	Zimska temp. zraka (°C)	Ljetna temp. zraka (°C)	Godišnje sume oborina (l/m ²)	Maks. temp. zraka (°C)	Datum	Min. temp. zraka (°C)	Datum
Bjelašnica	1,6	-5,8	9,7	1154,0	24,3	24.8.2007.	-29,2	22.1.1963.
Ivan Sedlo	7,7	-1,0	16,3	1468,0	35,5	24.8.2007.	-26,2	12.1.1985.
Sarajevo	10,1	0,8	19,1	934,0	39,7	14.8.2004.	-22,2	8.1.2017.

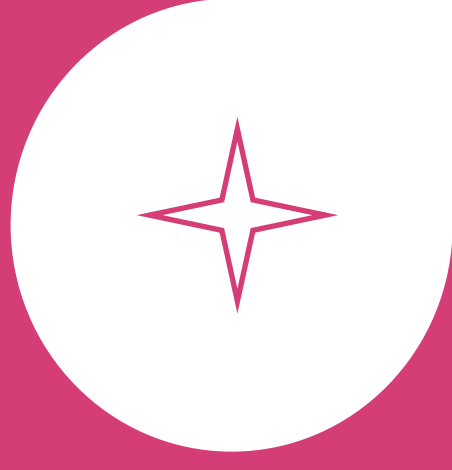
Izvor: Federalni hidrometeorološki zavod

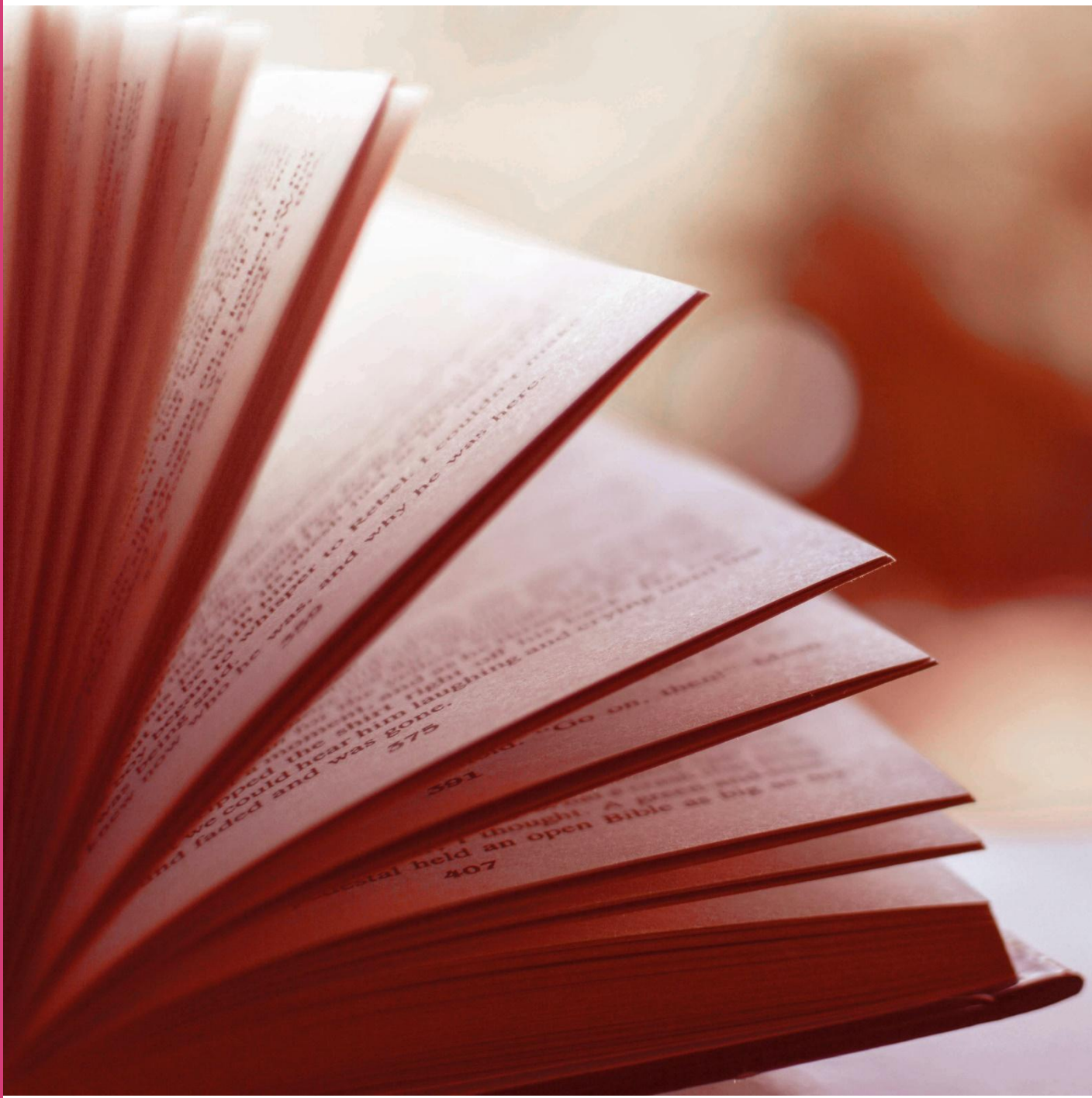
1.5 Rezultati koncentracije sumpor dioksida (µg/m³) u 2024. godini

Stanica	C _{sr}	C _{med}	C ₉₅	C ₉₈	C _{max}	Obuhvat validnih mjerenja
Ivan Sedlo	8,8	5,1	26,9	40,6	85,6	91,0
Sarajevo Vijećnica	16,7	3,4	25,7	44,7	84,0	94,0
Sarajevo Bjelave	17,2	11,4	43,7	77,8	114,5	92,0
Sarajevo Otoka	13,3	6,9	25,7	44,7	112,5	95,0
Sarajevo Ilidža	16,7	7,4	53,5	78,5	137,6	90,0
Ilijaš	19,6	6,0	62,2	114,4	244,7	92,0
Vogošća	12,4	5,6	41,4	73,1	147,8	92,0
Hadžići	19,1	12,3	50,4	75,4	112,9	97,0

Izvor: Federalni hidrometeorološki zavod

¹⁾ Osnovni statistički pokazatelji su dobiveni na osnovu statističke obrade 24-satnih vrijednosti koncentracija SO₂. C_{sr} - prosječna godišnja vrijednost, C₉₅ - 95-ti percentil, C_{max} - maksimalna 24-satna vrijednost, C_{med} - mediana, C₉₈ - 98-mi percentil

Metodološka objašnjenja

Izvori i metode prikupljanja podataka

Na osnovu Zakona o klasifikaciji djelatnosti u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj: 64/07 i 80/11), Odluke o klasifikaciji djelatnosti Bosne i Hercegovine 2010 ("Službeni glasnik BiH", broj: 47/10), Pravilnika o razvrstavanju poslovnih subjekata prema klasifikaciji djelatnosti u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj: 72/17 i 85/22), Federalni zavod za statistiku vodi Registar poslovnih subjekata (izvor podataka Porezna uprava Federacije Bosne i Hercegovine) koji obuhvata poslovne subjekte i njihove dijelove, razvrstane prema pretežnoj djelatnosti koju obavljaju uz primjenu Klasifikacije djelatnosti.

Klasifikacija djelatnosti je obavezan standard za određivanje djelatnosti, odnosno razvrstavanje poslovnih subjekata i njihovih dijelova u hijerarhijske nivoe (područje, oblast, grana i razred) utvrđene Odlukom o klasifikaciji djelatnosti, za potrebe statistike i različitih službenih i administrativnih zbirki podataka. Klasifikacija djelatnosti se zasniva na Statističkoj klasifikaciji ekonomskih djelatnosti Evropske unije (NACE) i uporediva je sa Međunarodnom standardnom industrijskom klasifikacijom svih ekonomskih djelatnosti Ujedinjenih naroda (ISIC).

Kada je za poslovni subjekat rješenjem o upisu u registar kod nadležnog organa ili pravnim aktom utvrđeno obavljanje više djelatnosti, prvi upis djelatnosti koja će biti uvedena u Registar poslovnih subjekata kao pretežna djelatnost provodi se na prijedlog poslovnog subjekta. Svaki slijedeći upis promjene pretežne djelatnosti provodi se:

- na zahtjev poslovnog subjekta i
- po službenoj dužnosti na osnovu promjene rješenja o upisu u registar kod nadležnog organa ili promjene propisa, odnosno na osnovu podataka iz statističkih istraživanja.

Djelatnost dijelova poslovnog subjekta utvrđuje se prema rješenju o upisu dijelova u registar kod nadležnog organa ili pravnom aktu o osnivanju dijelova za koje ne postoji obaveza upisa u posebne registre, pod uslovom da tu djelatnost sadrži akt o osnivanju poslovnog subjekta u čijem su sastavu. Zavod izdaje poslovnim subjektima i njihovim dijelovima obavještenje o razvrstavanju prema Klasifikaciji djelatnosti.

Upis prijava, promjena i odjava poslovnih subjekata prati se dnevnom ažurnošću Registra poslovnih subjekata u kantonalnim službama za statistiku Federalnog zavoda za statistiku. Izvori za Registar poslovnih subjekata su posebni registri koje vode nadležni registarski organi, odnosno zakon ili drugi pravni akti za subjekte kod kojih ne postoji obaveza upisa u posebne registre. Registarski organi su sudovi, ministarstva, općinski odnosno gradski organi uprave i drugi organi u čije registre se upisuju poslovni subjekti, odnosno zakon ili drugi pravni akt kojima se oni osnivaju tj. mijenjaju već upisani podaci.

Obuhvat i uporedivost

Registar poslovnih subjekata obuhvata: pravna lica, fizička lica, te njihove dijelove. U Registar poslovnih subjekata se upisuju poslovni subjekti koji imaju sjedište na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine, bez obzira na porijeklo kapitala. Poslovni subjekti sa sjedištem na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine mogu da imaju svoje organizacione dijelove na području cijele Bosne i Hercegovine i tada se navedeni dijelovi poslovnog subjekta također upisuju u Registar. Registar poslovnih subjekata predstavlja značajan standard društvenog sistema informiranja. Podaci iz Registra predstavljaju jedan od osnovnih izvora za punjenje i ažuriranje Statističkog poslovnog registra, koji služi kao osnova za provođenje statističkih istraživanja.

Definicije

Djelatnost je kombinacija resursa kao što su oprema, rad, tehnika proizvodnje, informativne mreže ili proizvodi čiji je rezultat određena roba ili usluga.

Poslovni subjekti mogu obavljati više odobrenih djelatnosti, ali se u Registar poslovnih subjekata kao pretežna djelatnost upisuje samo jedna djelatnost.

Pretežna djelatnost poslovnih subjekata koji ostvaruju dobit proizvodnjom, prometom robe ili pružanjem usluga na tržištu, je djelatnost koja učestvuje odnosno doprinosi najvećim udjelom u formiranju ukupne dodane vrijednosti ekonomske cjeline koja se posmatra. Za poslovne subjekte koji ne ostvaruju dobit proizvodnjom, prometom robe ili pružanjem usluga na tržištu, pretežna djelatnost se određuje prema najvećem udjelu broja zaposlenih po platnoj listi i isplaćenim bruto plaćama po pojedinim djelatnostima.

Poslovni subjekti su fizička i pravna lica, uključujući i organe državne vlasti, organe državne uprave i organe lokalne i mjesne samouprave, koja obavljaju djelatnost u skladu sa pravnim propisima.

Pravna lica su subjekti odnosno pravne tvorevine koje imaju zakonska prava i obaveze, a svojstvo pravnog lica stiču upisom u neki od posebnih registara ili na osnovu zakonskih propisa.

Dijelovi poslovnog subjekta su organizacione jedinice u sastavu poslovnog subjekta smještene na geografski određenom mjestu. Na svakom od tih mjesta obavlja se neka djelatnost u kojoj je zaposlena jedna ili više osoba. Dijelovi poslovnog subjekta mogu imati sjedište na istoj ili različitoj adresi i obavljati istu ili različitu djelatnost u odnosu na subjekt u čijem su sastavu.

Fizička lica - obrtnici, lica koja obavljaju srodne ili druge samostalne djelatnosti, uključujući i slobodna zanimanja, su lica koja samostalno i trajno obavljaju registriranu djelatnost u svoje ime i za svoj račun, a pri tom se mogu koristiti i radom drugih lica.

Obrt je samostalno i trajno obavljanje dopuštenih i registriranih privrednih gospodarskih djelatnosti u osnovnom, dopunskom ili dodatnom zanimanju od strane fizičkih lica sa ciljem postizanja dobiti koja se ostvaruje proizvodnjom, prometom ili pružanjem usluga na tržištu.

Srodne djelatnosti su sve registrirane privredne i druge djelatnosti koje obavljaju fizička lica prema pravilima obavljanja obrta, a koja se ne smatraju obrtom.

Slobodna zanimanja su samostalne djelatnosti kao što su djelatnosti zdravstvenih radnika, advokata, notara, veterinaru, revizora, inženjera, prevodilaca, arhitekata, i sl.

2.1 Registrirani poslovni subjekti prema područjima KD BiH 2010 i općinama,— stanje 31.12.2024. Područja djelatnosti – pravna lica

Općina	Područja djelatnosti od A do K										
	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
	Pravna lica										
Ukupno	164	26	1.348	158	57	1.118	5.275	555	994	1.120	169
Centar	26	9	193	42	8	198	1.086	70	251	401	64
Hadžići	658	24	-	89	7	5	48	115	30	20	7
Iliđža	4.653	41	9	338	24	9	291	1.285	132	180	134
Ilijaš	515	21	1	85	2	5	16	94	23	7	5
Novi Grad	4.054	17	2	247	16	17	225	1.097	172	119	179
Novo Sarajevo	4.304	12	2	183	34	7	215	937	67	167	290
Stari Grad	2.122	8	2	93	20	1	66	387	24	215	75
Trnovo	91	6	-	2	6	1	8	4	-	10	-
Vogošća	993	9	1	118	7	4	51	270	37	25	29

Općina	Područja djelatnosti od L do U										
	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	Ukupno
	Pravna lica										
Ukupno	1.519	2.734	1.220	292	435	355	1.355	4.361	-	39	23.336
Centar	204	982	267	101	95	102	398	1.415	-	22	5.946
Hadžići											658
Iliđža	78	31	36	19	17	7	45	80	-	-	4.653
Ilijaš	688	416	339	23	75	46	169	433	-	-	515
Novi Grad	66	21	15	20	14	5	30	84	-	-	4.054
Novo Sarajevo	154	615	208	48	90	81	215	917	-	10	4.304
Stari Grad	90	221	113	28	43	39	124	541	-	5	2.122
Trnovo	2	2	6	2	1	2	13	26	-	-	91
Vogošća	91	57	34	10	21	12	64	148	-	-	993

2.2 Registrirani poslovni subjekti prema područjima KD BiH 2010 i općinama, stanje 31.12.2024. Područja djelatnosti – jedinice u sastavu

Općina	Područja djelatnosti od A do K										
	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
	Jedinice u sastavu										
Ukupno	21	5	275	12	45	60	3.741	251	825	76	353
Centar	3	-	31	2	6	13	835	37	219	24	69
Hadžići	6	1	20	2	2	-	119	6	30	2	19
Ilidža	2	2	59	3	10	24	711	44	149	10	50
Ilijaš	3	1	19	-	3	3	99	10	19	0	19
Novi Grad	4	1	60	2	7	7	901	99	114	15	72
Novo Sarajevo	1	-	34	2	6	9	602	31	99	18	74
Stari Grad	-	-	21	-	7	0	298	14	141	6	27
Trnovo	1	-	2	-	1	-	6	-	23	-	-
Vogošća	1	-	29	1	3	4	170	10	31	1	23

Općina	Područja djelatnosti od L do U										
	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	Ukupno
	Jedinice u sastavu										
Ukupno	71	182	244	65	147	133	477	597	-	-	7.678
Centar	9	47	60	14	34	31	79	206	-	-	1.743
Hadžići	1	4	7	3	6	6	24	22	-	-	284
Ilidža	25	39	68	10	27	13	91	68	-	-	1.421
Ilijaš	-	6	2	2	8	5	26	18	-	-	248
Novi Grad	16	30	33	6	18	30	107	84	-	-	1.620
Novo Sarajevo	11	34	41	22	28	22	86	112	-	-	1.250
Stari Grad	4	12	21	4	23	14	38	46	-	-	685
Trnovo	1	-	2	2	-	5	2	8	-	-	55
Vogošća	4	10	10	2	3	7	24	33	-	-	372

2.3 Registrirani poslovni subjekti prema područjima KD BiH 2010 i općinama, stanje 31.12.2024. Područja djelatnosti – obrt

Općina	Područja djelatnosti od A do K										
	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
	Obrt										
Ukupno	516	-	1.799	20	1	656	1.962	1.262	1.535	835	104
Centar	27	-	265	2	1	61	376	198	299	164	23
Hadžići	53	-	45	3	-	71	107	29	57	4	3
Ilidža	67	-	207	4	-	127	295	172	172	102	17
Ilijaš	138	-	70	6	-	37	83	20	65	8	3
Novi Grad	88	-	387	1	-	207	616	364	334	249	21
Novo Sarajevo	13	-	195	-	-	59	212	167	290	241	24
Stari Grad	26	-	549	1	-	49	178	237	238	42	5
Trnovo	40	-	2	-	-	5	1	8	10	1	1
Vogošća	64	-	79	3	-	40	94	67	70	24	7

Općina	Područja djelatnosti od L do U										
	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	Ukupno
	Obrt										
Ukupno	63	1.804	301	-	108	406	139	1.316	1	-	12.876
Centar	21	703	56	-	28	132	34	217	1	-	2.615
Hadžići	1	28	11	-	6	9	0	37	-	-	467
Ilidža	11	135	41	-	12	45	11	186	-	-	1.607
Ilijaš	1	15	3	-	4	7	1	37	-	-	500
Novi Grad	7	361	81	-	26	68	32	323	-	-	3.176
Novo Sarajevo	14	357	58	-	17	101	16	299	-	-	2.071
Stari Grad	7	149	32	-	8	31	40	146	-	-	1.749
Trnovo	1	1	5	-	-	-	-	-	-	-	76
Vogošća	0	55	14	-	7	13	5	71	-	-	615

2.4 Registrirani poslovni subjekti prema područjima KD BiH 2010 i vrsti subjekta, stanje 31.12.2024.

		Pravna lica		Obrt
		osnovna pravna lica	jedinice u sastavu	
UKUPNO		23.336	7.678	12.876
A	Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	164	21	516
B	Vađenje ruda i kamena	26	5	-
C	Prerađivačka industrija	1.348	275	1.799
D	Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	158	12	20
E	Snabdijevanje vodom; uklanjanje otpadnih voda, upravljanje otpadom, te djelatnosti sanacije okoliša	57	45	1
F	Građevinarstvo	1.118	60	656
G	Trgovina na veliko i malo; popravak motornih vozila i motocikla	5.275	3.741	1.962
H	Prijevoz i skladištenje	555	251	1.262
I	Djelatnosti pružanja smještaja te priprema i usluživanja hrane (hotelijerstvo i ugostiteljstvo)	994	825	1.535
J	Informacije i komunikacije	1.120	76	835
K	Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	169	353	104
L	Poslovanje nekretninama	1.519	71	63
M	Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	2.734	182	1.804
N	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	1.220	244	301
O	Javna uprava i odbrana; obavezno socijalno osiguranje	292	65	-
P	Obrazovanje	435	147	108
Q	Djelatnosti zdravstvene i socijalne zaštite	355	133	406
R	Umjetnost, zabava i rekreacija	355	477	139
S	Ostale uslužne djelatnosti	4.361	597	1.316
T	Djelatnosti domaćinstva kao poslodavca; djelatnosti domaćinstva koja proizvode različita dobra i obavljaju različite usluge za vlastite potrebe	-	-	1
U	Djelatnosti vanteritorijalnih organizacija i organa	39	-	-

Statistički godišnjak Kantona Sarajevo 2024

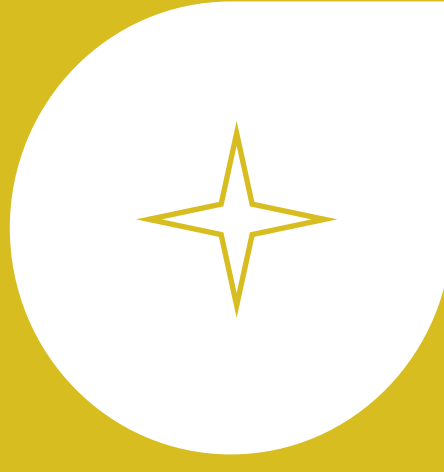

Foto: N. Muhić

Metodološka objašnjenja

Izvori i metode prikupljanja podataka

Podaci o stanovništvu i domaćinstvima uobičajeno se prikupljaju popisima svakih deset godina prema jedinstvenoj metodologiji na cjelokupnom području Bosne i Hercegovine.

U Popisu 2013. godine po prvi put je za utvrđivanje ukupnog broja stanovništva primijenjen koncept "uobičajenog stanovništva". Po ovom konceptu osoba se smatra stanovnikom onog mjesta u kojem sama (u slučaju samačkog domaćinstva) ili s članovima svog domaćinstva provodi najveći dio svog vremena, odnosno dnevni odmor, nezavisno od toga gdje ima prijavljeno prebivalište. Time su u ukupno stanovništvo određenog mjesta uključene osobe koje su u tom mjestu živjele neprekidno najmanje godinu dana prije kritičnog momenta Popisa, kao i osobe koje su u tom momentu živjele kraće od 12 mjeseci s namjerom da u tom mjestu ostanu najmanje godinu dana.

Izvori podataka za procjene broja stanovnika Federacije Bosne i Hercegovine su slijedeća istraživanja:

- Popis 2013
- Statistika rođenih
- Statistika umrlih
- Statistika migracija stanovništva

Podaci o rođenim prikupljaju se na Statističkom izvještaju o rođenju (obrazac DEM-1) za svaki upis u matičnu knjigu rođenih.

Podaci o umrlim prikupljaju se na Statističkom izvještaju o smrti (obrazac DEM-2) za svaki upis u matičnu knjigu umrlih.

Podaci o migraciji stanovništva temelje se na osnovu baze podataka koja je preuzeta od IDDEEA-e (Agencija za identifikacijske dokumente, evidenciju i razmjenu podataka Bosne i Hercegovine).

Izvori podataka za vitalnu statistiku (rođene i umrle osobe) i za zaključene brakove su matične knjige, a za razvedene brakove dokumentacija nadležnih sudova. Podaci o rođenim i umrlim osobama te zaključenim i razvedenim brakovima odnose se na Federaciju BiH i predstavljaju konačne rezultate obrade podataka.

Podaci vitalne statistike i brakova se obrađuju i publikuju prema uobičajenom mjestu stanovanja majke rođenog djeteta, umrle osobe, mladoženje, a za razvedene brakove prema posljednjem

zajedničkom uobičajenom mjestu stanovanja supružnika koji se razvode.

Definicije

• Starost i spol

Starosno-spolna struktura stanovništva predstavlja najvažniju demografsku odliku svake populacije. Struktura stanovništva po starosti i spolu se formira u dužem periodu, pod direktnim utjecajem kretanja nataliteta i mortaliteta, ali i migratornih tokova stanovništva. Aktuelni starosno-spolni sastav stanovništva stoga predstavlja jasnu sliku dosadašnjeg razvoja svake populacije i istovremeno, u velikoj mjeri, uslovljava buduće promjene u kretanju stanovništva.

Starost stanovništva za podatke Popisa 2013 iskazuje se u navršenim godinama života, prema stanju na dan 30. septembra 2013. godine u 24:00 sata, što predstavlja kritični momenat Popisa.

• Etničko / nacionalno izjašnjavanje, izjašnjavanje o vjeroispovijesti i maternji jezik

Članom 12. Zakona o popisu stanovništva, domaćinstava i stanova u BiH 2013. godine je definirano da osobe nisu obavezne da se izjašnjavaju o etničkoj / nacionalnoj pripadnosti i vjeroispovijesti. U skladu s tim su imale mogućnost da se ne izjasne o ovim pitanjima (modalitet odgovora "Ne izjašnjava se").

Odgovor na ova tri pitanja nije mogao ostati prazan i ukoliko popisivač nije mogao dobiti odgovor, bio je dužan upisati "Nepoznato".

Pod kategorijom "Nepoznato" su obuhvaćene i osobe koje su smještene u bolnicama za trajni smještaj bolesnika, a za koje je podatke dala pravna osoba ili staratelj, zatim osobe mlađe od 15 godina koje su popisane u kolektivnim stanovima, osobe bez upisanog odgovora i osobe kod kojih je na popisnom obrascu označen i neki od ponuđenih modaliteta i upisan tekstualni odgovor koji je različit od označenog odgovora na obrascu.

Sve osobe kod kojih je upisan neki drugi odgovor koji ne odgovara modalitetima sa popisnog obrasca i koji nije odgovor "Nepoznato", u ovoj publikaciji su predstavljene kategorijom "Ostali".

Pismenost

Podaci o pismenosti prikupljeni su za osobe starosti 10 i više godina koje su bez ikakvog obrazovanja ili s nepotpunim osnovnim obrazovanjem. Pismenom se smatra osoba koja može s razumijevanjem pročitati i napisati izjavu o svom svakidašnjem životu, u suprotnom osoba je nepismena.

• Najviša završena škola

Podaci o najvišoj završenoj školi su prikupljeni za osobe starosti 15 i više godina.

Pod najvišom završenom školom se podrazumijeva vrsta škole čijim je završavanjem osoba stekla najviši nivo obrazovanja i diplomu ili svjedočanstvo o završenoj školi. Nije se pravila razlika da li je škola završena u redovnoj školi ili u školi koja zamjenjuje redovnu (npr. škole za obrazovanje odraslih), odnosno da li je završena polaganjem ispita u redovnoj školi ili završavanjem nekog kursa za skraćeno školovanje (npr. kurs za skraćeno završavanje osnovne škole itd.) u sklopu redovne škole.

Kursevi čijim se završetkom nije steklo svjedočanstvo redovne škole (npr. kurs za daktilografe, knjigovođe, frizere i sl.), se nisu uzimali u obzir kao odgovori na ovo pitanje, nego se davao odgovor o prethodno završenoj školi iz formalnog sistema obrazovanja. Ukoliko se osoba školovala u inozemstvu, kao odgovor je trebalo navesti odgovarajuću školu u zemlji.

• Kompjuterska pismenost

Podaci o kompjuterskoj pismenosti su prikupljeni za osobe starosti 10 i više godina. Osobe su se mogle izjasniti da znaju obavljati jednu ili više aktivnosti na računaru (obrada teksta, izrada tabela, korištenje e-maila i korištenje interneta) ili se izjasniti da ne znaju obavljati nijednu od ponuđenih aktivnosti.

Kompjuterska pismenost se definira kao sposobnost osobe da obradi tekst, izradi tabele, koristi e-mail i internet. Djelimično kompjuterski pismenom osobom se smatra osoba koja zna obavljati bar jednu od navedenih aktivnosti. Osoba koja ne zna obavljati nijednu od navedenih aktivnosti smatra se kompjuterski nepismenom.

• Radna snaga

Radno sposobno stanovništvo čini stanovništvo u radno sposobnoj dobi 15 i više godina (uobičajeno je to stanovništvo 15–64 godina starosti).

Ekonomski aktivno stanovništvo (radnu snagu) čine sve osobe sa zaposlenjem (zaposleni) i osobe bez zaposlenja (nezaposleni).

Ekonomski neaktivno stanovništvo (neaktivne osobe) su osobe koje su bez zaposlenja i sa ili bez aktivnog traženja zaposlenja, koje nisu bile raspoložive za rad u periodu od 01. do 15. oktobra 2013. godine. Prema statusu u neaktivnosti neaktivne osobe mogu biti učenici i studenti starosti 15 i više godina, penzioneri, osobe koje obavljaju kućne poslove (domaćica), osobe nesposobne za rad i ostale ekonomski neaktivne osobe. Ekonomski neaktivne osobe predstavljaju razliku između stanovništva starosti 15 i više godina i ekonomski aktivnog stanovništva.

Zaposlene osobe su osobe s navršениh 15 i više godina života koje su u toku referentne sedmice od 23. do 29. septembra 2013. godine:

- radile/obavljale aktivnost barem jedan sat kako bi stekle sredstva za život (bile plaćene);
- ili ako su bile privremeno odsutne s rada (zbog bolesti, godišnjeg odmora, porodijskog dopusta itd.), a imaju posao na koji će se vratiti i za koji su plaćene kao zaposlenici, samozaposlenici ili u slobodnim zanimanjima;
- ili koje su radile u porodičnom biznisu i za to nisu bile plaćene.

U skladu s navedenim, u zaposlene osobe ubrajamo sve zaposlenike, poslodavce, samozaposlenike, neplaćene pomažuće članove domaćinstva, poljoprivrednike na vlastitom imanju sa i bez zaposlenih, učenike/studente koji, iako se obrazuju, obavljaju neku aktivnost, penzionere koji i nakon penzionisanja obavljaju neku aktivnost.

Ne smatraju se zaposlenima osobe koje obavljaju svakodnevnu aktivnost za vlastito domaćinstvo ili ako osoba radi u dobrotvorne svrhe ili volontira bez primanja naknade, osim ako nije pomažući član domaćinstva.

• Domaćinstvo

Domaćinstvom se smatra svaka porodična ili druga zajednica osoba (višečlano domaćinstvo), tj. grupa od dvije ili više osoba koje zajedno zauzimaju cijelu stambenu jedinicu ili njen dio i osiguravaju sebi hranu, a moguće i ostale potrepštine za život. Domaćinstvom se smatra i

svaka osoba koja živi sama („samačko domaćinstvo“), tj. osoba koja živi sama u posebnoj stambenoj jedinici ili koja zauzima, kao stanar, posebnu sobu (ili sobe) u nekoj stambenoj jedinici, ali ni s jednim stanarom te stambene jedinice zajednički ne čini dio višechlanog domaćinstva.

- **Domaćinstva koja obavljaju poljoprivrednu aktivnost**

Podaci o domaćinstvima koja obavljaju poljoprivrednu aktivnost su dobijeni iz provedenog Popisa stanovništva, domaćinstava i stanova u BiH od 01. do 15. oktobra 2013. godine, na osnovu pitanja iz oblasti poljoprivrede koja se odnose na korištenje/obradu poljoprivrednog zemljišta za poljoprivrednu proizvodnju i uzgoj stoke.

Podaci o broju domaćinstava koja obavljaju poljoprivrednu aktivnost se odnose na višechlana i samačka domaćinstva, dok su isključeni podaci o broju tzv. kolektivnih domaćinstava koja obavljaju poljoprivrednu aktivnost (ustanove za trajno zbrinjavanje djece i odraslih, manastiri-samostani, domovi za penzionere i dr.).

Domaćinstvo može obavljati poljoprivrednu aktivnost u općini popisa ili u drugoj općini na teritoriji Bosne i Hercegovine, međutim podaci se odnose se na općinu u kojoj je uobičajeno mjesto stanovanja nosioca domaćinstva.

Domaćinstvo koje obavlja poljoprivrednu aktivnost predstavlja domaćinstvo koje je dalo odgovor u Popisu stanovništva, domaćinstava i stanova u BiH 2013. godine da je:

- u posljednjih 12 mjeseci koristilo/obrađivalo poljoprivredno zemljište za poljoprivrednu proizvodnju na teritoriji Bosne i Hercegovine: oranice i bašte, voćnjake, vinograde, rasadnike i ostale stalne zasade (vrbeci, zasadi novogodišnjih jelki za komercijalne svrhe i sl.), livade i pašnjake;
- ili na dan popisa uzgajalo stoku, perad ili pčele, uključujući uzgoj ribe i gljiva.

Domaćinstva koja obavljaju poljoprivrednu aktivnost i prodaju proizvode na tržištu su domaćinstva koja su povremeno ili stalno prodavala vlastite poljoprivredne proizvode na tržištu (zelena pijaca, otkup, vlastite prodavnice ili na imanju).

Podaci o živorođenim i mrtvorodenim osobama svrstavaju se prema mjestu stalnog

stanovanja majke, o umrlim prema mjestu stalnog stanovanja umrle osobe, za zaključene brakove prema mjestu stalnog stanovanja mladoženje, a razvedeni brakovi se svrstavaju prema zadnjem prebivalištu bračnog para.

Podaci o **umrlim osobama** prema uzroku smrti razvrstani su prema X Reviziji Međunarodne statističke klasifikacije bolesti, povreda i uzroka smrti.

Živorodenim djetetom smatra se svako dijete koje pri rođenju diše i pokazuje druge znakove života kao što su kucanje srca, pulsiranje pupčane vrpce i jasni pokreti voljnih mišića. Ako dijete ubrzo nakon poroda umre, prvo se registrira kao živorođeno, a zatim kao umrlo dojenče.

Mrtvorodenim djetetom smatra se dijete rođeno, odnosno izvađeno iz tijela majke bez ikakvih znakova života, tj. ako nije disalo niti pokazivalo neki drugi znak života, nošeno je duže od 22 sedmice trudnoće i ima 500 grama ili više porođajne težine.

Izbacivanje mrtvog ploda koji je nošen manje od 22 sedmice, smatra se **pobačajem (abortusom)**, bez obzira na to da li je riječ o prirodnom ili namjernom prekidu trudnoće, i ne registrira se u matičnim knjigama, niti su ti podaci iskazani u ukupnom broju mrtvorodenih.

Stručnom pomoći kod rođenja smatra se pomoć doktora medicine ili diplomirane primalje/babice. Ukupan broj rođenih sa stručnom pomoći čine rođeni u «zdravstvenoj ustanovi» i rođeni «na drugom mjestu sa stručnom pomoći».

Prirodni prirast, odnosno prirodni pad stanovništva razlika je između broja živorođene djece i broja umrlih osoba.

Stopa nataliteta predstavlja odnos između broja živorođenih i procijenjenog broja stanovnika, na 1.000 stanovnika sredinom godine.

Opća stopa fertiliteta predstavlja odnos između ukupnog broja živorođenih i ženskog fertilnog stanovništva (15-49 godina) tokom jednogodišnjeg perioda.

Specifične stope fertiliteta predstavljaju odnos između broja živorođenih rođenih od majki određene starosti, prema 1.000 žena te iste starosti.

Stopa ukupnog fertiliteta predstavlja ukupan broj živorođene djece na jednu ženu, odnosno zbir specifičnih stopa fertiliteta.

Stopa prirodnog priraštaja predstavlja razliku stope nataliteta i stope mortaliteta.

Smrt je stalni prestanak svih znakova života u bilo koje vrijeme nakon što se desilo rođenje (prestanak vitalnih funkcija bez mogućnosti oživljavanja). Ova definicija isključuje mrtvo-rođenja koja se posebno definiraju.

Umrlom dojenčadi smatraju se djeca koja su umrla prije navršene prve godine života.

Uzrok smrti je ona bolest, bolesno stanje ili ozljeda koja za posljedicu ima smrt ili je pridonijela smrti, kao i okolnosti nesretnog slučaja ili nasilja koje su takve ozljede prouzrokovale. Uzroci smrti razvrstani su prema Međunarodnoj klasifikaciji bolesti, povreda i uzroka smrti - X revizija.

Stopa mortaliteta predstavlja odnos između broja umrlih i procijenjenog broja stanovnika na 1000 stanovnika sredinom godine.

Specifične stope mortaliteta predstavljaju odnos između broja umrlih određene starosti i procijenjenog broja stanovnika te iste starosti, na 1000 stanovnika sredinom godine.

Stopa smrtnosti dojenčadi predstavlja odnos između broja umrle dojenčadi i broja živorođenih, na 1.000 živorođenih.

Brak je čin, ceremonija ili proces kojim se stvara zakonska veza muža i žene. Zakonitost unije uspostavlja se građanskim, vjerskim ili drugim sredstvima zavisno od toga kako ih definira zakon svake zemlje.

Razvod braka je krajnji zakonski raspad braka tj. ono odvajanje muža i žene koje stranama daje pravo da ponovo stupe u brak po građanskim, vjerskim i/ili drugim odredbama, u skladu sa zakonima svake zemlje.

3.1 Procjena ukupnog broja stanovnika po starosnoj strukturi

Općina	Ukupno	0-14	15-64	65 i više
stanje 30.06.2020. godine				
Kanton - ukupno	421.555	66.294	282.343	72.918
Muškarci	199.195	33.919	135.649	29.627
Žene	222.360	32.375	146.694	43.291
stanje 30.06.2021. godine				
Kanton - ukupno	419.918	66.199	280.446	73.273
Muškarci	198.159	33.828	134.701	29.630
Žene	221.759	32.371	145.745	43.643
stanje 30.06.2022. godine				
Kanton - ukupno	419.543	65.938	279.027	74.578
Muškarci	197.896	33.723	134.061	30.112
Žene	221.647	32.215	144.966	44.466
stanje 30.06.2023. godine				
Kanton - ukupno	420.287	65.623	277.742	76.922
Muškarci	198.293	33.545	133.723	31.025
Žene	221.994	32.078	144.019	45.897
stanje 30.06.2024. godine				
Kanton - ukupno	421.531	64.769	276.928	79.834
Muškarci	198.923	33.184	133.385	32.354
Žene	222.608	31.585	143.543	47.480
Centar	51.919	8.031	32.440	11.448
Hadžići	24.526	3.924	16.650	3.952
Ilidža	72.818	11.230	49.436	12.152
Ilijaš	21.124	3.573	14.214	3.337
Novi Grad	123.568	18.723	81.829	23.016
Novo Sarajevo	62.463	9.470	40.003	12.990
Stari Grad	33.534	4.556	21.018	7.960
Trnovo	1.772	241	1.035	496
Vogošća	29.807	5.021	20.303	4.483

3.2 Prirodno kretanje stanovništva i brakovi

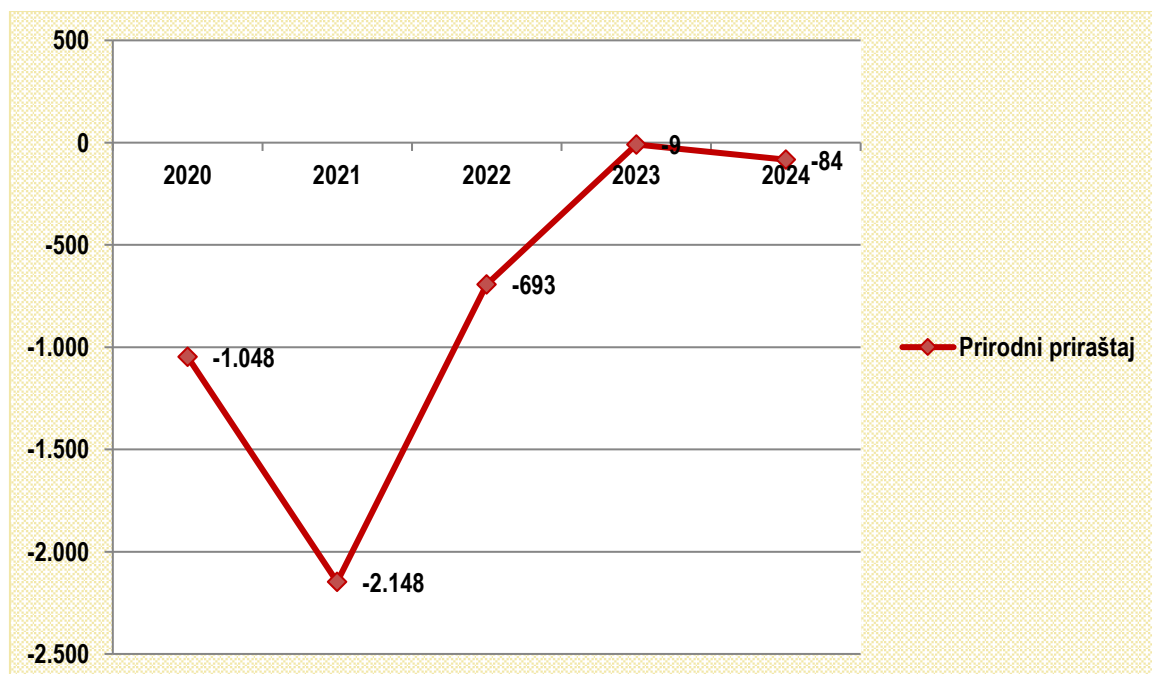
	Godina	Živorodeni	Umrli	Prirodni priraštaj	Umrli dojenčad		Zaključeni brakovi	Razvedeni brakovi	
					ukupno	na 1.000 živorodnih		ukupno	na 1000 zaključenih
Grad Sarajevo ¹⁾	2020	2.674	3.659	-985	13	4,9	1.267	136	107,3
	2021	2.531	4.288	-1.757	14	5,5	1.371	139	101,4
	2022	2.544	3.403	-859	14	5,5	1.388	187	134,7
	2023	2.450	2.832	-382	17	6,9	1.379	198	143,6
	2024	2.351	2.771	-420	12	5,1	1.259	190	150,9
Centar	2020	537	793	-256	3	5,6	264	33	125,0
	2021	525	976	-451	2	3,8	278	36	129,5
	2022	510	801	-291	5	9,8	288	37	128,5
	2023	522	638	-116	14	26,8	316	49	155,1
	2024	479	660	-181	9	18,8	268	42	156,7
Hadžići	2020	259	300	-41	2	7,7	132	11	83,3
	2021	267	354	-87	-	-	144	11	76,4
	2022	267	267	-	6	22,5	148	12	81,1
	2023	250	217	33	-	-	127	11	86,6
	2024	233	229	4	1	4,3	135	14	103,7
Ilidža	2020	674	755	-81	5	7,4	326	31	95,1
	2021	707	898	-191	2	2,8	420	36	85,7
	2022	735	687	48	5	6,8	447	39	87,2
	2023	799	586	213	4	5,0	418	41	98,1
	2024	736	527	209	3	4,1	427	37	86,7
Ilijaš	2020	243	223	20	1	4,1	126	2	15,9
	2021	253	282	-29	-	-	119	11	92,4
	2022	240	173	67	-	-	105	11	104,8
	2023	273	187	86	2	7,3	121	9	74,4
	2024	247	171	76	1	4,0	129	4	31,0
Novi Grad	2020	1.201	1.391	-190	6	5,0	530	49	92,5
	2021	1.118	1.661	-543	7	6,3	573	48	83,8
	2022	1.091	1.289	-198	5	4,6	579	91	157,2
	2023	1.061	1.089	-28	2	1,9	609	82	134,6
	2024	1.078	1.098	-20	-	-	597	84	140,7
Novo Sarajevo	2020	618	888	-270	1	1,6	295	35	118,6
	2021	585	1.037	-452	4	6,8	317	38	119,9
	2022	621	796	-175	3	4,8	318	39	122,6
	2023	566	699	-133	1	1,8	316	45	142,4
	2024	540	597	-57	2	3,7	281	40	142,3
Stari Grad	2020	318	587	-269	3	9,4	178	19	106,7
	2021	303	614	-311	1	3,3	203	17	83,7
	2022	322	517	-195	1	3,1	203	20	98,5
	2023	301	406	-105	-	-	138	22	159,4
	2024	254	416	-162	1	3,9	113	24	212,4
Trnovo	2020	16	32	-16	-	-	12	-	-
	2021	18	36	-18	-	-	12	-	-
	2022	23	38	-15	-	-	19	-	-
	2023	17	37	-20	-	-	14	1	71,4
	2024	18	41	-23	-	-	18	2	111,1
Vogošća	2020	340	285	55	2	5,9	166	15	90,4
	2021	317	383	-66	1	3,2	163	14	85,9
	2022	337	271	66	2	5,9	175	17	97,1
	2023	300	239	61	1	3,3	162	27	166,7
	2024	283	213	70	1	3,5	153	18	117,6

1) Grad Sarajevo (Općine Centar, Novi Grad, Novo Sarajevo i Stari Grad)

3.3 Prirodno kretanje stanovništva po mjestu uobičajenog stanovanja

Općina	Ukupno rođeni	Živorodeni			Mrtvo-rođeni	Prirodni priraštaj	Stopa nataliteta	Stopa prirodnog priraštaja
		ukupno	po spolu					
			muški	ženski				
2020	4.223	4.206	2.164	2.042	17	-1.048	10,0	-2,5
2021	4.118	4.093	2.080	2.013	25	-2.148	9,7	-5,1
2022	4.164	4.146	2.094	2.052	18	-693	9,9	-1,7
2023	4.103	4.089	2.157	1.932	14	-9	9,7	0,0
2024	3.891	3.868	1.989	1.879	23	-84	9,2	-0,2
Centar	2.368	2.351	1.216	1.135	17	-420	8,7	-1,5
Hadžići	490	479	233	246	11	-181	9,2	-3,5
Ilidža	233	233	132	101	-	4	9,5	0,2
Ilijaš	739	736	354	382	3	209	10,1	2,9
Novi Grad	249	247	136	111	2	76	11,7	3,6
Novo Sarajevo	1.081	1.078	558	520	3	-20	8,7	-0,2
Stari Grad	542	540	284	256	2	-57	8,6	-0,9
Trnovo	255	254	141	113	1	-162	7,6	-4,8
Vogošća	18	18	10	8	-	-23	10,2	-13,0

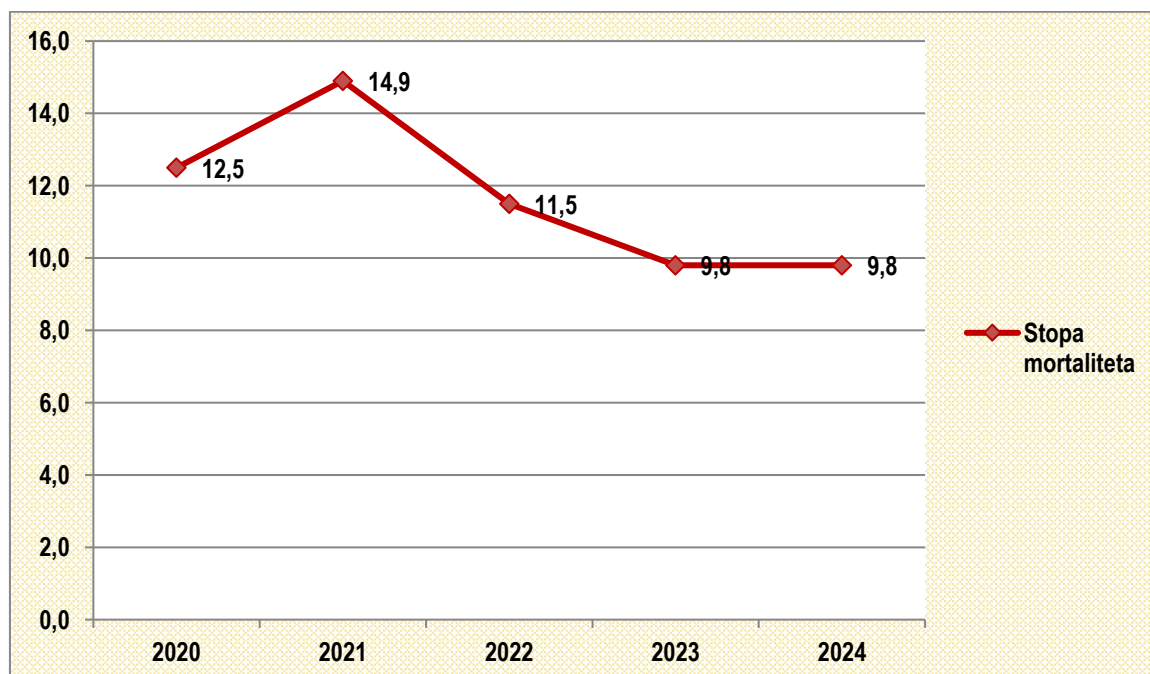
G-3.1 Prirodni priraštaj

3.4 Prirodno kretanje stanovništva i brakovi po mjestu uobičajenog stanovanja

Općina	Umrli			Od toga umrla dojenčad	Stopa mortaliteta	Broj sklopljenih brakova	Broj razvedenih brakova
	ukupno	po spolu					
		muški	ženski				
2020	5.254	2.704	2.550	23		12,5	2.029
2021	6.241	3.122	3.119	17		14,9	2.229
2022	4.839	2.411	2.428	27		11,5	2.282
2023	4.098	1.952	2.146	24		9,8	2.221
2024	3.952	1.904	2.048	18		9,4	2.121
Centar	2.771	1.322	1.449	12		10,2	1.259
Hadžići	660	312	348	9		12,7	268
Iliđža	229	113	116	1		9,3	135
Ilijaš	527	261	266	3		7,2	427
Novi Grad	171	78	93	1		8,1	129
Novo Sarajevo	1.098	511	587	-		8,9	597
Stari Grad	597	307	290	2		9,6	281
Trnovo	416	192	224	1		12,4	113
Vogošća	41	22	19	-		23,1	18

G-3.2 Stopa mortaliteta

Statistički godišnjak Kantona Sarajevo 2024

Metodološka objašnjenja

Izvori i metode prikupljanja podataka

Podaci za kompilaciju SPS varijabli i indikatora su prikupljeni statističkim istraživanjem "Godišnje strukturno poslovno statističko istraživanje za preduzeća". Istraživanje se provodi na osnovu Zakona o statistici u Federaciji BiH ("Službene novine FBiH", broj: 63/03 i 9/09). Metodologija istraživanja se temelji na uredbi Vijeća o strukturno poslovnim statistikama, EU regulativa, broj: 2019/2152 i Uredbom za implementaciju, broj: 2020/1197.

Od 2021. godine kao referentne godine Strukturne poslovne statistike u FBiH se proizvode u skladu sa zahtjevima nove EU regulative za poslovne statistike.

Cilj istraživanja

Podaci prikupljeni istraživanjima strukturnih poslovnih statistika koriste se za analizu strukture poslovnih subjekata po djelatnostima (vrijednost proizvodnje, dodana vrijednost, zaposlenost itd.), analizu faktora korištenih u procesu proizvodnje (broj zaposlenih, sredstva zaposlenih, investicije itd.), analizu nacionalnog i regionalnog razvoja. Također, podaci strukturnih poslovnih statistika predstavljaju značajne inpute za obračun pondera za izračun indeksa u kratkoročnim statistikama.

Jedinice posmatranja

Podaci objavljeni u ovom Godišnjaku se odnose na preduzeće i preduzetnike kao jedinicu posmatranja.

Obuhvat

Istraživanjem su obuhvaćena aktivna preduzeća i preduzetnici iz Statističkog poslovnog registra Federalnog zavoda za statistiku FBiH. SPS istraživanjem se prikupljaju podaci za preduzeća sa više od 20 zaposlenih, dok se za preduzeća sa manje od 20 zaposlenih koriste administrativni podaci.

Obuhvaćena su aktivna preduzeća i preduzetnici koja su, prema glavnoj djelatnosti, svrstana u slijedeća područja djelatnosti: B - Vađenje ruda i kamena, C - Prerađivačka industrija, D - Proizvodnja i opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija, E - Opskrba vodom; uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom, te djelatnosti sanacije okoliša, F - Građevinarstvo, G - Trgovina na veliko i na malo;

popravak motornih vozila i motocikala, H - Prijevoz i skladištenje, I - Djelatnosti pružanja smještaja te priprema i usluživanja hrane (Hotelijerstvo i Ugostiteljstvo), J - Informacije i komunikacije, L - Poslovanje nekretninama, M - Stručne, naučne i tehničke djelatnosti, N - Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti oblasti, P - Obrazovanje, Q - Djelatnost zdravstvene i socijalne zaštite, R - Umjetnost, zabava i rekreacija i S - Ostale uslužne djelatnosti. Obuhvaćene djelatnosti predstavljaju oko 85% populacije preduzeća poslovne ekonomije. Proširenje obuhvata istraživanja na potpunu poslovnu ekonomiju odvijati će se postupno do potpune implementacije EU Uredbe.

Klasifikacije

Za provođenje istraživanja strukturnih poslovnih statistika korištena je Klasifikaciji djelatnosti - KD BiH 2010 (EU NACE -Rev 2), prema kojoj se i objavljuju podaci.

U okviru SPS istraživanja podaci se prikupljaju i obrađuju isprekidano po regijama. Kako u BiH-i još nije uvedena klasifikacija regija u skladu sa EU NUTS 2007 klasifikacijom, podaci se prikazuju samo prema administrativnoj podjeli, tj. za BiH, entitete i Distrikt Brčko.

Određeni SPS pokazatelji prikazuju se i po grupama proizvoda na bazi KPPD BiH 2010 (EU CPA 2008).

Definicije varijabli

Broj preduzeća

Broj preduzeća obuhvata sva preduzeća koja se bave tržišnom proizvodnjom i koja su registrirana u poslovnom registru u populaciju koja je predmet posmatranja. Ovaj broj se koriguje za greške, posebno greške okvira uzorka. Uključuju se samo aktivne jedinice, preduzeća koja su ostvarila promet ili imaju zaposlene u bilo kom vremenskom periodu tokom referentne godine. Isključuju se sve privremeno neaktivne ili stvarno neaktivne jedinice.

Broj preduzetnika

Broj preduzetnika obuhvata sve preduzetnike koji su imali podatke o zaposlenosti iz JSR u statističkom poslovnom registru.

Broj zaposlenih osoba

Broj zaposlenih osoba definiše se kao ukupan broj osoba koje rade u jedinici posmatranja (uključujući vlasnike koji rade, partnere koji

redovno rade u jedinici, i neplaćene članove porodice koji redovno rade u jedinici), kao i osobe koje rade izvan jedinice kojoj pripadaju i koja ih plaća (npr. trgovački predstavnici, dostavljači, timovi za popravke i održavanje). Podatak uključuje osoblje odsutno kraće vremensko razdoblje (npr. bolovanje, plaćeno odsustvo ili vanredno odsustvo), i također osoblje u štrajku, ali ne osoblje odsutno na neodređeni period. Također se uključuju radnici sa skraćenim radnim vremenom koji se takvim smatraju u skladu sa zakonom i koji su na platnom spisku, kao i sezonski radnici, pripravnici i radnici koji rade kod kuće, a na platnom su spisku jedinice posmatranja. Kategorija neplaćeni članovi porodice odnosi se na osobe koje žive sa vlasnikom jedinice posmatranja i rade regularno za tu jedinicu, ali nemaju ugovor o usluzi i ne primaju fiksni iznos plaće za rad koji obavljaju. Broj zaposlenih osoba isključuje radnu snagu angažiranu putem agencija za zapošljavanje ili posredovanje u zapošljavanju.

Broj zaposlenika

Broj zaposlenika uključuje osobe koje rade za poslodavca i koje imaju ugovor o zaposlenju i primaju naknadu u formi plaće, naknade, honorara, nagrada, plaćanja po komadu ili plaću u naturi. Ova kategorija uključuje radnike sa skraćenim radnim vremenom, sezonske radnike, osobe u štrajku ili na kratkoročnom odsustvu, ali isključuje osobe na dugoročnom odsustvu. Broj zaposlenika ne uključuje volontere.

Promet

Promet obuhvata obračunate prihode od prodaje proizvoda, roba i usluga od strane jedinice posmatranja trećim stranama tokom referentnog perioda, bez PDV-a i sličnih odbitnih poreza. Isključeni su popusti pri prodaji, sniženja cijena, vrijednost vraćene robe, kao i subvencije dobijene od države, te ostali finansijski i vanredni prihodi.

Dodana vrijednost po troškovima proizvodnih faktora je bruto dohodak iz poslovnih aktivnosti nakon njegovog prilagođavanja za operativne subvencije i indirektno poreze. Dodana vrijednost se izračunava iz ostvarenog prometa, plus kapitalizirana proizvodnja, plus drugi operativni dohodak, plus ili minus promjene na zalihama, minus nabavka dobara i usluga, minus drugi porezi na proizvode koji su vezani za promet ali nisu odbitni, minus carine i porezi vezani za proizvodnju. Carine i porezi vezani za proizvodnju su obavezna, nepovratna plaćanja, u

kešu ili naturi koji su nametnuti od strane vlade, u vezi sa proizvodnjom i uvozom dobara i usluga, zapošljavanjem radne snage, vlasništvom ili upotrebom zemljišta, zgrada ili druge imovine korištenih u procesu proizvodnje, neovisno od količine ili vrijednosti proizvedenih ili prodatih dobara i usluga.

Troškovi zaposlenika su ukupne nadoknade, u kešu ili naturi, plaćene od strane poslodavca zaposleniku (redovitim ili privremenim zaposlenicima, kao i radnicima koji rade kod kuće) u zamjenu za izvršeni rad od strane zaposlenika tokom referentnog razdoblja. Troškovi zaposlenika, također uključuju poreze i doprinose za socijalno osiguranje zadržane od strane jedinice, kao i obavezne i dobrovoljne doprinose na teret poslodavca. Uključene su nagrade, dopunske nagrade, trinaeste plaće sl., kao i plaćanja izvršena zaposlenicima u vezi sa otpuštanjem, smještajem, prijevozom, troškovima života i porodičnim dodacima, provizijama, naknadama za dežure, prekovremenim i noćnim radom itd. Plaćanja za agencijske radnike nisu uključena u troškove zaposlenika.

Promet po zaposlenoj osobi dobija se dijeljenjem ukupno ostvarenog prometa s ukupnim brojem zaposlenih osoba. Ovaj indikator izražava prodajnu sposobnost poslovnog subjekta određene djelatnosti.

Dodana vrijednost po zaposlenom osobi dobija se dijeljenjem ukupne dodane vrijednosti sa ukupnim brojem zaposlenih osoba. Ovaj indikator se koristi za mjerenje produktivnosti rada.

Učešće dodane vrijednosti u prometu dobija se dijeljenjem ukupne dodane vrijednosti sa ukupno ostvarenim prometom. Ovaj indikator prikazuje prosječne troškove zaposlenika u nekoj djelatnosti.

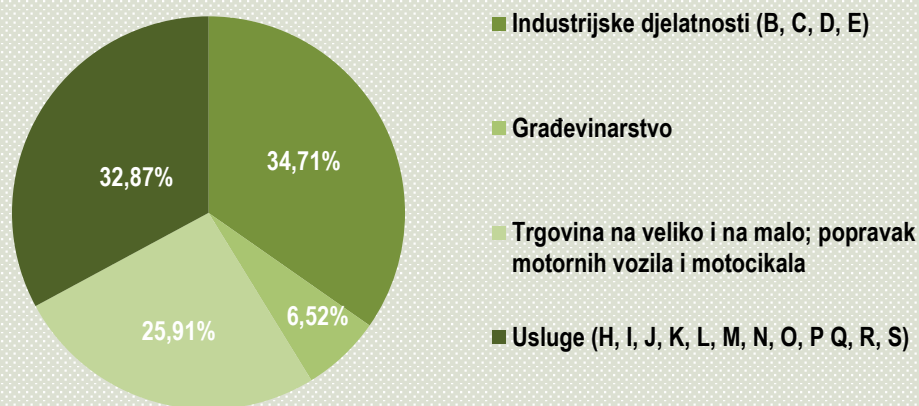
Troškovi rada po zaposleniku dobijaju se dijeljenjem ukupnih troškova rada sa brojem zaposlenika.

Profitabilnost predstavlja procentualno učešće bruto poslovnog viška u dodanoj vrijednosti.

4.1 Osnovne strukturno poslovne varijable prema području KD BiH 2010 preduzeća, 2023.

KD BiH 2010 Područja djelatnosti		Broj preduzeća	Broj preduzetnika	Broj zaposlenih osoba	Promet 000 KM	Dodana vrijednost po troškovima proizvodnih faktora 000 KM	Troškovi zaposlenika, 000 KM
Ukupno obuhvaćene djelatnosti		22.795	29.484	399.281	70.069.321	18.182.278	8.973.645
B	Vađenje ruda i kamena	120	1	11.083	670.386	346.824	368.523
C	Prerađivačka industrija	3.637	4.239	110.126	16.681.513	4.588.673	2.450.121
D	Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	250	24	8.547	3.364.487	881.191	411.917
E	Snabdijevanje vodom, uklanjanje otpadnih voda, upravljanje otpadom, te djelatnosti sanacije okoliša	222	39	8.837	715.373	306.053	236.905
F	Građevinarstvo	1.669	1.935	26.018	3.815.910	1.344.261	515.723
G	Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala	7.093	7.385	103.443	34.201.535	5.196.760	2.109.233
H	Prijevoz i skladištenje	1.465	3.011	25.223	2.531.228	1.088.911	555.454
I	Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	1.130	4.998	24.872	1.319.377	560.573	305.733
J	Informacije i komunikacije	1.218	774	22.232	2.603.986	1.523.805	857.724
L	Poslovanje nekretninama	899	56	2.862	347.223	163.669	64.242
M	Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	2.871	1.946	17.975	1.787.697	897.866	422.845
N	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	1.068	343	14.063	697.662	467.813	299.504
P	Obrazovanje	429	260	4.052	151.637	108.096	71.978
Q	Djelatnosti zdravstvene i socijalne zaštite	242	786	6.601	368.535	233.306	129.096
R	Umjetnost, zabava i rekreacija	167	163	6.766	477.119	316.366	120.488
S	Ostale uslužne djelatnosti	315	3.524	6.581	335.655	158.112	54.156

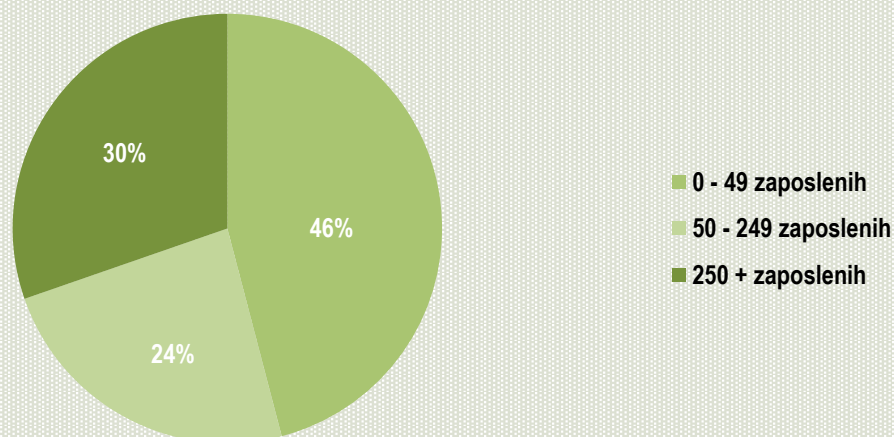
G-4.1 Struktura broja zaposlenih u ukupno posmatranim djelatnostima, 2023

4.2 Osnovne strukturno poslovne varijable prema veličini preduzeća, 2023.

Veličina prema broju zaposlenih osoba	Broj preduzeća	Broj preduzetnika	Broj zaposlenih osoba	Promet 000 KM	Dodana vrijednost po troškovima proizvodnih faktora 000 KM	Troškovi zaposlenika 000 KM
Ukupno	22.795	29.484	399.281	70.069.321	18.182.278	8.973.645
0 - 49 zaposlenih	21.684	29.413	183.352	28.936.224	7.420.649	3.063.165
50 - 249 zaposlenih	929	67	94.895	17.241.290	4.696.974	2.430.843
250 + zaposlenih	182	4	121.034	23.891.807	6.064.655	3.479.637

G-4.2 Struktura broja zaposlenih prema veličini preduzeća, 2023

4.3 Osnovni strukturno poslovni indikatori prema veličini preduzeća, 2023.

KD BiH 2010 Područja djelatnosti	Promet po zaposlenoj osobi (KM)	Dodana vrijednost po zaposlenoj osobi (KM)	Učešće dodane vrijednosti u vrijednosti proizvodnje (%)	Troškovi rada po zaposleniku (KM)	Profitabilnost
Ukupno	175.489	45.538	44,9	24.272	13,1
0 - 49 zaposlenih	157.818	40.472	45,8	19.904	15,1
50 - 249 zaposlenih	181.688	49.497	43,7	25.645	13,1
250 + zaposlenih	197.397	50.107	44,7	28.752	10,8

4.4 Osnovni strukturno poslovni indikatori prema području KD BiH 2010 preduzeća, 2023.

KD BiH 2010 Područja djelatnosti	Promet po zaposlenoj osobi (KM)	Dodana vrijednost po zaposlenoj osobi (KM)	Učešće dodane vrijednosti u vrijednosti proizvodnje (%)	Troškovi rada po zaposleniku (KM)	Profitabilnost
Ukupno obuhvaćene djelatnosti	175.489	45.538	44,9	24.272	13,1
B Vađenje ruda i kamena	60.488	31.293	51,3	33.254	-3,2
C Prerađivačka industrija	151.477	41.667	29,9	23.149	12,8
D Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	393.645	103.099	50,1	48.330	13,9
E Snabdijevanje vodom, uklanjanje otpadnih voda, upravljanje otpadom, te djelatnosti sanacije okoliša	80.952	34.633	48,4	26.930	9,7
F Građevinarstvo	146.664	51.667	36,1	21.420	21,7
G Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala	330.632	50.238	63,6	21.962	9,0
H Prijevoz i skladištenje	100.354	43.171	42,9	25.010	21,1
I Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	53.047	22.538	45,6	15.386	19,3
J Informacije i komunikacije	117.128	68.541	61,5	39.982	25,6
L Poslovanje nekretninama	121.322	57.187	50,6	22.895	28,6
M Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	99.455	49.951	57,0	26.385	26,6
N Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	49.610	33.266	62,4	21.838	24,1
P Obrazovanje	37.423	26.677	65,4	18.982	23,8
Q Djelatnosti zdravstvene i socijalne zaštite	55.830	35.344	61,1	22.204	28,3
R Umjetnost, zabava i rekreacija	70.517	46.758	65,3	18.247,49	41,1
S Ostale uslužne djelatnosti	51.004	24.025	54,7	17.715	31,0

4.5 Učešće osnovnih strukturno poslovnih varijabli prema području KD BiH 2010, 2023

KD BiH 2010 Područja djelatnosti	Broj preduzeća	Broj preduzetnika	Broj zaposlenih osoba	Promet	Dodana vrijednost po troškovima proizvodnih faktora
Ukupno obuhvaćene djelatnosti	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
B Vađenje ruda i kamena	0,5	0,0	2,8	1,0	1,9
C Prerađivačka industrija	16,0	14,4	27,6	23,8	25,2
D Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	1,1	0,08	2,1	4,8	4,8
E Snabdijevanje vodom, uklanjanje otpadnih voda, upravljanje otpadom, te djelatnosti sanacije okoliša	0,97	0,13	2,2	1,0	1,7
F Građevinarstvo	7,3	6,6	6,5	5,4	7,4
G Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala	31,1	25,0	25,9	48,8	28,6
H Prijevoz i skladištenje	6,4	10,2	6,3	3,6	6,0
I Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	5,0	17,0	6,2	1,9	3,1
J Informacije i komunikacije	5,3	2,6	5,6	3,7	8,4
L Poslovanje nekretninama	3,9	0,2	0,7	0,5	0,9
M Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	12,6	6,6	4,5	2,6	4,9
N Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	4,7	1,2	3,5	1,0	2,6
P Obrazovanje	1,9	0,9	1,0	0,2	0,6
Q Djelatnosti zdravstven i socijalne zaštite	1,1	2,7	1,7	0,5	1,3
R Umjetnost, zabava i rekreacija	0,7	0,6	1,7	0,7	1,7
S Ostale uslužne djelatnosti	1,4	12,0	1,6	0,5	0,9

Statistički godišnjak Kantona Sarajevo 2024

Metodološka objašnjenja

Izvori i metode prikupljanja podataka

Podaci o investicijama su prikupljeni putem istraživanja Godišnji izvještaj o investicijama u stalna sredstva (obrazac INV-01) za sva pravna lica.

Nisu obuhvaćena investiciona ulaganja samostalnih preduzetnika i domaćinstava.

Definicije i metodološka objašnjenja su zasnovana na metodologiji Evropski sistem računa 2010 (ESA 2010).

Svi podaci su prikazani po područjima Klasifikacije djelatnosti BiH 2010, koja je usklađena sa evropskom klasifikacijom NACE Rev. 2.

Podaci o investicijama prikazuju ukupne isplate za investicije po osnovnim oblicima finansiranja, ukupno ostvarene investicije i ostvarene investicije u nova stalna sredstva po tehničkoj strukturi.

Obrada podataka urađena je po dva osnovna principa:

- prema sjedištu i pretežnoj djelatnosti investitora (organizacioni princip) i
- prema lokaciji i djelatnostima kojima su investicije stvarno namijenjene, bez obzira na to u koju je djelatnost razvrstan investitor i gdje mu se nalazi sjedište (princip čistih djelatnosti).

Ostvarene investicije u nova stalna sredstva koje nije moguće rasporediti po kantonima (putevi, pruge i sl.) se prikazuju kao neraspoređene investicije. U okviru neraspoređenih investicija prikazana su i kapitalizirana ulaganja u istraživanje i razvoj koja se, kao nova kategorija u okviru stalnih sredstava prema ESA 2010 metodologiji, obračunavaju samo za nivo Federacije BiH.

Definicije

Investicijama u stalna sredstva smatraju se nabavke preduzeća i drugih pravnih lica radi dobijanja novih stalnih sredstava, povećanja vrijednosti ili zamjene postojećih stalnih sredstava (stambene zgrade, ostale zgrade i građevine, oprema i uređaji trajnijeg karaktera, osnovno stado, pošumljavanje i podizanje dugogodišnjih zasada, kapitalizirana ulaganja u istraživanje i razvoj, softveri i baze podataka itd.). Nabavljena investicijska dobra mogu biti nova ili polovna, kupljena od drugih u zemlji i inostran-

stvu. Stalna sredstva mogu, također, biti stečena trampom, primljena kao kapitalni transfer u naturi ili proizvedena u vlastitoj režiji.

Obuhvataju se sve vrste ulaganja u nove kapacitete, kao i ulaganja za proširenje, rekonstrukciju i modernizaciju postojećih ili zamjenu zastarjelih, istrošenih ili slučajnom štetom uništenih kapaciteta. Ne obuhvata se redovno i tekuće održavanje stalnih sredstava, ulaganja u obrtna sredstva, usavršavanje osoblja, ispitivanje tržišta i kupovina zemljišta.

Isplatama za investicije smatraju se novčana ulaganja u toku godine u nova i polovna stalna sredstva, bez obzira na moment njihove izgradnje ili nabavke.

Ostvarene investicije predstavljaju vrijednost fizički realizovane izgradnje, izrade ili nabavke novih i polovnih stalnih sredstava tokom godine, bez obzira na to jesu li završene, je li i kada izvršena njihova isplata.

Ostvarene investicije u nova stalna sredstva odnose se na onaj dio stalnih sredstava koji je nabavljen neposredno od izvođača građevinskih radova, proizvođača opreme ili proizveden u vlastitoj režiji, odnosno ona investicijska dobra koja još nisu bila predmet kupoprodaje između neposrednih korisnika tih dobara. Ovdje se uključuje i polovna oprema nabavljena u inostranstvu, budući da direktno utiče na porast nacionalnog bogatstva u zemlji. Ostala polovna stalna sredstva nisu uključena u ostvarene investicije u nova stalna sredstva. U nabavku novih stalnih sredstava svrstavaju se i investicije u veća poboljšanja postojećih stalnih sredstava.

Investicije u građevinske objekte i prostore obuhvataju stambenu izgradnju i ostale građevinske radove (ostala visokogradnja, niskogradnja i značajnija poboljšanja zemljišta).

Investicije u strojeve i opremu obuhvataju nabavku strojeva, opreme i transportnih sredstava.

Investicije u ostalo obuhvataju ulaganja u kultivisane biološke resurse (biološka sredstva), proizvode intelektualnog vlasništva i troškove prijenosa vlasništva zemljišta. U proizvode intelektualnog vlasništva spadaju: kapitalizirana ulaganja u istraživanje i razvoj, rudarska i mineralna istraživanja, softveri i baze podataka, književni i umjetnički originali i ostali proizvodi intelektualnog vlasništva.

5.1 Isplate za investicije po osnovnim izvorima finansiranja (FBiH)

hilj. KM / 000 KM

Godina	Ukupno	Iz sopstvenh sredstava	Iz udruženih sredstava	Iskorišteni finansijski krediti	Finansijski lizing	Iz sredstava fondova i budžeta	Iz ostalih izvora
2020	3.386.051	2.094.821	24.948	1.009.374	43.925	93.509	119.473
2021	3.809.287	2.328.042	35.684	1.041.718	83.932	124.569	195.340
2022	4.560.750	2.882.251	172.523	1.118.076	98.812	196.120	92.967
2023	5.586.335	3.583.678	151.754	1.278.202	128.623	250.096	193.982
2024	6.088.954	3.942.271	204.765	1.259.188	90.184	348.035	244.512

¹⁾ Prvi rezultati

5.2 Ostvarene investicije u stalna sredstva po tehničkoj strukturi

hilj. KM / 000 KM

Godina	Ukupno	Građevinski objekti i prostori	Strojevi, oprema i transportna sredstva	Ostalo			
				ukupno	biološka sredstva	proizvodi intelektualnog vlasništva	troškovi prijenosa vlasništva
2020	1.023.511	522.554	416.591	84.366	245	78.737	5.384
2021	1.014.634	465.263	490.068	59.303	275	55.725	3.302
2022	1.184.649	551.165	555.683	77.801	831	73.175	3.795
2023	1.331.129	539.482	722.869	68.778	82	64.220	4.475
2024	1.778.763	646.491	1.031.074	101.198	875	92.028	8.295

¹⁾ Prvi rezultati

5.3 Ostvarene investicije u nova stalna sredstva po namjeni ulaganja i tehničkoj strukturi, 2024 godina (Princip čistih djelatnosti)

hilj. KM / 000 KM

Namjena ulaganja		Ukupno	Građevinski objekti i prostori	Strojevi, oprema i transportna sredstva	Ostalo			
					Ukupno	Biološka sredstva	Proizvodi intelektualnog vlasništva	Troškovi prijenosa vlasništva
UKUPNO		1.778.763	646.491	1.031.074	101.198	875	92.028	8.295
A	Poljoprivreda, šumarstvo i ribolov	3.739	485	2.823	431	429	-	1
B	Vađenje ruda i kamena	3.800	2.235	1.564	-	-	-	-
C	Prerađivačka industrija	163.974	61.686	99.847	2.441	271	2.121	49
D	Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	122.481	52.299	68.116	2.066	-	1.975	92
E	Snabdijevanje vodom; uklanjanje otpadnih voda, upravljanje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	21.879	9.590	12.207	82	-	82	-
F	Građevinarstvo	151.805	112.759	37.822	1.224	-	77	1.147
G	Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala	355.776	151.466	197.005	7.305	-	5.748	1.557
H	Prijevoz i skladištenje	55.900	8.843	45.715	1.342	-	1.342	-
I	Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (hotelijerstvo i ugostiteljstvo)	47.688	13.510	33.780	398	71	276	51
J	Informacije i komunikacije	129.684	23.773	78.146	27.765	-	27.761	5
K	Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	136.152	11.433	100.397	24.322	-	23.964	357
L	Poslovanje nekretninama	93.509	74.100	18.111	1.298	42	320	936
M	Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	40.549	10.056	25.728	4.765	-	1.389	3.377
N	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	48.673	4.852	43.151	670	6	568	96
O	Javna uprava i odbrana; obavezno socijalno osiguranje	238.290	32.019	185.323	20.948	56	20.887	5
P	Obrazovanje	59.077	39.753	18.207	1.118	-	1.118	-
Q	Djelatnosti zdravstvene i socijalne zaštite	60.635	12.412	44.674	3.549	-	3.459	90
R	Umjetnost, zabava i rekreacija	34.338	20.549	12.991	797	-	797	-
S	Ostale uslužne djelatnosti	10.812	4.670	5.466	676	-	145	531

Metodološka objašnjenja

Izvori i metodi prikupljanja podatak

Glavni izvor podataka u ovom poglavlju jesu statistička istraživanja. Mjesečni izvještaj industrije (M KPS IND-1) i Godišnji izvještaj industrije (IND-21/PRODCOM), koje je proveo Federalni zavod za statistiku prema Programu statističkih istraživanja za Federaciju Bosne i Hercegovine.

Mjesečnim izvještajem industrije obezbjeđuju se podaci o broju zaposlenih u industriji, proizvedenim količinama i prometu industrije.

Godišnji podaci industrijske proizvodnje prate broj zaposlenih, ostvarenu proizvodnju, internu potrošnju vlastitih proizvoda, zalihe, prodaju (količinski i vrijednosno) i vrijednost izvoza. IND-21/PRODCOM daje pregled obima proizvodnje i vrijednosti prodaje industrijskih proizvoda (robe i usluge) u Federaciji Bosne i Hercegovine, koje su rezultat redovne proizvodnje izvještajnih jedinica (0) i proizvodnje koju izvještajne jedinice obavljaju na osnovu ugovora (1).

Standardi i klasifikacije

Prikupljanje podataka o industrijskoj proizvodnji na obrascu Mjesečni izvještaj industrije, vrši se na osnovu Metodologije za popunjavanje izvještaja i Mjesečne Nomenklature industrijskih proizvoda - Mjesečna NIP BiH 2024.

Podaci Godišnjeg izvještaja industrije za 2024. godinu prikupljeni su na osnovu Nomenklature industrijskih proizvoda Bosne i Hercegovine - NIP BiH /PRODCOM 2024, ažurirane s izmjenama i dopunama prema EU PRODCOM listi za 2024.godinu.

Hijerarhijski nivoi proizvoda iz Nomenklature industrijskih proizvoda sadrže nivoe KD BiH 2010 (nivo razreda) usklađene s EU klasifikacijom NACE Rev. 2. Koncepti i definicije koji se koriste za istraživanje M KPS IND-1 također su usklađeni s konceptima i definicijama iz Uredbe o kratkoročnim statistikama EU (STS R., EU Direktiva No.1165/98).

Jedinice i obuhvat

Izvještajne jedinice za Mjesečni izvještaj industrije i Godišnji izvještaj industrije su sva pravna lica koja zapošljavaju deset i više zaposlenih (preduzeća i lokalne jedinice), a koja su se bavila industrijskom proizvodnjom ili obavljali industrijske usluge definisane prema KD BiH 2010 iz područja B-Rudarstvo, C-Prerađivačka industrija, D-Snabdijevanje električnom energijom i plinom i E-Snabdijevanje vodom, uklanjanje otpadnih voda, upravljanje otpadom te djelatnosti sanacije okoline.

Saglasno EU STS propisu br. 1165/98 i 1893/2006 sljedeća djelatnost ne ulazi u obračun indeksa industrijske proizvodnje: Grana 35.3 - Proizvodnja i snabdijevanje parom i klimatizacija.

Metod računanja indeksa

Indeksi industrijske proizvodnje izračunavaju se u dva koraka, korištenjem Laspeyres-ove formule. U prvom koraku indeksi se izračunavaju iz podataka o količinama pojedinačnih proizvoda iz Mjesečne NIP BiH 2024 i odgovarajućeg ponderacijskog koeficijenta, koji je aproksimacija dodane vrijednosti pojedinačnih proizvoda. U drugom koraku svi indeksi grana i viših nivoa ponderišu se strukturom dodane vrijednosti iz 2022. godine.

Osnovne informacije o indeksu industrijske proizvodnje i Metodološka uputstva za izračunavanje indeksa fizičkog obima industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini prikazane su na web stranici Federalnog zavoda za statistiku: <http://www.fzs.ba>

Agregati glavnih industrijskih grupa (GIG)

Indeksi za GIG agregate izračunavaju se istom metodom kao indeksi po djelatnostima, samo se proizvodi grupišu prema i pretežnoj upotrebi proizvoda unutar oblasti i grane djelatnosti iz klasifikacije KD BiH 2010 (EU NACE Rev.2). Za izračunavanje indeksa za GIG agregate (EU MIGs) primjenjuju se nove definicije radi usklađivanja sa statističkim standardima EU.

AI Intermedijarni proizvodi: oblasti i grane KD BiH 2010: 07 – 09, 10.6, 10.9, 13.1 – 13.3, 16, 17, 20.1 – 20.3, 20.5, 20.6, 22 – 24, 25.5 – 25.7, 25.9, 26.1, 26.8, 27.1 – 27.4 i 27.9

AE Energija: oblasti KD BiH 2010: 05, 06, 19 i 35 (isključujući 35.3)

BB Kapitalni proizvodi: oblasti i grane KD BiH 2010: 25.1 – 25.4, 26.2, 26.3, 26.5, 26.6, 28, 29, 30.1 – 30.4, 32.5 i 33

CD Trajni proizvodi za široku potrošnju: oblasti i grane KD BiH 2010: 26.4, 26.7, 27.5, 30.9, 31, 32.1 i 32.2

CN Netrajni proizvodi za široku potrošnju: oblasti i grane KD BiH 2010: 10.1 – 10.5, 10.7, 10.8, 11, 12, 13.9, 14, 15, 18, 20.4, 21, 32.3, 32.4 i 32.9.

Definicije

Ukupna proizvodnja je ukupna količina određenog proizvoda definisanog Nomenklaturom industrijskih proizvoda, proizvedena u jedinici posmatranja u izvještajnoj godini, bez obzira na to da li je prodana trećim licima u zemlji ili inostranstvu (izvoz), stavljena na zalihe gotovih proizvoda (namijenjenih prodaji) ili je iskorištena za daljnju internu preradu (intermedijarni proizvodi), ili kombinovano.

Industrijski proizvodi se po principu tzv. homogene proizvodnje svrstavaju u industrijske oblasti i glavne industrijske grupe definisane na osnovu ekonomske namjene, odnosno krajnje potrošnje proizvoda (GIG), bez obzira na pretežnu djelatnost preduzeća u kome su proizvedeni.

Gotov proizvod - je svaki proizvod koji je u procesu proizvodnje dostigao odgovarajući stepen prerade ili dorade tako da je u Nomenklaturi industrijskih proizvoda naveden pod posebnom šifrom i nazivom. Pojam tako definisanog gotovog proizvoda obuhvata i sve radove dovršavanja proizvoda kojima pripadaju čišćenje, pakovanje, ispitivanje kvaliteta, klasiranje i slično. Neispravni proizvodi ("škart") se ne smatraju gotovim proizvodima.

6.1 Indeksi obima industrijske proizvodnje - prema glavnim industrijskim grupacijama i područjima KD BIH 2010

		2021	2022	2023	2024
		2020	2021	2022	2023
INDUSTRIJA - UKUPNO		102,4	96,0	98,5	106,0
PREMA GLAVNIM INDUSTRIJSKIM GRUPACIJAMA					
AI	Intermedijarni proizvodi	107,7	89,1	93,7	104,9
AE	Energija	104,6	99,3	100,0	102,3
BB	Kapitalni proizvodi	91,6	96,2	101,5	114,1
CD	Trajni proizvodi za široku potrošnju	114,6	112,0	70,0	74,8
CN	Netrajni proizvodi za široku potrošnju	102,5	95,3	102,3	109,7
PREMA PODRUČJIMA I OBLASTIMA KD-a					
B	VAĐENJE RUDA I KAMENA	30,5	241,5	79,0	80,2
08	Vađenje ostalih ruda i kamena	30,5	241,5	79,0	80,2
C	PRERAĐIVAČKA INDUSTRIJA	101,9	95,2	98,2	107,0
10	Proizvodnja prehrambenih proizvoda	99,6	92,5	91,6	110,0
11	Proizvodnja pića	95,5	103,0	101,3	98,9
12	Proizvodnja duhanskih proizvoda	123,8	11,2	-	-
14	Proizvodnja odjeće	60,8	71,3	116,3	48,7
15	Proizvodnja kože i srodnih proizvoda	65,0	111,2	82,6	40,2
16	Prerada drva i proizvoda od drva i pluta osim namještaja, proizvedenih predmeta od slame i pletarskih materijala	102,1	95,4	86,0	85,8
17	Proizvodnja papira i proizvoda od papira	104,0	111,9	79,3	121,9
18	Štampanje i umnožavanje snimljenih zapisa	143,5	90,9	80,7	85,2
19	Proizvodnja koksa i rafiniranih naftnih proizvoda	122,0	70,3	124,4	55,7
20	Proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda	112,3	76,7	110,4	82,0
21	Proizvodnja osnovnih farmaceutskih proizvoda i preparata	106,3	96,3	113,5	121,7
22	Proizvodnja proizvoda od gume i plastičnih masa	142,9	66,8	115,6	114,8
23	Proizvodnja ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda	104,2	95,2	96,2	100,7
24	Proizvodnja baznih metala	108,9	111,8	73,1	117,7
25	Proizvodnja gotovih metalnih proizvoda osim mašina i opreme	102,1	107,2	96,2	114,2
26	Proizvodnja računara te električnih i optičkih proizvoda	95,9	88,3	86,2	86,6
27	Proizvodnja električne opreme	63,3	98,9	85,7	111,1
28	Proizvodnja mašina i uređaja, d.n.	122,9	113,2	118,9	98,5
29	Proizvodnja motornih vozila, prikolica i poluprikolica	84,8	85,8	113,2	104,7
31	Proizvodnja namještaja	114,6	112,0	70,0	74,8
32	Ostala prerađivačka industrija	123,2	55,6	116,8	102,3
33	Popravak i instaliranje mašina i opreme	103,9	95,4	102,8	100,1
D	PROIZVODNJA I SNABDIJEVANJE ELEKTRIČNOM ENERGIJOM I PLINOM (OSIM 35.3)¹	104,5	99,3	99,9	102,3
35	Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom i plinom (osim 35.3) ¹	104,5	99,3	99,9	102,3

1) Grana djelatnosti 35.3, Proizvodnja i snabdijevanje parom i klimatizacija

Statistički godišnjak Kantona Sarajevo 2024

Metodološka objašnjenja

A. Biljna proizvodnja

Izvori i metode prikupljanja podataka

Podaci o biljnoj proizvodnji prikupljaju se redovnim godišnjim statističkim istraživanjem, posebno za poslovne subjekte (pravna lica i dijelovi pravnih lica), a posebno za porodična poljoprivredna gazdinstva.

Podaci za poslovne subjekte (pravna lica i dijelovi pravnih lica) se prikupljaju izvještajnom metodom (obrazac), a izvor podataka je njihova poslovna evidencija.

Podaci za porodična poljoprivredna gazdinstva dobijaju se metodom procjene koju rade procjenitelji-stručnjaci za poljoprivredu u općinama. Podaci se iskazuju za općinu ukupno. U izradi procjene oslanjaju se na podatke katastra, procjene iz prethodnih godina, podatke registra porodičnih poljoprivrednih gazdinstava, informacije prikupljene od poljoprivrednih proizvođača, svoja vlastita zapažanja i druge izvore.

Definicije

Poljoprivredno zemljište je površina koja se koristi za poljoprivrednu proizvodnju. U poljoprivredno zemljište se uključuje obradivo zemljište, pašnjaci, ribnjaci, trstici i bare.

Obradivo zemljište je poljoprivredna površina na kojoj se uzgajaju ratarski i povrtni usjevi, zasadi i trave i vrši obrada, kosidba i drugi poljoprivredni radovi i, po pravilu, ubiru prinosi svake godine. Obradivo zemljište čine oranice i bašte i vrtovi, voćnjaci, vinogradi i livade.

Oranica je obradivo zemljište na kojem se obavlja ratarska proizvodnja. Na njoj se po utvrđenom redu (plodoredu) siju ratarski usjevi: žita, industrijsko bilje, povrtno bilje i stočno-krmno bilje. U oranično zemljište uključuju se i površine koje su "radi odmora" ostale neobrađene: zeleni ili crni ugar, zaležaji, parlozi i prelozi. Osim toga, oranicama se smatraju i površine pod loznicama i voćnim rasadima, površine pod cvijećem i ukrasnim biljem.

Rodna stabla voća i rodni čokoti vinove loze su stabla, odnosno čokoti koja su prema svojoj fiziološkoj zrelosti sposobna da pod normalnim uslovima za vegetaciju zametnu plod, bez obzira da li su u toj godini rodila ili ne.

Požnjevena površina je površina sa koje je požnjeven usjev i ubran prinos. Požnjevene

površine mogu biti manje od zasijanih površina u slučaju kada su usjevi usljed elementarnih i drugih nepogoda potpuno uništeni, tako da na tim površinama nije obavljena žetva niti ubran prinos.

Ostvareni prinos usjeva je prinos normalne vlažnosti po odbitku svih gubitaka prilikom žetve (berbe), transporta i vršidbe.

Prinos usjeva po jedinice površine (t/ha) obračunat je na požnjevenu površinu.

Prinos po stablu i čokotu (kg) obračunati su po rodnom stablu, odnosno čokotu vinove loze.

B. Otkup i prodaja poljoprivrednih proizvoda

Izvori i metode prikupljanja podataka

Podaci o otkupu i prodaji proizvoda poljoprivrede i ribarstva dobijeni su iz mjesečnih statističkih izvještaja "Mjesečni izvještaj o otkupu proizvoda poljoprivrede i ribarstva od porodičnih poljoprivrednih proizvođača" (TRG-31) i "Mjesečni izvještaj o prodaji proizvoda poljoprivrede i ribarstva iz vlastite proizvodnje poljoprivrednih poslovnih subjekata i zemljoradničkih zadruga" (TRG-33) koje dostavljaju poslovni subjekti i dijelovi poslovnih subjekata razvrstani u područje A prema KD BiH 2010 (poljoprivreda, šumarstvo i ribolov), koji prodaju poljoprivredne proizvode iz vlastite poljoprivredne proizvodnje ili ostvarene interne realizacije poljoprivrednih proizvoda u vlastitim pogonima u svrhu proizvodnje, kao i poslovni subjekti i dijelovi poslovnih subjekata razvrstani u područje A, C i G prema KD BiH 2010 koji vrše otkup poljoprivrednih proizvoda od porodičnih/poljoprivrednih proizvođača.

Podaci o prodaji proizvoda poljoprivrede i ribarstva na pijacama/tržnicama dobijeni su iz mjesečnog statističkog izvještaja "Mjesečni izvještaj o prodaji proizvoda poljoprivrede i ribarstva na zelenim pijacama" (TRG-13) koje dostavljaju poslovni subjekti koji pružaju usluge korištenja prodajnog prostora pijace.

Obuhvaćaju se količine proizvoda koje na pijacu iznose porodični poljoprivredni proizvođači (bez poljoprivrednih preduzeća i zemljoradničkih zadruga).

Definicije

Otkup poljoprivrednih proizvoda je kupovina, odnosno preuzimanje poljoprivrednih proizvoda neposredno od porodičnih poljoprivrednih proizvođača koje vrše poslovni subjekti radi dalje prodaje ili prerade.

Pod **količinom otkupa** podrazumijeva se količina otkupljenih poljoprivrednih proizvoda koji su preuzeti neposredno od porodičnih proizvođača, bez obzira kada je uslijedila naplata.

Pod **vrijednošću otkupa poljoprivrednih proizvoda od porodičnih poljoprivrednih proizvođača** podrazumijeva se vrijednost otkupljenih proizvoda, obračunatih prema cijenama po kojima su otkupne organizacije plaćale preuzete proizvode.

Prodaja poljoprivrednih proizvoda je prodaja, odnosno isporuka poljoprivrednih proizvoda iz vlastite proizvodnje poslovnih subjekata i njihovih dijelova.

Pod **količinom prodaje** podrazumijeva se količina prodanih poljoprivrednih proizvoda koje su isporučene kupcima, bez obzira kada je uslijedila naplata. U prodaju se uključuje i interna realizacija tj. isporuka poljoprivrednih proizvoda vlastitom pogonu u svrhu prerade.

Pod **vrijednošću prodaje poljoprivrednih proizvoda** sopstvene proizvodnje podrazumijeva se vrijednost koju poslovni subjekti i njihovi dijelovi dobijaju za prodaju poljoprivrednih proizvoda iz sopstvene proizvodnje.

C. Stočarstvo

Izvori i metode prikupljanja podataka

Podaci o broju stoke i peradi i ostvarenoj stočnoj proizvodnji prikupljaju se redovnim godišnjim statističkim istraživanjem, posebno za poslovne subjekte (pravna lica i dijelovi pravnih lica), a posebno za porodična poljoprivredna gazdinstva.

Podaci za poslovne subjekte (pravna lica i dijelovi pravnih lica) se prikupljaju izvještajnom metodom (obrazac), a izvor podataka je njihova poslovna evidencija.

Podaci za porodična poljoprivredna gazdinstva dobijaju se metodom procjene koju rade procjenitelji - stručnjaci za poljoprivredu u općinama. Podaci se iskazuju za općinu ukupno: ukupan broj i broj stoke za priplod, proizvodnju mlijeka (kravljeg, ovčijeg i kozjeg), vune, jaja i meda. U izradi procjene oslanjaju se na procjene iz prethodnih godina, podatke registra porodičnih poljoprivrednih gazdinstava, informacije prikupljene od poljoprivrednih proizvođača, svoja vlastita zapažanja i druge izvore.

Podaci o klanju stoke i peradi u klaonicama prikupljaju se redovnim mjesečnim statističkim istraživanjem za poslovne subjekte, i to posebno za pravne osobe i dijelove pravnih osoba, a posebno za obrtnike. Iskazuje se sva zaklana stoka i perad bez obzira na porijeklo.

Bruto težina stoke i peradi predstavlja težinu neposredno pred klanje.

Neto težina zaklane stoke i peradi je težina očišćene zaklane životinje poslije otklanjanja određenih dijelova u zavisnosti od vrste i kategorije stoke.

D. Ribarstvo

Akvakultura/vodeni uzgoj

Podaci o proizvodnji slatkovodne i morske ribe prikupljaju se putem Godišnjeg izvještaja o akvakulturi/vodnom uzgoju (AQ-1).

Izvještajne jedinice za istraživanje AQ-1 su pravna lica i dijelovi pravnih lica razvrstani prema KD BiH 2010 u djelatnosti 03.21 Morska akvakultura i 03.22 Slatkovodna akvakultura. Pod proizvodnjom konzumne ribe podrazumijeva se realizovana proizvodnja konzumne ribe - prva prodaja u toku izvještajne godine.

E. Šumarstvo

Izvori i metode prikupljanja podataka

Podaci o posječnoj drvojoj masi, podizanju i obnovi šuma, šumskim požarima i štetama u šumama odnose se na državne i privatne šume, a podaci o proizvodnji i prodaji šumskih sortimenata te prijevoznim sredstvima i mehanizaciji u šumarstvu odnose se samo na državne šume. Podaci statistike šumarstva prikupljaju se mjesečnim i godišnjim istraživanjima.

Za državne šume podaci se prikupljaju od poslovnih subjekata koji se bave šumarstvom, a za privatne šume od nadležnog organa uprave.

Podaci o šumskim površinama kao i opći podaci o državnim šumama su preuzeti od Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva.

Proizvodnja i prodaja šumskih sortimenata obuhvaća podatke samo onih poslovnih subjekata koji se bave stalnom proizvodnjom šumskih sortimenata. Ovim podacima nije obuhvaćena proizvodnja i prodaja zadružnih i drugih poslovnih subjekata koji se povremeno bave tom djelatnošću.

Statistika lovstva svoje istraživanje zasniva na evidencijama koje se formiraju u izvještajnoj jedinici.

Definicije

Pod **šumom** se smatra svaka površina veća od 500 m² obrasla šumskim drvećem, sa svrhom da služi za proizvodnju šumskih sortimenata ili da ima zaštitnu funkciju ili posebnu namjenu bez obzira na obrast i visinu stabala.

Raznodobne šume su visoke šume koje su nastale uglavnom iz sjemena. U njima se sječa i obnova vrši neprestano na cijeloj površini, pa su im stabla različite starosti i visine izmiješana pojedinačno ili u grupama.

Jednodobne šume su visoke šume visokog oblika gajenja koje su nastale uglavnom iz sjemena, kao i vještački podignute šume i kulture u kojima su stabla približno jednake visine i starosti.

Izdanačke (niske) šume su šume nastale uglavnom od izdanaka iz panja.

Posječena bruto drvna masa obuhvaća posječene trupce (lišćara i četinara), jamsko drvo (lišćara i četinara), ostalo dugo drvo (lišćara i četinara), prostorno drvo (lišćara i četinara), ogrijevno drvo (lišćara i četinara) te ostalo grubo obrađeno drvo. U bruto drvnu masu ulazi otpadak (gubitak koji nastaje pri sječi).

Dugo drvo (lišćara i četinara) obuhvaća: trupce, jamsko drvo i ostalo dugo

Trupci (lišćara i četinara) su dijelovi debla koji su namijenjeni daljem prerađivanju piljenjem, ponekad rezanjem ili ljuštenjem jer imaju povoljna fizička i hemijska svojstva te su namijenjena za industrijsku preradu. To su trupci za rezanje te trupci za furnir i ljuštenje.

Jamsko drvo (lišćara i četinara) namijenjeno je za razne tehničke svrhe jer ima vrlo povoljna fizička i hemijska svojstva. To je drvo koje se upotrebljava za izgradnju i održavanje jamskih rovova i okna, dakle za gradnju u zemlji i pod zemljom.

Ostalo dugo drvo (lišćara i četinara) obuhvaća sve vrste drva pogodne za mehaničku preradu, stupove za elektrovodove i TT vodove te ostalo oblo drvo.

Prostorno drvo (lišćara i četinara) obuhvaća drvo za drvene ploče (pogodno za mehaničku preradu), a celulozno i taninsko drvo, zbog svog povoljnog hemijskog svojstva, pogodno je za

hemijsku preradu. Taninsko drvo je sirovina iz koje se preradom dobivaju taninski ekstrakti.

Industrijsko drvo ima povoljna fizička i hemijska svojstva, a namijenjeno je za industrijsku preradu.

Tehničko drvo je ono drvo koje je zbog povoljnih fizičkih i hemijskih svojstava namijenjeno za industrijsku upotrebu i razne tehničke svrhe.

Ogrijevno drvo je namijenjeno neposredno za ogrijev ili za proizvodnju drvenog ugljena.

Ostalo grubo obrađeno drvo obuhvaća sitno tehničko drvo, pogodno za izradu drvenih motki i kolja, raznih letvi i stupova za ogradu, ručica za alat i sl.

7.1 Ostvareni prinos usjeva

Usjevi	2022			2023			2024		
	Požnjevena površina u ha	Prinos, tona		Požnjevena površina u ha	Prinos, tona		Požnjevena površina u ha	Prinos, tona	
		ukupno	po ha		ukupno	po ha		ukupno	po ha
Pšenica	174	567	3,3	172	477	2,8	162	592	3,7
Raž	64	254	4,0	64	167	2,6	63	168	2,7
Ječam	197	636	3,2	197	630	3,2	195	725	3,7
Zob	107	316	3,0	103	281	2,7	99	312	3,1
Tritikale	130	626	4,8	-	-	-	-	-	-
Heljda	271	581	2,1	-	-	-	-	-	-
Kukuruz - zrno	238	811	3,4	244	1.030	4,2	246	910	3,7
Krompir	1.157	8.324	7,2	1.149	7.067	6,2	1.168	7.837	6,7
Mrkva	73	569	7,8	-	-	-	-	-	-
Krastavac	79	505	6,4	-	-	-	-	-	-
Crni luk	241	1.067	4,4	225	1.075	4,8	218	1.165	5,3
Bijeli luk	56	157	2,8	-	-	-	-	-	-
Grah - zrno	236	365	1,5	218	381	1,7	220	330	1,5
Grašak - zrno	29	68	2,4	-	-	-	-	-	-
Kupus	147	663	4,5	151	800	5,3	148	674	4,6
Paradajz	115	632	5,5	115	653	5,7	109	535	4,9
Paprika zelena	89	527	5,9	85	520	6,1	87	494	5,7
Djetelina- sijeno	210	853	4,1	195	932	4,8	197	854	4,3
Lucerka	218	800	3,7	209	949	4,5	209	947	4,5
Kukuruz za krmu	347	7.903	22,8	340	8.190	24,1	341	7.653	22,4
Stočna repa	144	1.195	8,3	139	1.044	7,5	139	1.132	8,1
Travno – djetelinsko sjeme	659	2.614	4,0	591	2.379	4,0	557	2.062	3,7

7.2 Ostvareni prinosi voća

Voće	2022			2023			2024		
	Broj rodnih stabala	Prinos		Broj rodnih stabala	Prinos		Broj rodnih stabala	Prinos	
		ukupno tona	kg po stablu		ukupno tona	kg po stablu		ukupno tona	kg po stablu
Trešnje	42.310	284	6,7	42.840	245	5,7	42.865	347	8,1
Višnje	42.985	261	6,1	43.441	181	4,2	44.110	255	5,8
Kajsije	3.255	7	2,1	3.465	5	1,5	3.305	7	2,1
Jabuke	264.977	2.873	10,8	270.227	1.591	5,9	269.885	3.111	11,5
Kruške	201.591	1.926	9,6	204.881	928	4,5	204.860	1.976	9,6
Šljive	329.649	2.024	6,1	332.979	1.335	4,0	334.179	3.058	9,2
Breskve	4.372	9	2,2	4.465	4	0,8	4.455	14	3,1
Orasi	66.350	851	12,8	67.001	304	4,5	66.910	789	11,8

7.3 Proizvodnja i prodaja šumskih sortimenata

u hiljadama m³

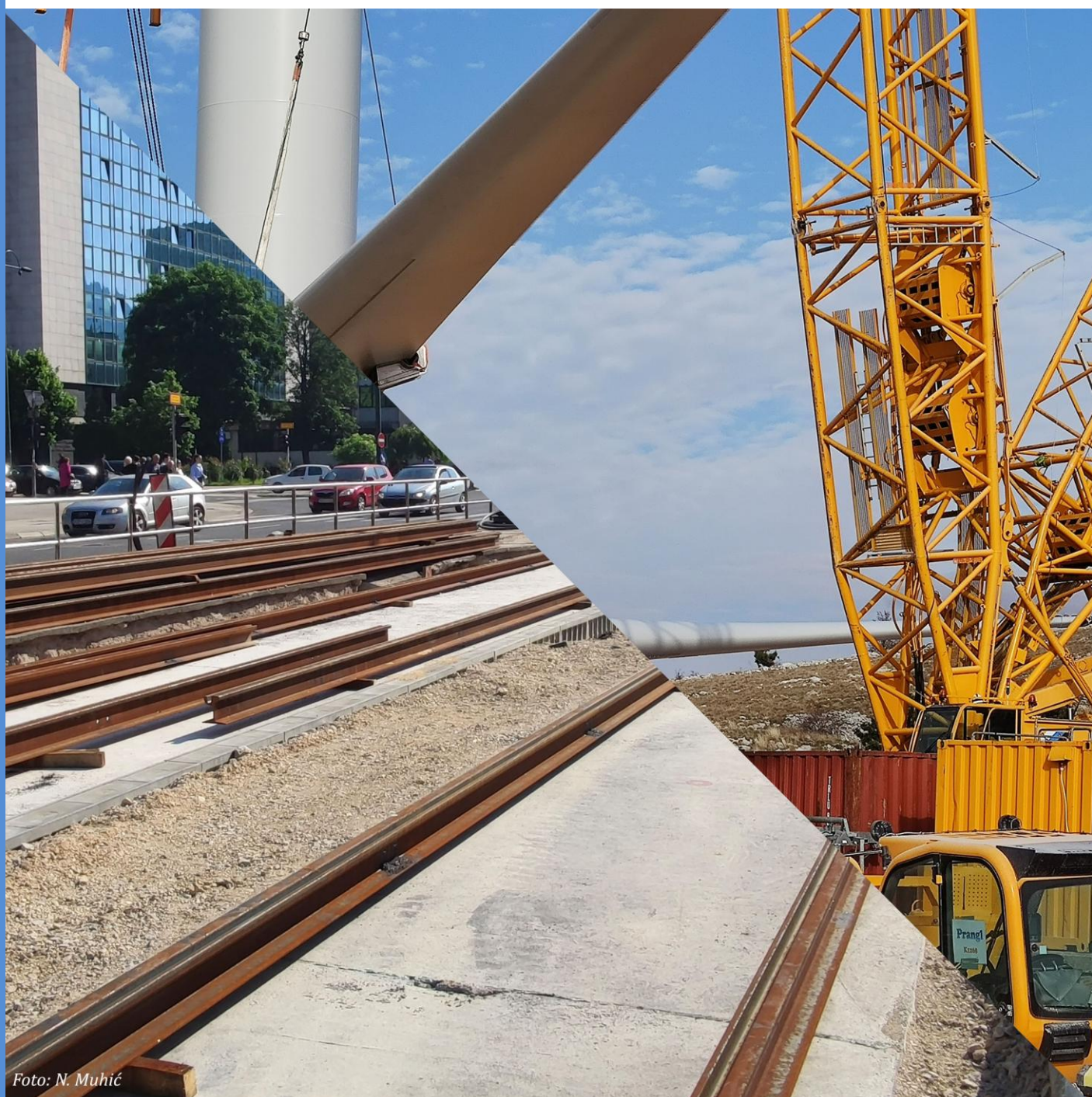
	Proizvodnja					Prodaja				
	2020	2021	2022	2023	2024	2020	2021	2022	2023	2024
Ukupno	115	150	155	138	115	114	151	154	139	112
Trupci četinarara	41	61	53	59	49	41	61	53	59	48
Jamsko drvo četinarara	5	8	6	6	5	5	8	6	6	6
Ostalo dugo drvo četinarara	0	0	-	0	0	0	0	-	0	0
Prostorno drvo četinarara	9	14	16	20	25	9	15	16	20	23
Trupci lišćara	10	16	16	12	11	11	18	16	13	11
Jamsko drvo lišćara	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ostalo dugo drvo lišćara	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Prostorno drvo lišćara	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ogrjevno drvo četinarara	0	0	0	0	-	0	0	-	-	-
Ogrjevno drvo lišćara	49	51	51	41	25	49	49	62	41	25
Ostalo grubo obrađeno drvo ¹⁾	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

1) Uključuje sitno tehničko drvo, cijepane drvene motke i kolje

7.4 Brojno stanje stoke i stočna proizvodnja

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Brojno stanje stoke na kraju godine						
Goveda	10.485	10.550	10.383	10.788	10.494	10.502
Krave i steone junice	6.798	6.518	6.732	6.911	6.756	6.752
Ovce	37.082	37.319	36.110	35.919	35.848	35.744
Ovce za priplod	28.418	27.764	27.402	27.043	24.984	25.377
Svinje	292	319	309	323	251	299
Krmače i suprasne nazimice	124	135	136	142	133	142
Konji	308	287	284	293	328	322
Kobile i ždrebnice	101	100	109	126	141	126
Perad (u hilj. grla)	1.473	1.437	1.617	1.486	1.558	1.582
Koke nesilice (u hiljadama grla)	172	164	176	161	179	174
Koze	2.801	3.079	3.039	3.215	2.347	3.034
Košnice pčela	20.385	21.710	21.909	22.735	22.497	22.926
Proizvodnja mlijeka, vune, jaja i meda						
Broj muženih krava	5.496	5.305	5.597	5.842	5.821	5.607
Kravlje mlijeko (u hiljadama litara)	21.901	20.707	21.561	21.354	21.108	21.004
Po muženoj kravi (litara)	3.985	3.903	3.852	3.655	3.626	3.746
Broj muženih ovaca	10.763	10.217	11.020	10.060	10.605	10.639
Ovčije mlijeko (u hiljadama litara)	642	596	529	616	663	664
Po muženoj ovci (litara)	60	58	48	61	62	62
Broj muženih koza	1.450	1.552	1.566	1.683	1.715	1.610
Kozje mlijeko (u hiljadama litara)	278	289	307	356	401	377
Po muženoj kozi (litara)	192	186	196	212	234	234
Broj striženih ovaca	26.607	26.670	16.840	26.406	25.780	25
Vuna (tona)	47	48	24	43	42	42
Po ovci (kilograma)	1,8	1,8	1,4	1,6	1,6	1,6
Broj kokoši nosilica (u hiljadama)	141	147	180	140	138	139
Jaja (u hiljadama komada)	24.544	26.443	24.862	23.694	23.947	24.310
Po kokoši (komada)	174	179	138	169	173	174
Med (tona)	162	81	182	232	188	150
Po košnici (kilograma)	7,9	3,7	3,7	10,2	8,4	6,6

Metodološka objašnjenja

Izvori i metode prikupljanja podataka

Izvor podataka u građevinarstvu su redovna statistička istraživanja:

- Godišnji izvještaj za građevinske objekte;
- Tromjesečni izvještaj o cijenama stanova novogradnje;
- Tromjesečni izvještaj o građevinskim radovima u inozemstvu;
- Mjesečni izvještaj o izdatim odobrenjima za građenje;
- Tromjesečni izvještaj o cijenama građevinskih radova u stanogradnji;
- Godišnji izvještaj o cijenama građevinskih radova u niskogradnji.

Obuhvat

Obuhvaćaju se sve djelatnosti opisane u KD-u u području F - Građevinarstvo, koje uključuje pripreme radove na gradilištu (uklanjanje postojećih građevina i zemljane radove), podizanje zgrada i izgradnju ostalih građevina (niskogradnja i dr.), instalacijske i završne radove, te iznajmljivanje građevinskih mašina i opreme s rukovateljem.

Obuhvataju se radovi na novim građevinama (novogradnja), rekonstrukcije, veliki popravci i redovno održavanje postojećih građevina.

Razvrstavanje građevina i radova izvršeno je prema Klasifikaciji vrsta građevinskih objekata.

Obje navedene klasifikacije u skladu su s odgovarajućim klasifikacijama koje propisuje Statistički ured EU (NACE Rev. 1, Classification of Types of Construction - CC, final version).

Podaci o vrijednosti izvršenih građevinskih radova, stambenoj izgradnji i završenim građevinama na području FBiH dati su na osnovu rezultata sljedećih istraživanja:

Godišnjeg izvještaja o građevinskom objektu koji ispunjavaju izvještajne jedinice - pravne osobe koje su po KD-u u Statističkom poslovno registru razvrstane u područje F - Građevinarstvo, kao i dijelovi pravnih osoba koji nisu razvrstani u to područje ali imaju dijelove koji obavljaju građevinske radove.

Podaci o građevinama koje grade pravne osobe temelje se na tehničkoj dokumentaciji građevina i na godišnjim obračunskim situacijama.

Vrijednost izvršenih građevinskih radova obuhvata vrijednost rada i utrošenog građevinskog materijala i proizvoda za ugrađivanje, goriva itd. Isključena je vrijednost zemljišta za gradnju, projektantskih usluga, poreza.

Prikupljaju se samo podaci o vrijednosti radova u zemlji i u inostranstvu koje je izvještajna jedinica ostvarila s vlastitim tj. neposredno angažiranim radnicima, bez obzira na to je li radove izvodila kao glavni izvođač radova ili podizvođač drugih poslovnih subjekata, a ne uključuju se radovi vlastitih podizvođača.

Podaci o broju i površini stanova obuhvataju: stanove u novim zgradama koje su podignute na gradilištima na kojima nije bilo nikakve građevine ili je postojala, ali je prethodno srušena, nove stanove u dograđenim dijelovima zgrada, te stanove nastale prenamjenom nestambenog prostora u stambeni.

Stanovi koji se obnavljaju zbog ratnih oštećenja prikazuju se kao novi stanovi samo u slučaju ako su građeni od temelja, bilo da su prethodno potpuno porušeni ili da su ostale djelimično sačuvane konstrukcije ili samo pročelja zgrada.

Da ne bi došlo do višestrukog iskazivanja podataka o broju i površini stanova, iskazuju se samo stanovi koje izvještajne jedinice grade kao glavni izvođači, tj. po neposrednom ugovoru sa investitorom ili za vlastite potrebe (prodaja za tržište).

Sa statističkim istraživanjem Tromjesečni izvještaj o cijenama novih stanova pratimo podatke o cijeni kvadratnog metra stambene površine novih, završenih i prodatih stanova.

U prosječnu cijenu m² novoizgrađenog stana ulaze prosječne vrijednosti, ne uzimaju se u obzir promjene u gradnji u različitim vremenskim periodima tj. faktori koji utiču na lokaciju objekta, kvalitet gradnje i drugi parametri koji definiraju cijenu.

Cijena m² prodatog novog stana obuhvata sljedeće:

Cijenu građevinskog zemljišta (kupovina zemljišta te eventualne troškove iseljavanja stanara iz postojećih objekata ukoliko nije kupljeno prazno zemljište).

Troškove građenja i dobit izvođača (rušenje postojećih objekata, čišćenje gradilišta, zemljane radove, podizanje zgrada i krovnih konstrukcija, instalacione i završne radove na zgradi i stanovima).

Ostale troškove i PDV (pribavljanje dozvole za građenje, projektovanje, premijeravanje zemljišta, stručni nadzor i kontrole projekta, različite takse i poreze, kamate na kredit, ostali nepomenuti troškovi i dobit poslovnog subjekta koji je naručio gradnju radi dalje prodaje na tržište).

Podaci o građevinskim radovima u inostranstvu prikupljeni su od izvještajnih jedinica - pravnih osoba koje su po KD u Statističkom poslovnom Registru razvrstane u područje F - Građevinarstvo, kao i pravnih osoba koje nisu razvrstane u to područje, ali imaju dijelove koji izvode građevinske radove u inostranstvu.

Vrijednost izvršenih građevinskih radova daje se na bazi obračuna koji se podnose inostranim investitorima, te evidencije o radnicima na inostranim gradilištima.

Podaci o izdatim odobrenjima za građenje dobijeni su na osnovu Mjesečnog izvještaja o izdatim odobrenjima za građenje. Izvještaj popunjavaju odgovarajuća upravna tijela - organi nadležni za izdavanje odobrenja za građenje (odjeli, službe, odsjeci, sektori ili ministarstva) na općinskom/gradskom, kantonalnom ili entitetskom nivou.

Indeksi proizvođačkih cijena u građevinarstvu za stanogradnju su izračunati na osnovu proizvođačkih cijena u građevinarstvu prikupljenih kroz tromjesečno istraživanje K KPS GRAĐ-PCG. Objavljaju se tromjesečni indeksi na tromjesečnoj lančanoj osnovi u skladu sa zahtjevima EU STS Regulative 1165/98 (Aneks B - Građevinarstvo).

Cilj istraživanja je izračunavanje indeksa proizvođačkih cijena za izvršene građevinske radove na stambenim objektima (stambene zgrade, kuće za stanovanje itd.) u izvještajnom tromjesečju. Cijene se prikupljaju od građevinskih preduzeća koja se bave stambenom izgradnjom i/ili obavljaju specijalizovane građevinske radove na stambenim objektima (električne instalacije, instalacije vodovoda i kanalizacije, instalacije za grijanje i klimatizaciju,

fasadni i štukatorski radovi, ugradnja stolarije, postavljanje podnih i zidnih obloga, farbarski i staklarski radovi, itd.).

Indeksi proizvođačkih cijena u građevinarstvu za niskogradnju izračunati su na osnovu podataka o proizvođačkim cijenama u građevinarstvu prikupljenih kroz godišnje istraživanje K KPS GRAĐ-PCGN. Objavljaju se godišnji indeksi na godišnjoj lančanoj osnovi.

Cilj istraživanja je prikupljanje prodajnih cijena za izvršene građevinske radove na objektima niskogradnje (magistralne ceste, autoputevi, mostovi i tuneli) u izvještajnoj godini. Cijene se prikupljaju od građevinskih preduzeća koja se bave izgradnjom objekata niskogradnje: magistralne ceste, autoputevi, mostovi i tuneli.

Definicije

Građevine su objekti povezani sa tlom (podzemna i nadzemna gradnja, vodogradnja) za koje se obavljaju građevinski radovi, napravljeni od građevinskih materijala i gotovih proizvoda za ugradnju.

Zgrade su stalne građevine koje imaju krovnište i vanjske zidove, izgrađene su kao samostalne cjeline koje pružaju zaštitu od vremenskih i drugih vanjskih uticaja, a namijenjene su za stanovanje, obavljanje neke djelatnosti ili za smještaj i čuvanje životinja, robe, opreme za različite proizvodne i uslužne djelatnosti.

Stambene zgrade su građevine u kojima je 50% ili više ukupne korisne podne površine zgrade namijenjeno u stambene svrhe.

Nestambene zgrade su građevine koje nemaju stambene površine ili je manje od 50% ukupne korisne podne površine zgrade namijenjeno u stambene svrhe.

Površina zgrade je zbir površina svih etaža u zgradi koje su obuhvaćene vanjskim zidovima.

Korisna površina stana je podna površina stana mjerena unutar zidova stana.

Zapremina zgrade je zbir zapremine svih natkrivenih dijelova zgrade uključujući vanjske zidove.

Ostale građevine su sve građevine koje nisu zgrade, npr. ceste, mostovi, tuneli, željezničke pruge, luke, brane, magistralni i gradski (lokalni) cjevovodi, električni i telekomunikacijski vodovi, složene građevine za industriju i proizvodnju električne energije, sportski tereni i dr.

Novogradnja je izgradnja nove građevine na mjestu gdje prije nije bilo nikakve građevine ili je postojala, ali je uklonjena.

Rekonstrukcija je izvođenje građevinskih radova na postojećoj građevini radi povećanja postojećeg prostora (dogradnja i nadogradnja) radi povećanja kapaciteta i poboljšanja uvjeta korištenja, radi prilagođavanja novoj namjeni i sl.

Veliki popravci su građevinski radovi kojima se obnavljaju dotrajali bitni dijelovi građevina, bez promjene konstrukcijskog sastava, veličine, kapaciteta i namjene objekta ili rasporeda prostorija.

Radovi redovnog održavanja su građevinski radovi manjeg kapaciteta koji se povremeno obavljaju radi osiguranja normalne upotrebe građevina.

Stan je građevinska cjelina namijenjena za stanovanje koja se sastoji od jedne ili više soba s pomoćnim prostorijama (kuhinja, kupaonica, ostava itd.) ili bez pomoćnih prostorija, te može imati jedan ili više posebnih ulaza sa stubišta ili direktno s ulice ili dvorišta.

Prilikom razvrstavanja stanova prema broju soba uzete su u obzir prostorije namijenjene za stanovanje koje su od drugih prostorija stana odvojene stalnim zidovima, imaju direktnu svjetlost i površina poda iznosi najmanje 4 m². Prostorije koje to nemaju, kao i kuhinje i druge pomoćne prostorije, nisu uračunate u broj soba, ali je njihova površina uračunata u ukupnu korisnu površinu stana.

Stan ima instalacije električne struje, vodovoda ili centralnog grijanja, ako najmanje u jednoj od prostorija stana postoje odgovarajuće instalacije, bez obzira na to jesu li vezane za javnu komunalnu mrežu ili neke druge objekte.

8.1 Vrijednost izvršenih građevinskih radova prema vrsti investitora

hilj. KM

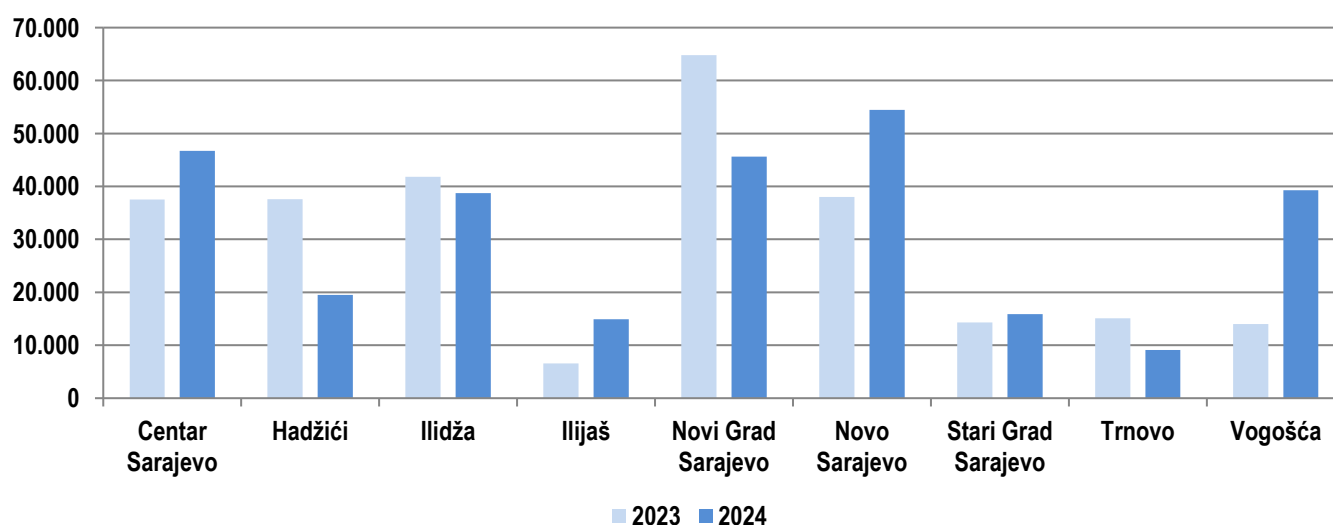
	2023			2024		
	Ukupno	Pravna lica	Fizička lica	Ukupno	Pravna lica	Fizička lica
Vrijednost izvršenih građevinskih radova	269.753	267.910	1.843	284.211	281.836	2.375
Struktura %	100,0	99,3	0,7	100,0	99,2	0,8

8.2 Vrijednost izvršenih građevinskih radova po vrstama objekata

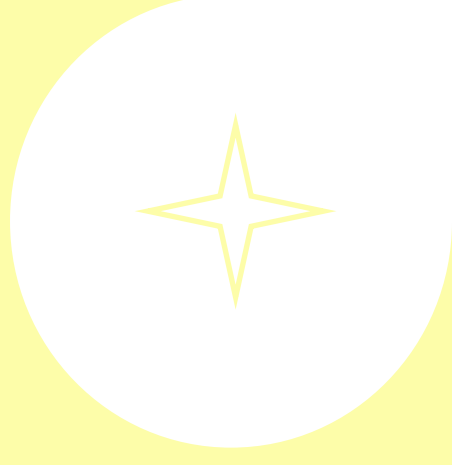
hilj. KM

	2023			2024		
	Ukupno	Visoko-gradnja	Nisko-gradnja	Ukupno	Visoko-gradnja	Nisko-gradnja
Ukupno	269.753	141.540	128.213	284.211	143.132	141.079
Centar Sarajevo	37.514	25.450	12.064	46.708	13.172	33.536
Hadžići	37.587	5.169	32.418	19.481	5.106	14.375
Ilidža	41.844	22.798	19.046	38.763	15.054	23.709
Ilijaš	6.558	1.529	5.029	14.885	14.264	621
Novi Grad Sarajevo	64.830	41.465	23.365	45.629	28.474	17.155
Novo Sarajevo	38.026	20.505	17.521	54.488	41.877	12.611
Stari Grad Sarajevo	14.295	5.078	9.217	15.862	7.862	8.000
Trnovo	15.112	8.363	6.749	9.137	4.937	4.200
Vogošća	13.987	11.183	2.804	39.258	12.386	26.872

G-8.1 Vrijednost izvršenih građevinskih radova po vrstama objekata

Statistički godišnjak Kantona Sarajevo 2024

Metodološka objašnjenja

Izvori i metode prikupljanja podataka

Podaci o prijevozu, pratećim djelatnostima u prijevozu te poštanskim i telekomunikacijskim uslugama dobijeni su obradom tromjesečnih i godišnjih statističkih izvještaja, prikupljenih od poslovnih subjekata koji su prema Klasifikaciji djelatnosti (KD BiH 2010) registrirani u područje H - Prijevoz i skladištenje i oblasti J 61 - Telekomunikacije.

Podaci o cestovnom prijevozu putnika i robe odnose se na rad poslovnih subjekata koji obavljaju cestovni prijevoz putnika autobusima i cestovni prijevoz robe cestovnim teretnim vozilima.

Podaci o gradskom prijevozu odnose se na rad poslovnih subjekata koji obavljaju gradski prijevoz (tramvajima, autobusima i trolejbusima) u gradskim i prigradskim naseljima.

Podaci o željezničkom prijevozu putnika i robe prikupljeni su od JP Željeznice Federacije Bosne i Hercegovine.

Podaci o poštanskim i telekomunikacijskim uslugama prikupljeni su od poslovnih subjekata razvrstanih u djelatnost poštanske aktivnosti i djelatnost telekomunikacija.

Godišnji izvještaj o telekomunikacijskoj opremi, mreži i uslugama usklađen je sa zahtjevom Statistics on Communication and Information Services (COINS), odnosno preporukama EUROSTAT-a - Methodological Manual for Statistics on Telecommunication Services.

Podaci o pratećim djelatnostima u zračnom prijevozu obuhvataju rad aerodroma luka: prihvat aviona, putnika i robe. Obuhvaćeni su domaći i strani avioni.

Podaci o saobraćajnim nesrećama, poginulim i povrijeđenim osobama, preuzeti su od kantonalnih ministarstava unutrašnjih poslova.

Podaci o dužini magistralnih cesta te podaci o broju mostova i tunela na magistralnim cestama prikupljeni su od Direkcije cesta Federacije BiH, a podaci o dužini regionalnih cesta te podaci o broju mostova na regionalnim cestama prikupljeni su od Direkcija cesta pri Kantonalnim ministarstvima.

Federalni zavod za statistiku preuzima od Agencije za identifikacione dokumente, evidenciju i razmjenu podataka BiH originalnu bazu podataka o registriranim cestovnim motornim

vozilima u obliku slogova na magnetnom mediju koju statistički obrađuje i objavljuje.

Definicije

Pod pojmom **prijevoz** podrazumijeva se kretanje putnika ili robe od jednog mjesta (mjesto utovara) do drugog mjesta (mjesto istovara) i predstavlja rad prijevoznih preduzeća.

Putnik je svaka osoba koja putuje u željezničkom, cestovnom i zračnom prijevoznom sredstvu, isključujući uslužno osoblje voza, autobusa, tramvaja, aviona i teretnih prijevoznih sredstava.

Pod **robom** se podrazumijeva svaka roba koja se prevozi željezničkim, cestovnim i zračnim prijevoznim sredstvima.

Prijevoz putnika i/ili robe dijeli se na unutrašnji i međunarodni (s obzirom na prijelaz državne granice).

Unutrašnji prijevoz obuhvaća prijevoz putnika i/ili robe obavljen između mjesta utovara i mjesta istovara unutar granica naše zemlje.

Međunarodni prijevoz obuhvaća prijevoz putnika i/ili robe između mjesta utovara u našoj zemlji i mjesta istovara u inostranstvu i obrnuto.

Putnički i/ili tonski kilometar je jedinica mjere koja predstavlja prijevoz jednog putnika i/ili jedne tone robe na udaljenosti od jednog kilometra.

Tranzit obuhvata prijevoz putnika i/ili robe obavljen između mjesta utovara i mjesta istovara izvan granica naše zemlje.

A. Željeznički prijevoz

Željeznički prijevoz je oblik prijevoza koji se odvija željezničkim šinama isključivo uz upotrebu željezničkih vozila.

Željeznička pruga je dio prostora opremljen za obavljanje prijevoza.

Kolosijek je par šina po kojima mogu voziti željeznička vozila.

Pruga je jedan ili više susjednih kolosijeka koji čine put između dvije tačke. Gdje se dio mreže sastoji od dvije ili više glavnih pruga koje vode jedna uz drugu, tu ima onoliko pruga koliko i puteva kojima kolosijeci isključivo pripadaju.

Eksploataciona dužina pruge je ukupna dužina pruge za putnički prijevoz, prijevoz robe ili oboje.

Elektrificirana pruga je pruga s jednim ili više elektrificiranih voznih kolosijeka.

Dijelovi pruga koji se nalaze uz stanice koje su elektrificirane samo kako bi se omogućilo manevrisanje i koji nisu elektrificirani do sljedećih stanica, računaju se kao neelektrificirane pruge.

Željeznička vozila su pokretna vozna sredstva isključivo šinska, koja se kreću ili svojom vlastitom snagom (vučna vozila) ili koja vuče drugo prijevozno sredstvo (putnički vagoni, priključni vagoni, službeni vagoni, teretni vagoni).

Vučno vozilo je prijevozno sredstvo opremljeno sa pogonskim uređajem i motorom, ili samo motorom, namijenjeno jedino za vuču drugih vozila ("lokomotiva") ili i za vuču drugih vozila i za prijevoz putnika i robe ("motorna vozila").

Lokomotiva je vučno željezničko vozilo sa snagom od 110 kW i više na vučnoj kuki opremljeno s pogonskim uređajem i motorom ili samo motorom, isključivo korišteno za vuču željezničkih vozila.

Električna lokomotiva je lokomotiva s jednim električnim motorom ili s više njih koja dobiva struju primarno od nadzemnog kontaktnog voda ili šina za napajanje strujom ili od akumulatora koje nosi lokomotiva.

Dizelska lokomotiva je lokomotiva čiji je glavni izvor snage dizelski motor, bez obzira na vrstu prijenosa.

Motorni vagon (motorna garnitura) je željezničko vozilo (vagon) s motorom namijenjeno za prijevoz putnika ili robe željeznicom.

Putnički vagon je željezničko vozilo za prijevoz putnika koje nije motorno vozilo ili priključno vozilo.

Broj sjedala i ležaja je broj sjedala i ležajeva raspoloživih u putničkom vozilu, kad obavlja uslugu za koju je namijenjeno.

Teretni vagon je željezničko prijevozno sredstvo namijenjeno za prijevoz tereta.

Vagoni koji ne pripadaju željezničkom preduzeću, ali su mu na raspolaganju za vožnju pod određenim uslovima, zajedno s vagonima koje je željezničko preduzeće iznajmilo trećim osobama su vagoni u privatnom vlasništvu.

Voz-kilometar je jedinica mjere koja predstavlja kretanje voza na udaljenosti od jednog kilometra. Posmatra se udaljenost koja je stvarno prijeđena.

Vučni vozni kilometar je jedinica mjere koja predstavlja svako kretanje vučnog vozila na udaljenosti od jednog kilometra. Uključeno je kretanje samoga vučnog vozila. Manevarska su kretanja isključena.

Vučeni bruto-tonski kilometar je jedinica mjere koja predstavlja kretanje na udaljenosti od jednog kilometra jedne tone vučenog vozila (i motornog vozila) i sadržaja. Uključena je masa motornog vozila, dok je masa lokomotive isključena. Isključeni su manevriranje i druga slična kretanja.

B. Cestovni prijevoz

Cesta je saobraćajnica namijenjena kretanju cestovnih vozila na čvrstoj podlozi, osim šina ili pista za avione, otvorena za javni promet, u prvom redu namijenjena za kretanje cestovnih motornih vozila na točkovima.

Autocesta je posebno projektovana i izgrađena cestovna saobraćajnica sa zaštitnim pojasom u sredini, namijenjena za promet motornih vozila koja:

- ima posebne kolovozne trake za oba smjera kretanja odvojene uskim i dugim razdjelnim pojasom
- ne ukršta se u istom nivou sa drugom cestom, željezničkom ili tramvajskom prugom
- posebno je označena kao autocesta i rezervisana je za promet određenih kategorija cestovnih motornih vozila.

Od 2009. godine u ukupnu dužinu cesta uključene su i autoceste.

Magistralna cesta je javna cesta koja povezuje cjelokupan ili veći dio prostora države Bosne i Hercegovine, Federacije BiH i integrira ga u evropsku mrežu cesta, a čine međusobnu zavisnu prometnu mrežu.

Regionalna cesta je javna cesta koja povezuje naselje i lokalitete unutar jednog ili više kantona, integrira cjelokupni prostor kantona i čine međusobno zavisnu prometnu mrežu jednog ili više kantona priključenih na mrežu magistralnih cesta.

E-cesta je međunarodna mreža E-cesta uspostavljena Evropskim sporazumom o glavnim cestama za međunarodni prijevoz u Ženevi 15. novembra 1975. godine i njegovim amandmanima.

Gradski cestovni prijevoz je prijevoz koji se obavlja po gradskim cestama i tramvajskim prugama.

Broj sjedišta u autobusima, trolejbusima i tramvajima uključujući vozačevo je broj sjedišta koja su na raspolaganju u prijevoznom sredstvu kada ono obavlja prijevoz za koji je u prvom redu namijenjeno.

Cestovno motorno prijevozno sredstvo je cestovno prijevozno sredstvo opremljeno pogonskim motorom koji je njegovo jedino sredstvo pokretanja, obično se koristi za prijevoz osoba ili robe ili za vuču vozila koja se koriste za prijevoz osoba ili roba.

Putničko cestovno motorno prijevozno sredstvo je prijevozno sredstvo namijenjeno u prvom redu za prijevoz jedne ili više osoba.

Putničko vozilo je putničko prijevozno sredstvo, namijenjeno za prijevoz putnika i nema više od devet sjedećih mjesta (uključujući vozačevo).

Autobus je cestovno motorno prijevozno sredstvo namijenjeno prijevozu putnika s više od 9 sjedećih mjesta (uključujući vozačevo sjedište). Statistika također uključuje minibusse namijenjene prijevozu putnika s više od 9 sjedećih mjesta (uključujući vozačevo).

Trolejbus je cestovno prijevozno sredstvo namijenjeno prijevozu putnika s više od 9 sjedećih mjesta (uključujući vozačevo) povezano s električnim vodičima.

Tramvaj je prijevozno sredstvo namijenjeno prijevozu putnika s više od 9 sjedećih mjesta (uključujući vozačevo) koje se kreće po tračnicama, povezano s električnim vodičima ili koje pokreće dizelski motor.

Motocikl je prijevozno sredstvo na dva točka s bočnom prikolicom ili bez nje, uključujući motorni skuter ili cestovno prijevozno sredstvo kojem masa vozila ne prelazi 400 kg. Uključena su i sva vozila sa zapreminom od 50 ccm i više, kao i vozila ispod 50 ccm koja ne odgovaraju definiciji mopeda.

Teretno cestovno motorno prijevozno sredstvo je prijevozno sredstvo namijenjeno za prijevoz robe (kamion) ili bilo koja kombinacija cestovnih vozila namijenjenih za prijevoz robe (tj. kamion s prikolicom ili prikolicama, i cestovni tegljač s poluprikolicom i s prikolicom ili bez nje).

Kamion je cestovno motorno prijevozno sredstvo namijenjeno, u prvom redu, za prijevoz robe.

Cestovni tegljač je cestovno prijevozno sredstvo namijenjeno, u prvom redu, za vuču drugih cestovnih vozila koja nemaju vlastiti pogon (uglavnom poluprikolice).

Broj registriranih cestovnih motornih vozila podrazumijeva ukupan broj motornih vozila sa dozvolom za saobraćanje u referentnom periodu. Ukupan broj registriranih cestovnih motornih vozila uključuje: prvu registraciju, nove registracije, preregistracije i produženje registracije.

Prva registracija uključuje sva vozila prvi put registrirana u zemlji (nova vozila, također i uvezena polovna vozila koja se prvi put registriraju u zemlji).

Nove registracije uključuju prvi put registrirana nova vozila u referentnom periodu. Uvezena polovna vozila nisu uključena.

Saobraćajna nesreća sa nastradalom osobom je svaka saobraćajna nesreća koja uključuje najmanje jedno vozilo koje se kreće po javnoj ili privatnoj cesti na kojoj je dozvoljen javni pristup, a čija je posljedica najmanje jedna ozlijeđena ili poginula osoba.

Poginula osoba - Svaka osoba poginula odmah ili umrla unutar 30 dana zbog povrede zadobijene u saobraćajnoj nesreći.

Ozlijeđena osoba - Svaka osoba koja je preživjela, ali koja je zadobila ozljedu zbog nesreće i kojoj je potrebno medicinsko liječenje.

Mostovi su građevine za prelaz preko prirodnih (rijeka, jezero, more, doline) ili umjetnih (cesta, željeznica, kanal i sl.) zapreka, tako da prolaz ispod njih bude slobodan.

C. Zračni prijevoz

Promet aviona na aerodromima obuhvata broj operacija slijetanja i polijetanja na posmatranim aerodromima domaćih i stranih aviona. Odnosi se samo na usluge komercijalnih letova.

Promet putnika na aerodromima obuhvata broj putnika prispjelih na posmatrane aerodrome luke i otpremljene domaćim i stranim avionima. Obuhvaćeni su putnici i teret čija zračna putovanja počinju ili završavaju na aerodromu koji izvještava. Isključeni su putnici u tranzitu.

Promet tereta na aerodromima obuhvata količinu tereta prispjelu na posmatrane aerodrome i otpremljenu domaćim i stranim avionima. Odnosi se samo na robne i poštanske pošiljke, a isključuje prtljag putnika.

D. Pošta i telekomunikacije

Pismonosne i paketne pošiljke obuhvaćaju broj pismonosnih pošiljaka prispjelih u unutrašnjem prometu i prispjelih i otpremljenih u međunarodnom prometu.

Pismonosna pošiljka jest vrsta pošiljke u poštanskom prometu u koju ubrajamo obična pisma, dopisnice, tiskovine, preporučene pismonosne pošiljke i pisma s označenom vrijednošću.

Pošiljka ubrzane pošte (EMS) je posebna poštanska usluga koja korisnicima omogućuje najbrži prijenos pismonosnih i paketnih pošiljaka.

Telekomunikacijska usluga jest usluga prijenosa, slanja ili primanja znakova, signala, pisanog teksta, slika, govora i zvukova ili priopćenja bilo koje prirode koja se pruža žičanim, svjetlosnim, bežičnim ili drugim elektromagnetskim sistemom uključujući omogućavanje upotrebe tih sistema kao cjeline ili djelomično davanjem u najam, prodajom ili na drugi način.

Nepokretna mreža jest telekomunikacijska mreža kod koje je međusobna povezanost svih elemenata ostvarena žičano.

Pokretna mreža jest telekomunikacijska mreža kod koje je međusobna povezanost nekih elemenata ostvarena bežično te se time omogućuje uspostavljanje veza i u uvjetima fizičkoga kretanja korisnika usluga te mreže.

SMS poruke (Short Message Service) jesu kratke tekstualne poruke.

E. Informacione i komunikacione tehnologije

IKT (informacijske i komunikacijske tehnologije) su softveri i hardveri upotrijebljeni za komuniciranje podacima (npr. računar, telefaks, internet, fiksni i mobilni telefon).

Računari uključuju personalne računare (PC), prijenosne računare (laptop), tablete i ostale prijenosne uređaje (npr. smartphones).

Broadband su širokopolasne tehnologije ili veze koje omogućavaju brz prijenos podataka, naročito filmova, igara, videokonferencija putem internetske mreže (npr. ADSL, kablovska veza, UMTS, optička veza, VDSL).

Mobilni priključak na internet podrazumijeva korištenje prijenosnih uređaja povezanih na internet u svrhu poslovnih potreba koristeći mreže mobilnih telefona. Predmet promatranja su

preduzeća koja omogućavaju zaposlenima da koriste prijenosne uređaje s pristupom na internet za poslovne potrebe.

Web stranica je mjesto na World Wide Web-u identificirano internetskom adresom. Skup internetskih datoteka o određenom subjektu uključuje početnu datoteku koja se naziva početna stranica. Informacije su kodirane posebnim jezicima (HyperText Mark-up Language (HTML), XML, Java) koji su čitljivi preko internetskih pretraživača kao što su Mozilla Firefox, Opera ili Microsoft's Internet Explorer.

E-trgovina su transakcije koje se provode preko mreža računara baziranih na internetskom protokolu te preko ostalih računarskih mreža. Primanje narudžbi, dobara i usluga ostvaruje se putem navedenih mreža, ali samo plaćanje i konačna isporuka dobara i usluga mogu biti provedeni online ili offline. Narudžbe primljene telefonom, telefaksom ili ručnopisanim elektronskim porukama ne smatraju se e-trgovinom.

Pod korištenjem **društvenih mreža** podrazumijeva se upotreba internet aplikacija ili komunikacijskih platformi, u okviru ili izvan preduzeća za povezivanje, kreiranje i razmjenu sadržaja na mreži s kupcima ili dobavljačima. Preduzeća koja koriste društvene mreže su ona preduzeća koja imaju korisnički profil ili korisničku licencu zavisno od vrste društvene mreže.

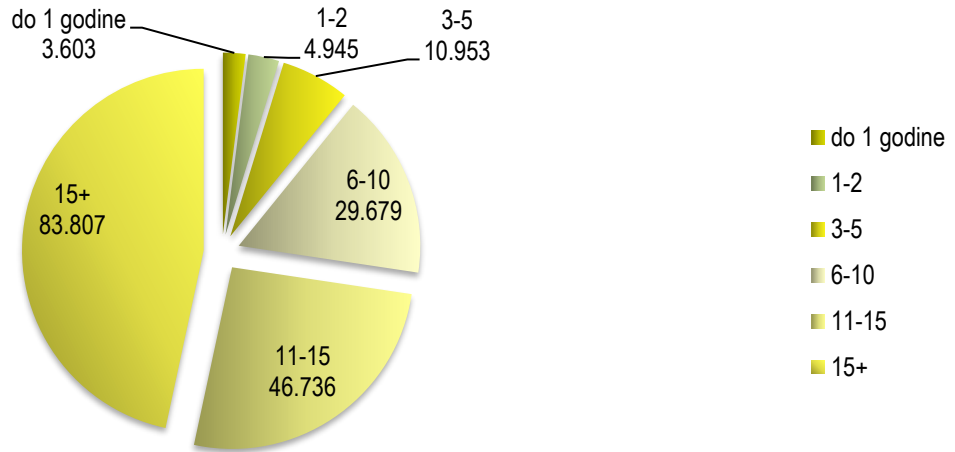
9.1 Registrirana cestovna motorna i priključna vozila prema godinama starosti, 2024

Starost vozila	Ukupno	Motocikli	Putnička vozila	Autobusi	Teretna vozila	Specijalna vozila	Ostala vozila
Ukupno	179.723	3.613	160.783	464	12.223	1.935	705
do 1 godine	3.603	298	2.559	15	524	56	151
1-2	4.945	307	3.762	8	709	34	125
3-5	10.953	470	8.785	42	1.443	75	138
6-10	29.679	547	25.493	100	3.104	382	53
11-15	46.736	647	43.000	128	2.584	351	26
15+	83.807	1.344	77.184	171	3.859	1.037	212
Centar Sarajevo	26.726	1.005	23.914	40	1.409	300	58
do 1 godine	774	58	626	-	62	17	11
1-2	1.171	113	954	4	87	5	8
3-5	2.524	129	2.142	18	199	21	15
6-10	5.970	177	5.357	10	368	52	6
11-15	6.694	199	6.150	3	289	50	3
15+	9.593	329	8.685	5	404	155	15
Hadžići	11.007	134	9.518	3	1.077	190	85
do 1 godine	89	7	31	-	25	4	22
1-2	101	5	37	-	43	2	14
3-5	263	14	168	1	67	4	9
6-10	1.153	13	715	-	388	36	1
11-15	2.640	20	2.349	-	225	45	1
15+	6.761	75	6.218	2	329	99	38
Ilidža	32.567	537	28.370	41	3.007	490	122
do 1 godine	719	51	547	4	91	5	21
1-2	874	37	614	-	198	3	22
3-5	2.068	105	1.610	-	316	14	23
6-10	5.196	73	4.236	18	758	99	12
11-15	8.685	92	7.806	7	672	100	8
15+	15.025	179	13.557	12	972	269	36
Ilijaš	8.708	98	7.618	5	715	85	187
do 1 godine	82	5	16	-	22	2	37
1-2	90	3	28	-	25	2	32
3-5	199	5	89	-	62	-	43
6-10	643	16	500	-	102	15	10
11-15	2.134	16	1.930	1	176	7	4
15+	5.560	53	5.055	4	328	59	61

9.1 Registrirana cestovna motorna i priključna vozila prema godinama starosti, 2024 (nastavak)

Starost vozila	Ukupno	Motocikli	Putnička vozila	Autobusi	Teretna vozila	Ostala vozila
Novi Grad Sarajevo	47.764	725	43.435	322	2.845	365
do 1 godine	1.020	72	705	9	217	2
1-2	1.271	61	1.029	4	151	15
3-5	2.767	79	2.224	22	400	28
6-10	7.469	111	6.521	51	692	87
11-15	12.532	117	11.679	102	569	63
15+	22.705	285	21.277	134	816	170
Novo Sarajevo	26.504	477	24.042	32	1.686	223
do 1 godine	547	48	435	-	52	2
1-2	928	46	778	-	92	2
3-5	1.961	56	1.646	-	255	2
6-10	5.455	62	4.898	12	425	51
11-15	6.977	88	6.480	8	363	37
15+	10.636	177	9.805	12	499	129
Stari Grad Sarajevo	12.901	431	11.885	3	468	83
do 1 godine	201	39	121	-	19	13
1-2	284	34	224	-	19	1
3-5	669	47	573	-	34	3
6-10	2.102	73	1.887	1	127	13
11-15	3.398	84	3.224	2	76	12
15+	6.247	154	5.856	-	193	41
Trnovo	1.214	19	1.118	-	51	15
do 1 godine	14	3	4	-	2	-
1-2	11	1	7	-	2	-
3-5	35	7	23	-	2	-
6-10	107	2	100	-	3	2
11-15	278	1	264	-	9	3
15+	769	5	720	-	33	10
Vogošća	12.332	187	10.883	18	965	184
do 1 godine	157	15	74	2	34	11
1-2	215	7	91	-	92	4
3-5	467	28	310	1	108	3
6-10	1.584	20	1.279	8	241	27
11-15	3.398	30	3.118	5	205	34
15+	6.511	87	6.011	2	285	105

G-9.1 Registrirana cestovna motorna prema godinama starosti, 2024

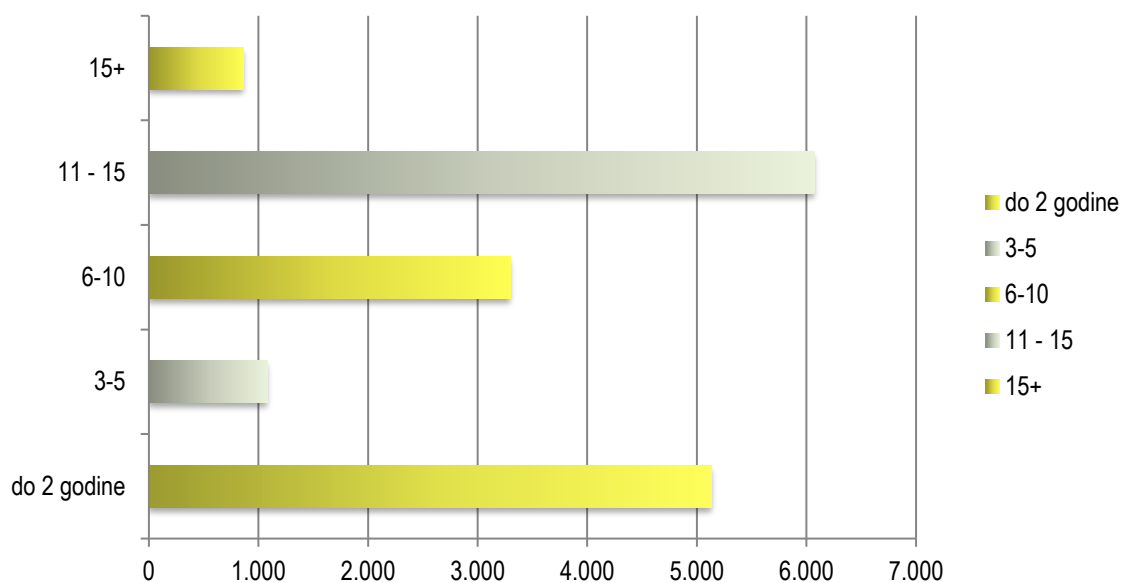
9.2 Prijevoz putnika i robe

	2020	2021	2022	2023	2024
Cestovni prijevoz robe					
Pređeni kilometri vozila, u hilj.	8.238	13.287	22.620	24.452	22.996
Prevezeno tona robe, u hilj.	142	223	216	243	253
Tonski kilometri, u hilj.	81.347	105.368	128.343	148.108	155.101
Cestovni prijevoz putnika					
Pređeni kilometri vozila, u hilj.	13.124	6.237	5.854	9.109	7.864
Prevezeni putnici, u hilj.	2.645	1.560	715	2.223	2.402
Putnički kilometri, u hilj.	265.619	113.213	65.544	252.197	325.245
Gradsko -prigradski prijevoz					
Pređeni kilometri ukupno, u hilj.	12.392	9.331	11.431	11.609	12.713
Tramvaji	2.220	1.703	1.650	935	1.005
Autobusi	8.792	6.434	8.548	9.392	10.389
Trolejbusi	1.380	1.194	1.233	1.282	1.319
Prevezeni putnici, u hilj.	90.356	64.907	72.171	61.781	53.530
Tramvaji	39.420	28.945	30.758	28.809	24.216
Autobusi	36.674	25.912	29.591	26.744	24.053
Trolejbusi	14.262	10.050	11.822	6.228	5.261

9.3 Prvi put registrirana vozila na motorni pogon prema godinama starosti, 2024.

Starost vozila	Ukupno	Putnička vozila	Autobusi	Teretna vozila	Motocikli	Ostala vozila
Ukupno	16.451	13.960	34	1.380	677	137
do 2 godine	5.133	3.701	16	717	386	80
3 - 5	1.081	905	-	96	68	4
6 - 10	3.297	2.888	10	309	72	15
11 - 15	6.075	5.786	8	182	79	15
15 +	865	680	-	76	72	23

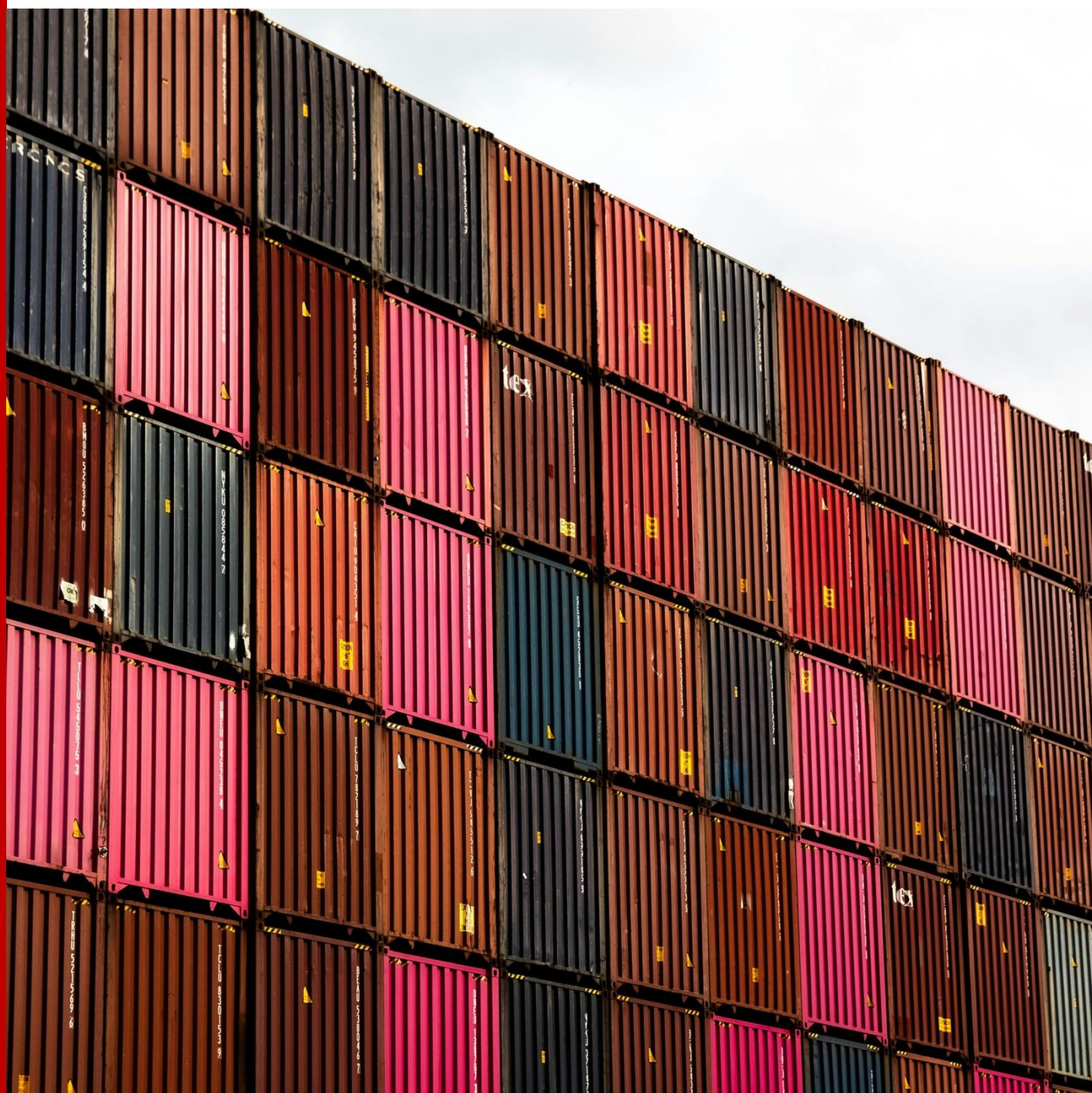
G-9.2 Prvi put registrirana vozila prema starosti 2024

9.4 Poginule i povrijeđene osobe prema starosti, 2024.

	Ukupno	do 6 godina	6 - 9	10 - 14	15 - 17	18 - 20	21 - 24	25 - 64	65 +	Nepoznato
Poginule osobe prema starosti	10	1	-	-	-	-	-	6	3	-
Povrijeđene osobe prema starosti	1.130	6	20	40	43	141	185	590	85	20

Metodološka objašnjenja

Izvori i metode prikupljanja podataka

Prema konceptima, definicijama i preporukama UN¹⁾ kao izvor podataka za statistiku vanjske trgovine mogu se koristiti: carinske deklaracije, anketiranje preduzeća, registri Porezne uprave, administrativni registri, registri deviznog tržišta i sl.

Osnovni izvor podataka za statistiku vanjske trgovine Federacije BiH je Jedinstvena carinska isprava (JCI) koju deklarant (poslovni subjekt ili druga ovlaštena osoba, npr špediter) podnosi carinarnici prilikom carinjenja robe. Za prikupljanje i kontrolu ispravnosti carinskih deklaracija odgovorna je Uprava za indirektno oporezivanje BiH, koja propisuje oblik, sadržaj, način ispunjavanja i podnošenja isprava u carinskom postupku.

Federalni zavod za statistiku preuzima od Agencije za statistiku BiH, originalnu carinsku bazu podataka Uprave za indirektno oporezivanje BiH u obliku slogova na magnetnom mediju i dalje ih statistički obrađuje i publicira.

Obuhvat podataka

U praćenju tokova međunarodne trgovine robama postoje dva pristupa, koji su blisko povezani sa konceptima ekonomske i statističke teritorije i korištenja carinskih procedura. Kako se prikupljanje podataka temelji na carinskim procedurama, u mnogim zemljama usvojen je princip da se statistička granica podudara sa carinskom granicom, odnosno da statistička teritorija koincidira sa carinskom teritorijom.

Postoje dva trgovinska sistema i to: Sistem opće trgovine (General Trade System) i Sistem specijalne trgovine (Special Trade System). Glavna razlika između ova dva koncepta leži u tretiranju roba koje prolaze kroz carinska skladišta i komercijalne slobodne zone.

U statistici vanjske trgovine Federacije BiH koristi se proširena definicija Specijalnog sistema trgovine što je u punom skladu sa preporukama Eurostata.²⁾ Prema ovom sistemu u statistiku vanjske trgovine uključuju se: redovan izvoz i uvoz, unutrašnja i vanjska obrada, te robe koje ulaze ili napuštaju slobodne industrijske zone.

Prema sistemu specijalne trgovine robe koje iz inostranstva ulaze u carinska skladišta, slobodne komercijalne zone ili na druge prostore pod

carinskom kontrolom i nadzorom neće biti registrirane kao uvoz, niti će biti registrirane kao izvoz ukoliko s tih mjesta budu ponovo izvezene. Robe iz carinskih skladišta, slobodnih komercijalnih zona i ostalih prostora pod carinskom kontrolom, po sistemu specijalne trgovine, bit će registrirane kao redovan uvoz tek onda kada uđu na slobodno unutrašnje tržište.

U statistiku vanjske trgovine ne uključuju se robe u tranzitu, niti privremeni izvoz i uvoz bez promjene vrijednosti.

Prema tome, u podatke o izvozu i uvozu robe uključeni su:

- redovan izvoz
- redovan izvoz na vanjsku obradu
- izvoz nakon unutrašnje obrade
- redovan uvoz
- uvoz nakon vanjske obrade
- uvoz na unutrašnju obradu

Nomenklature i klasifikacije

A. Harmonizirani sistem – HS

Prikupljanje statističkih podataka o vanjskotrgovinskom prometu zasniva se na međunarodnoj nomenklaturi robe: Harmonizirani sistem - HS, koju je razradila Svjetska carinska organizacija WCO.³⁾ Tarifna oznaka HS ima šest cifara. Prva i druga cifra su redni broj glave, treća i četvrta su redni broj tarifnog broja unutar glave, a peta i šesta su konkretnija oznaka vrste robe. Svaki pet godina radi se revizija HS.

B. Kombinirana nomenklatura CN

Države Evropske unije proširile su HS 6 uvođenjem sedme i osme cifre tako da je CN kodirana osmocifarskim arapskim brojevima i primjenjuje se od 1991. godine. Za razliku od HS, CN se mijenja svake kalendarske godine.

C. Carinska tarifa BiH

Zakonom o carinskoj tarifi BiH, član 2. ("Službeni glasnik BiH", broj: 1/98) BiH je prihvatila nomenklaturu HS 6. Odlukom o primjeni člana 2. Zakona o carinskoj tarifi BiH ("Službeni glasnik BiH", broj: 6/98) tarifna oznaka carinske tarife BiH ima deset cifara.

Istom je odlukom prihvaćena i usklađenost sedme i osme cifre sa nomenklaturom EU, dok deveta i deseta cifra služe za daljnje raščlanjivanje prema specifičnim potrebama BiH. Carinska tarifa BiH, usklađena sa HS, odnosno CN integrisana je u strukturi carinske baze

podataka i povezana je sa Standardnom međunarodnom trgovinskom klasifikacijom-SMTK Rev. 4,⁴⁾ sa Klasifikacijom djelatnosti KD BiH 2010 koja je usklađena sa Klasifikacijom ekonomskih aktivnosti EU - NACE Rev. 2⁵⁾ i sa Međunarodnom klasifikacijom ekonomske namjene proizvoda - BEC Rev. 4⁶⁾. CT BiH podliježe godišnjoj reviziji kako bi bila usklađena sa izmjenama CN-a.

D. Geonomenklatura EU

U skladu s međunarodno prihvaćenim standardima kao nomenklatura država koristi se Geonomenklatura EU, ISO (alfa kod) 3166.

Podaci o izvozu iskazani su prema zemlji namjene/odredišta robe, a u uvozu prema zemlji porijekla robe. To znači da se kod izvoza registrira zemlja posljednjeg odredišta (destinacije) u kojoj se roba troši ili dalje potpuno prerađuje, a kod uvoza ona zemlja u kojoj je roba proizvodnjom ili doradom dovedena u stanje u kom se uvozi.

Obrada podataka o vanjskotrgovinskoj razmjeni Federacije BiH radi se prema Klasifikaciji djelatnosti, SMTK, BEC i ISO 3166.

Način transporta na granici

U BiH se koristi zvanična lista transportnih šifara koja je u skladu sa transportnim šiframa EU prema Regulativi Evropskoga povjerenstva (EC) br, 1917/2000 od 7.9.2000., član 10, paragrafi 1 do 4.

Transportne šifre se odnose na način transporta na granici, odnosno na aktivno sredstvo transporta kojim:

- robe napuštaju statističku teritoriju BiH u slučaju izvoza,
- ulaze na statističku teritoriju BiH u slučaju uvoza.

Konverzija valute

Podaci o izvozu i uvozu izraženi su vrijednosno u konvertibilnim markama i u EUR-ima. Vrijednosti izražene u drugim valutama preračunavaju se u konvertibilne marke i EUR-e primjenom tekućih dnevnih kurseva koji vrijede na dan carinjenja, a utvrđuje ih Centralna banka BiH. Sve su vrijednosti obračunate na osnovi pariteta franko BiH granica: FOB cijene za izvoz i CIF cijene za uvoz.

- 1) *UN, International Merchandise Trade Statistics: Concepts and Definitions 2010, United Nations Statistical Papers, Series M, No. 52, Rev 3, New York, 2010.*
- 2) *Statistics on the Trading of Goods: User guide, EC, Eurostat, November 2002.*
- 3) *World Customs Organization (WCO)*
- 4) *Standard International Trade Classification (SITC), Rev. 4*
- 5) *Statistical Classification of Economic Activities in the European Community (NACE), Rev. 2*
- 6) *Classification by broad economic categories - BEC Rev. 4*

10.1 Izvoz i uvoz

	Izvoz, 000 KM		Uvoz, 000 KM		Saldo trgovinskog bilansa, 000 KM		Pokrivenost uvoza izvozom %	
	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024
UKUPNO	1.829.116	1.806.468	6.852.220	7.396.468	-5.023.105	-5.590.000	26,7	24,4

10.2 Izvoz i uvoz po područjima klasifikacije djelatnosti KD BIH 2010

	Izvoz, 000 KM		Uvoz, 000 KM	
	2023	2024	2023	2024
UKUPNO	1.829.116	1.806.468	6.852.220	7.396.468
Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	11.138	12.736	121.790	122.378
Vađenje ruda i kamena	245	19	134.075	123.448
Prerađivačka industrija	1.320.722	1.423.055	6.434.267	6.889.897
Proizvodnja, snabdijevanje električnom energijom, plinom, parom i klimat.	361.110	202.077	144.031	244.914
Ostalo	135.745	168.475	18.058	15.830
Nerazvrstano po kategorijama	154	106	-	-

10.3 Izvoz i uvoz po sektorima SMTK - Rev 4

	Izvoz, 000 KM		Uvoz, 000 KM	
	2023	2024	2023	2024
UKUPNO	152.224	177.606	533.628	594.824
Hrana i žive životinje	5.441	7.458	264.815	309.601
Pića i duhan	173.529	202.891	32.515	28.981
Sirove materije nejestive, osim goriva	361.323	205.701	1.741.263	1.877.677
Mineralna goriva, maziva i srodni proizvodi	321	213	14.342	14.298
Masti i ulja životinjskog i biljnog porijekla	194.756	253.456	810.982	944.856
Kemijski proizvodi	264.733	237.442	890.089	971.973
Indus. proizvodi razvrstani prema vrsti sirovina	247.725	318.018	1.727.227	1.753.191
Mašine i transportna sredstva	428.676	403.204	836.541	900.019
Razni industrijski proizvodi	388	479	818	1.048
Proizvodi nerazvrstani po kategorijama	152.224	177.606	533.628	594.824

10.4 Izvoz i uvoz po zemljama namjene, porijekla - top 10

	Izvoz, 000 KM			Uvoz, 000 KM	
	2023	2024		2023	2024
UKUPNO	1.829.116	1.806.468	UKUPNO	6.852.220	7.396.468
Njemačka	342.472	339.827	Hrvatska	752.302	760.299
Hrvatska	231.210	207.224	Srbija	726.835	761.609
Srbija	219.310	209.299	Kina	791.465	856.764
Crna Gora	145.480	96.818	Italija	1.037.310	1.019.649
Slovenija	119.411	128.980	Njemačka	620.421	618.957
Rusija	94.915	91.128	Turska	450.948	464.483
Italija	83.141	104.347	Slovenija	184.763	220.070
Norveška	50.914	40.480	Poljska	189.498	210.226
Bugarska	49.758	33.337	Češka	173.676	184.407
Francuska	43.608	53.708	Francuska	121.510	137.368
Ostale zemlje	448.897	501.320	Ostale zemlje	1.803.492	2.162.636

Izvor: Baza podataka Uprave za indirektno oporezivanje BiH.

Statistički godišnjak Kantona Sarajevo 2024

Foto: N. Muhic

Metodološka objašnjenja

Izvori i metode prikupljanja podataka

Za indeks potrošačkih cijena, maloprodajne cijene se prikupljaju na pet lokacija (gradova) u Federaciji Bosne i Hercegovine (Bihać, Mostar, Sarajevo, Tuzla i Zenica) odabranih prema kriteriju broja stanovnika i njihovoj ulozi u geografskom području kojem pripadaju.

Sve cijene prikupljaju uposlenici Federalnog zavoda za statistiku prema utvrđenom vremenskom rasporedu i unaprijed odabranom uzorku prodavnica, tržnica i ustanova koje pružaju različite usluge stanovništvu. Snimatelji cijena dobijaju jasne specifikacije naziva proizvoda, njegove COICOP šifre i jedinice mjere i na osnovu tih informacija samostalno biraju konkretan proizvod čiju će cijenu snimati na određenom prodajnom mjestu, u skladu sa kriterijem najprodavanijeg proizvoda na datom prodajnom mjestu. Kako bi se osiguralo da snimatelji iz mjeseca u mjesec snimaju cijene istih proizvoda, te kako bi se moglo pratiti koje proizvode snimatelji posmatraju na terenu, u upitnik se unose karakteristike proizvoda, kao što su marka, vrsta i količina proizvoda koji se snima, te informacije o eventualnim zamjenama ovih karakteristika ukoliko ih bude.

Takav način snimanja omogućuje praćenje promjene kretanja cijena između dva perioda, tj. praćenje dinamike kretanja cijena.

Za potrebe indeksa potrošačkih cijena snimanje cijena se vrši sljedećih dana u mjesecu:

- za poljoprivredne proizvode koji se prodaju na tržnicama cijene se prikupljaju dva puta mjesečno, i to u prvoj i trećoj sedmici u mjesecu;
- za pogonska goriva cijene se snimaju onoliko puta koliko se njihove cijene mijenjaju u toku mjeseca;
- za sve ostale proizvode cijene se, u skladu sa važećim Evropskim regulativama, prikupljaju jedanput mjesečno (između 1. i 21. u mjesecu), s tim da se nužno održava isti interval između prikupljanja.

Obuhvat

Indeks potrošačkih cijena u Federaciji Bosne i Hercegovine izračunava se na osnovu reprezentativne liste proizvoda koju čini oko 600 proizvoda. Svakog mjeseca se prikuplja preko 11.000 cijena u preko 1.000 prodajnih mjesta.

Cijene se prikupljaju u više prodajnih mjesta, u pet gradova u Federaciji Bosne i Hercegovine: Bihać, Mostar, Sarajevo, Tuzla i Zenica. Kriterij za izbor ovih gradova je broj stanovnika i njihova uloga u geografskom području kojem pripadaju.

Obuhvaćeni su najvažniji proizvodi i usluge koje kupuje stanovništvo radi finalne potrošnje. Obuhvat dobara i usluga redovno se revidira kako bi se očuvala reprezentativnost liste proizvoda s obzirom na ukuse potrošača i njihove navike u pogledu kupovine.

Agregiranje

Izračunavanje indeksa potrošačkih cijena počinje izračunavanjem elementarnih indeksa (indeksa proizvoda) i indeksa reprezentativnih stavki na nivou gradova. Pri tome se kao mjera srednje vrijednosti koristi geometrijska sredina. Agregatni indeksi se nakon toga izračunavaju korištenjem Laspeyres-ove formule za ponderisanu aritmetičku sredinu počevši od indeksa reprezentativnih stavki na nivou gradova pa do ukupnog indeksa Federacije Bosne i Hercegovine.

Definicije

Indeks potrošačkih cijena predstavlja mjeru promjena cijena proizvoda i usluga koje rezidentna domaćinstva kupuju radi zadovoljenja svojih vlastitih potreba.

Proizvod - bilo koji proizvod ili usluga za ličnu potrošnju koji se mogu kupiti, grupni naziv za proizvode i usluge.

Reprezentativna stavka - proizvod na najnižem nivou agregacije, odnosno proizvod u prodaljnjoj mjestu na jednoj geografskoj lokaciji za koji se može snimiti cijena.

Ponderi koji se primjenjuju za izračunavanje indeksa potrošačkih cijena su koeficijenti koji odražavaju relativnu važnost odabranih proizvoda i usluga u ukupnoj potrošnji domaćinstava na teritoriji Federacije BiH. Pomoću njih se izračunavaju elementarni indeksi kao ponderisani prosjeci. Bazirani su na podacima povezanim sa finalnom potrošnjom domaćinstava i na podacima o broju stanovnika.

COICOP klasifikacija - za obračun indeksa potrošačkih cijena upotrebljava se Klasifikacija proizvoda i usluga za ličnu potrošnju razvrstanih prema namjeni potrošnje (Classification of Individual Consumption by Purpose-COICOP) na dvanaest osnovnih odjeljaka za koje se izračunavaju indeksi.

Indeksi cijena proizvođača industrijskih proizvoda

Izvori i metode prikupljanja podataka

Za indeks cijena proizvođača industrijskih proizvoda na domaćem i inostranom tržištu cijene se prikupljaju od industrijskih preduzeća, mjesečno putem obrazaca C-41/DOM i C-41/INO.

Obuhvat

Obuhvaćeni su najvažniji proizvodi i usluge koje se proizvode u Federaciji BiH i prodaju na domaćem i inostranom tržištu.

Za indeks cijena proizvođača industrijskih proizvoda cijene se prikupljaju od subjekata čija je pretežna djelatnost u područjima B (Vađenje ruda i kamena), C (Prerađivačka industrija), D (Proizvodnja i opskrba električnom energijom, gasom, parom i klimatizacija) i E (Opskrba vodom, uklanjanje otpadnih voda, upravljanje otpadom te djelatnost sanacije okoliša), kao i dijelovi poslovnih subjekata koji se bave industrijskom proizvodnjom a njihovi matični subjekti su registrovani u nekoj drugoj djelatnosti.

Definicije

Indeks cijena proizvođača industrijskih proizvoda predstavlja mjeru promjena cijena proizvoda koje industrijska preduzeća proizvode i prodaju na domaćem i inostranom tržištu. Ukupan indeks cijena proizvođača industrijskih proizvoda sadrži dva podindeksa, tj. Indeks cijena proizvođača industrijskih proizvoda na domaćem tržištu i Indeks cijena proizvođača industrijskih proizvoda na inostranom tržištu. Praćenje prodajnih cijena na ta dva tržišta daje promjene u indeksu cijena proizvođača industrijskih proizvoda ukupne industrije, glavnih industrijskih grupacija, područja i oblasti industrije.

Prodajna cijena proizvođača industrijskih proizvoda na domaćem tržištu je cijena po kojoj proizvođač prodaje svoje proizvode kupcima na domaćem tržištu u najvećim količinama utovareno u vagon (kamion) u mjestu proizvođača, ili je cijena po kojoj proizvođač vrši obračun sa drugim proizvođačima ili trgovinskim preduzećima. U ovu cijenu ulazi regres koji ostvaruje proizvođač, a od cijene se odbija trgovački rabat i popusti koje prodavac odobrava kupcu. PDV i akcize se ne uključuju u cijenu.

Prodajna cijena proizvođača industrijskih proizvoda na inostranom tržištu je cijena po kojoj proizvođač prodaje svoje proizvode kupcima na inostranom tržištu u najvećim količinama isporučeno prema ugovorenim paritetima (EXW, FCA, FAS, FOB, CFR, CIF, CPT, CIP, DAF, DES, DEQ, DDU, DDP i dr.). U prodajnu cijenu ulazi regres koji ostvaruje proizvođač, a isključuju se rabat i popusti koje prodavac odobri kupcu. PDV i akcize se ne uključuju u cijenu.

Ponderi za izračunavanje ukupnog indeksa cijena proizvođača industrijskih proizvoda predstavljaju relativno učešće vrijednosti prodaje pojedinih proizvoda i na domaćem i na inostranom tržištu. Ponderi koji se primjenjuju za izračunavanje indeksa cijena proizvođača industrijskih proizvoda na domaćem tržištu su koeficijenti koji odražavaju relativno učešće vrijednosti prodaje pojedinog proizvoda u ukupnoj vrijednosti prodaje svih proizvoda na domaćem tržištu.

Ponderi koji se primjenjuju za izračunavanje indeksa cijena proizvođača industrijskih proizvoda na inostranom tržištu su koeficijenti koji odražavaju relativno učešće vrijednosti prodaje pojedinog proizvoda u ukupnoj vrijednosti prodaje svih proizvoda na inostranom tržištu.

Klasifikacija djelatnosti (KD BiH 2010) - Za obračun indeksa cijena proizvođača industrijskih proizvoda upotrebljava se Klasifikacija djelatnosti (KD BiH 2010) prema kojoj se poslovni subjekti razvrstavaju u područja B,C,D i E i Nomenklatura industrijskih proizvoda (NIP BiH 2021).

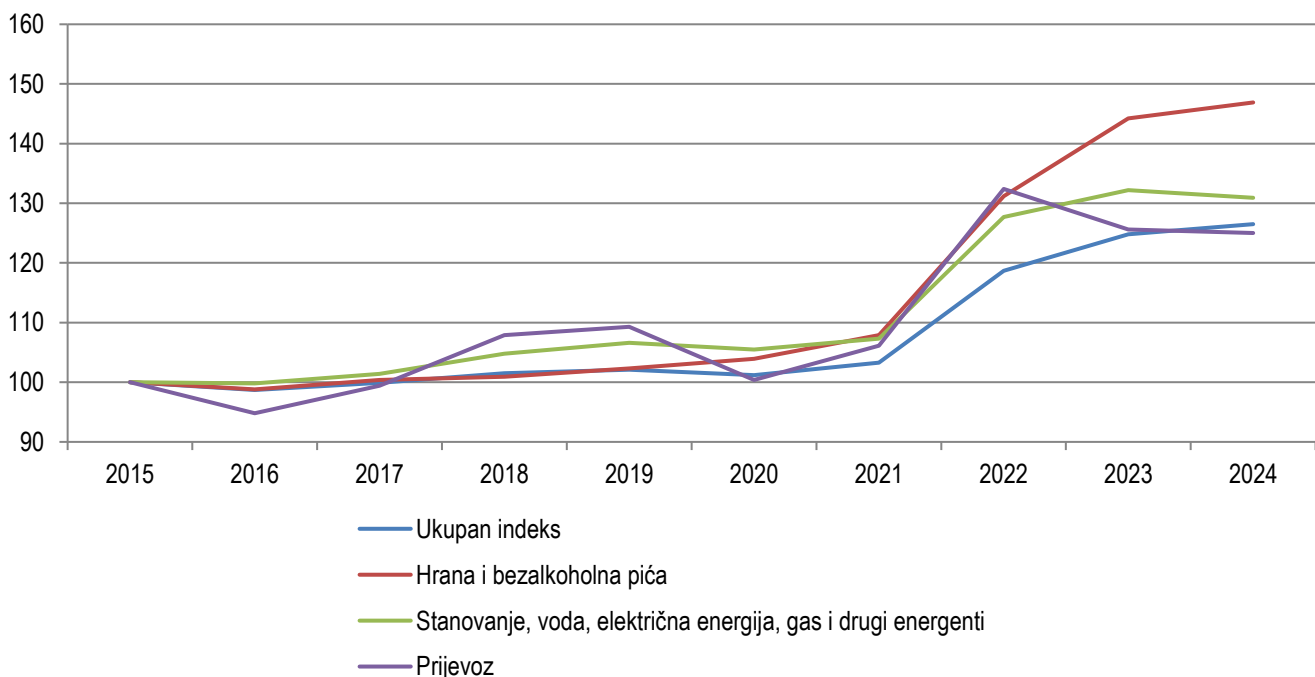
11.1 Godišnji indeksi potrošačkih cijena ^{1) 2)}

Odjeljak	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Ukupan indeks	100,0	98,7	99,9	101,5	102,1	101,2	103,3	118,7	124,8	126,5
Hrana i bezalkoholna pića	100,0	98,8	100,4	100,9	102,3	103,9	107,9	131,2	144,2	146,9
Alkoholna pića i duhan	100,0	105,9	111,3	119,4	125,7	131,2	134,0	136,6	142,3	147,2
Odjeća i obuća	100,0	92,4	88,2	82,1	74,1	66,1	60,3	56,3	51,8	46,7
Stanovanje, voda, električna energija, gas i drugi energenti	100,0	99,8	101,4	104,8	106,6	105,5	107,3	127,7	132,2	130,9
Namještaj, kućanski uređaji i redovno održavanje kuće	100,0	98,9	98,2	97,2	96,3	95,8	94,9	103,5	113,9	115,0
Zdravstvo	100,0	100,6	101,2	102,2	103,2	104,4	105,6	108,5	112,6	117,6
Prijevoz	100,0	94,8	99,4	107,9	109,3	100,4	106,1	132,4	125,6	125,0
Komunikacije	100,0	99,5	94,2	90,4	88,6	88,3	87,8	87,8	87,6	87,7
Rekreacija i kultura	100,0	101,4	105,2	106,8	108,5	108,7	108,9	115,4	122,9	127,4
Obrazovanje	100,0	101,2	101,9	102,2	103,0	103,2	103,6	105,4	108,8	110,9
Restorani i hoteli	100,0	99,5	99,6	100,0	101,0	104,6	106,0	115,8	126,9	137,1
Ostala dobra i usluge	100,0	99,9	99,6	99,8	100,2	100,3	100,9	107,0	115,4	121,7

1) Od januara 2016. godine, referentni period za Indeks potrošačkih cijena i pondere je 2015=100.

2) Podaci se odnose za cijelu FBiH

G-11.1 Indeks potrošačkih cijena, 2015=100

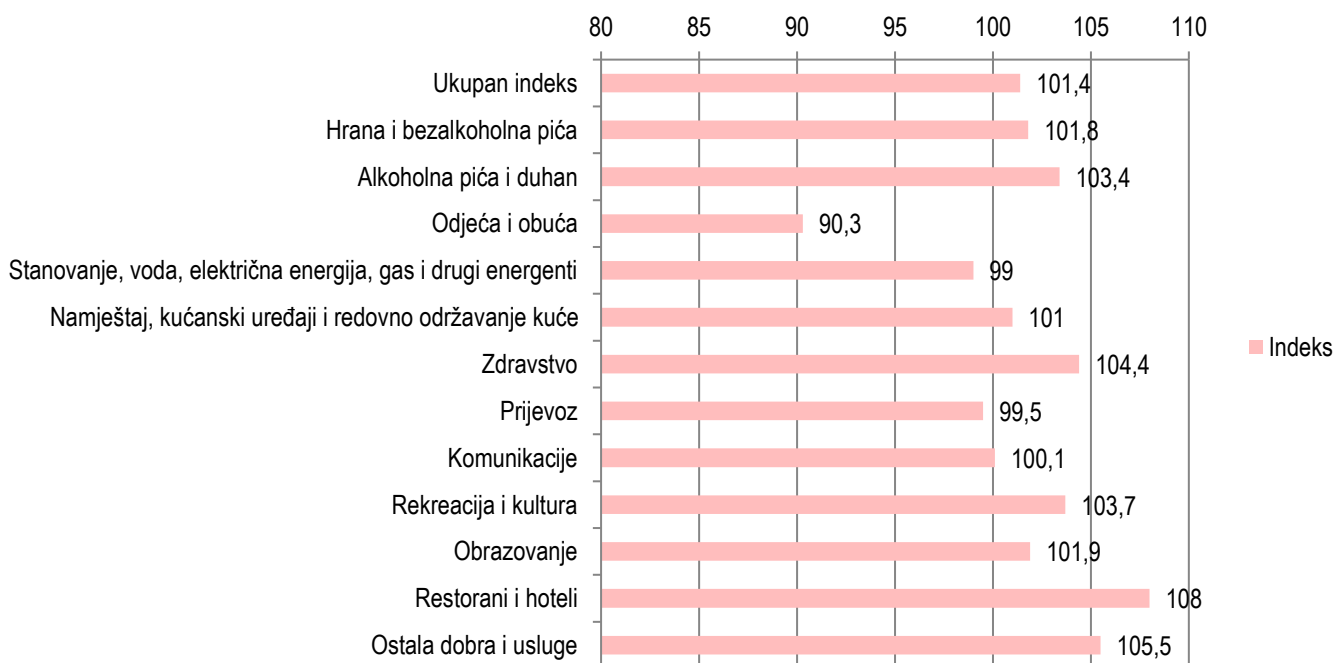

11.2 Godišnji lančani indeksi potrošačkih cijena ¹⁾

Odjeljak	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Ukupan indeks	98,9	101,7	101,6	100,6	99,1	102,1	114,9	105,1	101,4
Hrana i bezalkoholna pića	98,5	101,5	100,5	101,4	101,6	103,8	121,6	110,0	101,8
Alkoholna pića i duhan	107,8	105,3	107,3	105,3	104,4	102,1	101,9	104,2	103,4
Odjeća i obuća	93,0	95,4	93,0	90,3	89,2	91,2	93,4	92,0	90,3
Stanovanje, voda, električna energija, gas i drugi energenti	99,7	101,4	103,4	101,7	99,0	101,7	119,0	103,5	99,0
Namještaj, kućanski uređaji i redovno održavanje kuće	99,3	99,5	98,9	99,1	99,4	99,0	109,1	110,1	101,0
Zdravstvo	99,9	99,7	101,0	101,0	101,2	101,2	102,8	103,8	104,4
Prijevoz	95,6	106,9	108,5	101,2	91,9	105,7	124,8	94,9	99,5
Komunikacije	98,1	101,6	96,0	98,0	99,6	99,5	99,9	99,8	100,1
Rekreacija i kultura	99,8	101,2	101,5	101,6	100,2	100,2	106,0	106,4	103,7
Obrazovanje	101,9	101,1	100,3	100,8	100,2	100,3	101,8	103,3	101,9
Restorani i hoteli	99,3	100,0	100,4	101,0	103,6	101,3	109,2	109,6	108,0
Ostala dobra i usluge	99,8	99,6	100,2	100,4	100,0	100,6	106,0	107,9	105,5

1) Podaci se odnose za cijelu FBiH

G-11.2 Godišnji lančani indeksi potrošačkih cijena, 2024. godina

Statistički godišnjak Kantona Sarajevo 2024

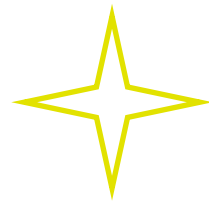

Foto: N. Muhić

Metodološka objašnjenja

Podaci o kapacitetima za smještaj, broju dolazaka i noćenja turista po vrstama objekata i prema zemlji prebivališta dobijeni su iz statističkog istraživanja „Mjesečni indikatori statistike smještaja u turizmu“ (obrazac TU - 11).

Podacima nije obuhvaćen nekomercijalni turistički promet (boravak vlasnika i članova njihove porodice, ostale rodbine i prijatelja u kućama i stanovima za odmor te boravak turista u ostalim objektima u kojima se usluga smještaja ne naplaćuje).

Istraživanje se provodi na osnovu Zakona o statistici u Federaciji BiH (“Službene novine FBiH”, broj: 63/03 i 9/09).

Metodologija istraživanja se temelji na Uredbi br. 692/2011 Europskog parlamenta i Vijeća o europskoj statistici turizma.

Opširnija metodološka objašnjenja objavljena su na internet stranici Federalnog zavoda za statistiku <http://fzs.ba/index.php/klasifikacije-i-metodologije/english-metodologije/turizam/>

Jedinice posmatranja su sve pravne osobe i njihovi dijelovi, fizičke osobe te domaćinstva koja pružaju usluge smještaja turistima za kraći boravak.

Izvještajne jedinice su poslovni subjekti (preduzeća, obrtnici, zadruge, ustanove, udruženja itd.) i njihove jedinice u sastavu koji su prema KD BiH 2010 registrovani u granama: 55.1 (hoteli i sličan smještaj), 55.2 (odmarališta i slični objekti za kraći odmor), 55.3 (kampovi i prostori za kampiranje), 55.9 (ostali smještaj); zdravstvene ustanove u kojima osobe same snose naknadu za medicinsku rehabilitaciju odnosno svoj boravak; poslovni subjekti koji se bave posredovanjem u smještaju gostiju u: seljačkim domaćinstvima, kućama, kampovima, apartmanima i sobama koje neposredno iznajmljuju domaćinstva.

Definicije

Turizam su aktivnosti osoba koje putuju i borave u mjestima izvan svoje uobičajene sredine, ne duže od jedne godine, zbog odmora, posla ili drugih ličnih razloga, osim zapošljavanja kod poslovnog subjekta sa sjedištem u mjestu posjeta.

Turist je svaka osoba koja u mjestu izvan svog uobičajenog okruženja (prebivališta) provede najmanje jednu noć ali ne više od godinu dana u ugostiteljskom ili drugom objektu za smještaj gostiju, radi odmora ili rekreacije, zdravlja, studija, sporta, religije, porodice, poslova, javnih misija i skupova s izuzetkom svrhe zapošljavanja kod poslovnog subjekta - rezidenta u zemlji ili mjestu posjete.

Domaći turist je svaka osoba sa prebivalištem u Bosni i Hercegovini koja izvan mjesta svog prebivališta provede najmanje jednu noć u ugostiteljskom ili drugom objektu za smještaj gostiju u Federaciji BiH.

Stranim turistima smatraju se sve osobe koje u Bosni i Hercegovini nemaju stalno prebivalište, a provedu najmanje jednu noć u ugostiteljskom ili drugom objektu za smještaj gostiju.

Dolazak turista jest broj osoba (turista) koje su se prijavile i ostvarile noćenje u objektu koji pruža uslugu smještaja. Zbog toga u slučaju promjene objekta u kojem boravi dolazi do njegova ponovnog registriranja i time do dvostrukosti u podacima. Prema tome, statistika evidentira broj dolazaka turista, a ne broj turista.

Noćenja turista jesu svaka registrirana noć osobe (turista) u objektu koji pruža uslugu smještaja.

Smještajni kapaciteti prikazuju se kao broj soba, apartmana i mjesta za kampiranje i broj stalnih kreveta/postelja. Primjenom Uredbe br. 692/2011 Europskog parlamenta i Vijeća o europskoj statistici turizma kapacitet smještajnog objekta iskazuje se iz mjeseca u godini kad je bio najveći.

Soba je jedinica koju čini jedna soba ili skupina soba čineći nedjeljivu iznajmljivačku cjelinu u smještajnom objektu ili boravištu.

U sobe su uključeni i apartmani i mjesta za kampiranje.

Stalni kreveti su kreveti koji su redovno raspoloživi gostima.

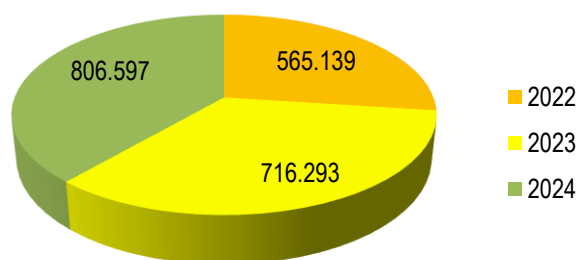
Broj kreveta u objektu ili boravištu je određen brojem osoba koje mogu prenoćiti u krevetima, ignorišući bilo kakve dodatne ležaje koji bi se mogli namjestiti na zahtjev gosta. Termin krevet/postelja se primjenjuje na jedan krevet/postelju, dvostruki krevet/postelja se računa kao dva kreveta. Krevet je jedinica koja služi za mjerenje kapaciteta bilo kojeg tipa smještaja.

Vrsta mjesta - Turističkim mjestom u ovom istraživanju smatra se ono mjesto koje ispunjava sljedeće osnovne uvjete: atraktivne (prirodne ljepote, ljekoviti izvori, kulturno-historijski spomenici, razne kulturne, zabavne i sportske priredbe), komunikativne (mogućnost pristupa, prometne veze) i receptivne (objekti za smještaj i uz njih potrebni prateći objekti za pružanje raznih usluga npr. trgovačkih, zanatskih, poštanskih i sl., zatim parkovi, kupališta, šetališta itd.).

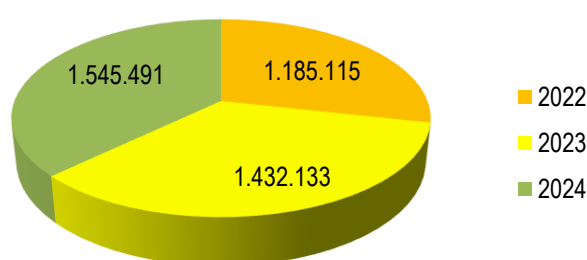
12.1 Dolasci i noćenja turista prema vrstama objekata

	Dolasci turista			Noćenja turista		
	ukupno	domaći	strani	ukupno	domaćih turista	stranih turista
2022	565.139	119.549	445.590	1.185.115	203.607	981.508
Hoteli i sličan smještaj	547.919	117.387	430.532	1.133.942	198.245	935.697
Odmarališta i slični objekti	12.455	1.759	10.696	39.848	4.613	35.235
Kampovi i prostor za kampiranje	4.765	403	4.362	11.325	749	10.576
Broj ležaja	13.119					
2023	716.293	120.545	595.748	1.432.133	194.609	1.237.524
Hoteli i sličan smještaj	694.669	118.396	576.273	1.373.365	189.663	1.183.702
Odmarališta i slični objekti	13.960	1.752	12.208	43.611	4.324	39.287
Kampovi i prostor za kampiranje	7.622	389	7.233	15.081	612	14.469
Broj ležaja	13.468					
2024	806.597	113.852	692.745	1.545.491	185.625	1.359.866
Hoteli i sličan smještaj	786.560	112.062	674.498	1.491.418	181.349	1.310.069
Odmarališta i slični objekti	12.981	1.484	11.497	39.644	3.880	35.764
Kampovi i prostor za kampiranje	7.056	306	6.750	14.429	396	14.033
Broj ležaja	13.790					

G-12.1 Ukupan broj dolazaka turista po godinama

G-12.2 Ukupan broj noćenja turista po godinama

12.2 Dolasci i noćenja stranih turista prema zemljama prebivališta

	Dolasci turista				Noćenja turista			
	2021	2022	2023	2024	2020	2021	2022	2023
UKUPNO	250.522	445.590	595.748	692.745	645.395	981.508	1.237.524	1.359.866
Turska	15.896	44.623	96.606	148.457	34.604	72.655	143.747	206.932
Hrvatska	19.883	54.192	75.963	72.159	40.480	106.917	147.167	135.273
Srbija	24.665	39.097	38.554	38.098	47.301	72.141	72.372	71.323
Saudijska Arabija	26.014	24.347	37.854	61.911	74.834	63.917	99.882	157.481
SAD	8.960	19.417	23.636	24.057	19.657	45.828	55.906	57.190
Slovenija	7.128	21.278	26.480	24.324	13.812	38.841	51.063	46.830
Njemačka	11.880	22.628	26.024	27.047	29.958	49.109	55.064	58.556
Ujed.arapski emirati	39.093	28.038	21.296	13.613	130.717	91.357	69.626	45.759
Kina	986	2.881	19.929	46.207	4.669	6.875	29.514	60.543
Crna Gora	8.757	13.819	16.936	16.845	17.675	26.928	32.544	32.555
Austrija	6.557	11.571	14.803	15.198	13.166	23.347	29.002	28.101
Kuvajt	9.251	10.320	11.975	12.135	40.597	42.805	49.661	46.582
Oman	5.124	9.257	11.583	747	14.301	23.979	30.608	2.190
Italija	2.914	7.988	11.272	13.082	6.037	16.698	22.922	26.947
Velika Britanija	3.282	7.749	9.328	15.394	8.819	19.132	24.469	40.326
Poljska	2.547	6.883	7.941	12.599	4.105	10.907	12.350	19.321
Mađarska	2.516	6.705	7.493	7.901	5.090	12.303	12.053	13.336
Nizozemska	3.846	8.346	7.467	8.197	9.185	18.713	16.717	18.268
Francuska	3.633	5.607	6.074	6.026	8.047	12.446	13.262	14.168
Švedska	3.306	6.390	5.827	5.364	8.038	14.276	13.676	12.307
Španija	1.650	3.776	5.483	5.716	3.071	6.775	10.377	10.644
Japan	200	468	967	1.959	583	1.388	1.960	2.910
Južna Koreja	74	387	737	866	145	942	1.631	1.798
Ostale zemlje	42.360	89.823	111.520	114.843	110.504	203.229	241.951	250.526

Metodološka objašnjenja

A. Zaposlenost

Podaci o ukupnom broju zaposlenih osoba u Federaciji BiH od 2017. godine, dobijeni su obradom podataka koji su preuzeti iz administrativnog izvora, Porezne uprave Federacije BiH (puni obuhvat). Time je prekinuta dosadašnja serija podataka za ranije godine. Podaci o broju zaposlenih u pravnim osobama do 2017. godine su rezultat obrade podataka Mjesečnih statističkih istraživanja o zaposlenima i plaći (RAD-1). Broj zaposlenih u obrtu i srodnim djelatnostima se preuzimao od Porezne uprave Federacije BiH.

Podaci o zaposlenima u pravnim osobama prema stepenu stručnog obrazovanja i starosnim grupama u Federaciji BiH od 2020. godine dobijeni su obradom podataka koji su preuzeti iz administrativnog izvora, Porezne uprave Federacije BiH (puni obuhvat), stanje mart. Time je prekinuta dosadašnja serija podataka za ranije godine. Podaci o broju zaposlenih u pravnim osobama prema stepenu stručnog obrazovanja i starosnim grupama do 2019. godine rezultat su obrade podataka Godišnjeg statističkog istraživanja o zaposlenima i plaći (RAD-1G), stanje mart.

U 2018. i 2019. godini u podatke o zaposlenima prema stepenu stručnog obrazovanja i starosnim grupama, nije uključena procjena broja zaposlenih u pravnim osobama koje imaju manje od 10 zaposlenih, a koja je bila uključena za ranije godine.

Podaci o broju zaposlenih u pravnim osobama prema visini neto plaće u Federaciji BiH od 2023. godine, dobijeni su obradom podataka koji su preuzeti iz administrativnog izvora, Porezne uprave Federacije BiH (puni obuhvat), stanje mart. Podaci o broju zaposlenih prema visini neto plaće do 2022. godine rezultat su obrade podataka Godišnjeg statističkog istraživanja o zaposlenima i plaći (RAD-1G) u pravnim osobama koje zapošljavaju 10 i više zaposlenih, stanje mart.

Istraživanjem nisu obuhvaćeni zaposleni u obrtu i srodnim djelatnostima.

Godišnji prosjek broja zaposlenih izračunat je kao aritmetička sredina mjesečnih stanja.

B. Nezaposlenost

Podaci o nezaposlenima preuzimaju se od Federalnog Zavoda za zapošljavanje.

C. Neto i bruto plata

Podaci o prosječnoj mjesečnoj isplaćenoj neto i bruto plaći dobijeni su na osnovu podataka prikupljenih mjesečnim statističkim istraživanjem o plaćama zaposlenih (RAD-1). Istraživanjem su obuhvaćene pravne osobe svih oblika vlasništva, tijela državne vlasti svih nivoa, ustanove i druge organizacije.

Istraživanje o plaćama obuhvata isplaćene neto i bruto plaće zaposlenih koji imaju zasnovan radni odnos, bez obzira na vrstu radnog odnosa i dužinu radnog vremena.

U obračun nisu uključene plaće pripadnika odbrane, kao ni plaće zaposlenih u obrtu i srodnim djelatnostima.

Definicije

Zaposleni obuhvaćaju zaposlenike u pravnim osobama i obrtu i srodnim djelatnostima i vlasnike obrta i srodne djelatnosti.

Zaposlenici su osobe koje su zasnovale radni odnos sa poslodavcem (pravnom ili fizičkom osobom), bez obzira na vrstu radnog odnosa i dužinu radnog vremena

Vlasnik obrta ili srodne djelatnosti je osoba koja je vlastitim sredstvima osnovala obrt ili srodnu djelatnost, u kojoj u svoje ime i za svoj račun sama ili uz pomoć zaposlenika obavlja djelatnost.

Nezaposlene osobe su osobe bez zaposlenja, sposobne za rad, starosne dobi od 15 do 65 godina, evidentirane u biroima za zapošljavanje.

Neto plaća obuhvata isplaćenu plaću za obavljani rad, kao i naknade plaća po osnovu radnog odnosa za: godišnji odmor, plaćeni dopust, državne praznike i neradne dane utvrđene zakonom, bolovanja koja idu na teret poslovnog subjekta, plaćeno odsustvo sa posla, zastoje u poslu bez krivnje zaposlenog.

Neto plaća ne obuhvata ostala lična primanja kao što su: topli obrok, prevoz, regres, solidarna pomoć, jednokratna novčana pomoć i slično. Ne uključuju se ni primanja po ugovoru o povremenim i privremenim poslovima, naknade za autorska djela, otpremnine i jubilarne nagrade, ostale beneficije zaposlenih, te naknade za bolovanja koja ne idu na teret poslodavca.

U neto plaću ne ulazi akontacija poreza na dohodak.

Prosječna mjesečna isplaćena neto i bruto plaća po zaposlenom izračunava se dijeljenjem ukupnih isplata sa brojem zaposlenih koji su učestvovali u isplatama.

Bruto plaća obuhvaća neto plaću plus zakonom propisana obavezna izdvajanja iz bruto plaće (doprinosi iz bruto plaće i akontacija poreza na dohodak).

Nominalni indeksi neto i bruto plaća izračunavaju se iz podataka o prosječnim mjesečnim iznosima neto i bruto plaća za odgovarajuće godine.

Realni indeksi neto i bruto plaća izračunavaju se dijeljenjem nominalnih indeksa neto i bruto plaća sa indeksom potrošačkih cijena.

13.1 Zaposlene, nezaposlene osobe i plaće prema područjima KDBIH2010, 2024

		Prosječan broj zaposlenih		Prosječna neto plaća, KM	
		2023	2024	2023	2024
UKUPNO		159.636	162.785	1.558	1.704
A	Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	964	957	1.361	1.479
B	Vađenje ruda i kamena	48	56	1.713	1.724
C	Prerađivačka industrija	14.086	14.100	1.135	1.233
D	Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	2.013	2.034	2.005	2.086
E	Snabdijevanje vodom; uklanjanje otpadnih voda, upravljanje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	2.487	2.491	1.295	1.339
F	Građevinarstvo	6.889	7.040	1.186	1.281
G	Trgovina na veliko i malo; popravak motornih vozila i motocikla	28.781	29.332	1.278	1.388
H	Prijevoz i skladištenje	8.264	8.409	1.387	1.467
I	Djelatnosti pružanja smještaja te priprema i usluživanja hrane (hotelijerstvo i ugostiteljstvo)	8.754	9.121	822	945
J	Informacije i komunikacije	13.525	13.487	1.965	2.112
K	Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	6.376	6.563	1.959	2.128
L	Poslovanje nekretninama	1.472	1.527	1.280	1.348
M	Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	10.268	10.564	1.600	1.798
N	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	8.208	8.586	1.140	1.194
O	Javna uprava i odbrana; obavezno socijalno osiguranje	16.624	16.624	1.863	2.049
P	Obrazovanje	12.200	12.566	1.611	1.853
Q	Djelatnosti zdravstvene i socijalne zaštite	10.928	11.430	1.854	2.103
R	Umjetnost, zabava i rekreacija	2.995	3.068	1.250	1.337
S	Ostale uslužne djelatnosti	4.754	4.830	1.638	1.745

13.2 Zaposlene, nezaposlene osobe i plaće po općinama, 2024

	Broj zaposlenih ¹⁾		Broj nezaposlenih, stanje, 31.12. 2024. ²⁾		Neto plaća u KM	Bruto plaća u KM
	ukupno	žene	ukupno	žene		
Kanton Sarajevo	162.785	78.249	47.747	29.432	1.704	2.690
Centar Sarajevo	46.573	25.290	5.577	3.193	1.986	3.138
Hadžići	5.671	2.386	3.816	2.574	1.341	2.097
Ilidža	26.600	11.446	8.093	4.973	1.408	2.203
Ilijaš	4.255	1.778	3.669	2.462	1.080	1.669
Novi Grad Sarajevo	32.134	14.186	13.058	8.017	1.545	2.424
Novo Sarajevo	29.789	14.822	5.511	3.275	1.830	2.942
Stari Grad Sarajevo	10.478	5.414	4.171	2.379	1.778	2.803
Trnovo	397	148	355	224	1.301	2.034
Vogošća	6.888	2.779	3.497	2.335	1.325	2.051

1) Podaci o ukupnom broju zaposlenih osoba u Federaciji BiH dobiveni su obradom podataka koji su preuzeti iz administrativnog izvora, Porezne uprave Federacije BiH (puni obuhvat). U podatke o ukupnom broju zaposlenih u Federaciji BiH uključen je broj zaposlenih u odbrani, ali nije razvrstan po kantonima.

2) Izvor: Federalni zavod za zapošljavanje

13.3 Nezaposlene osobe prema stručnoj spremi, stanje decembar 2024³⁾

Općine	Ukupno	VSS	VŠS	SSS	NSS	VKV	KV	PKV	NKV
2021	57.965	8.480	560	18.447	214	204	15.060	260	14.740
Žene	35.743	5.902	385	11.741	209	53	7.372	135	9.946
2022	55.506	8.002	528	17.661	192	194	14.541	243	14.145
Žene	33.972	5.633	365	11.233	186	62	6.939	126	9.428
2023	51.232	7.433	465	16.295	166	151	13.339	236	13.147
Žene	31.557	5.223	330	10.492	160	48	6.460	120	8.724
2024	47.727	6.855	427	15.478	136	180	12.329	217	12.125
Žene	29.432	4.804	302	9.927	131	58	6.068	107	8.035
Centar Sarajevo	5.577	1.233	87	1.868	21	11	1.126	30	1.201
Hadžići	3.816	221	8	1.007	-	7	1.202	10	1.361
Ilidža	8.093	974	68	2.633	28	30	2.105	62	2.193
Ilijaš	3.669	204	4	899	9	5	1.089	16	1.443
Novi Grad Sarajevo	13.058	1.918	121	4.350	48	93	3.441	47	3.040
Novo Sarajevo	5.511	1.244	73	2.026	15	20	1.205	24	904
Stari Grad Sarajevo	4.171	676	44	1.464	11	9	1.112	11	844
Trnovo	355	26	-	88	1	-	90	-	150
Vogošća	3.497	359	22	1.143	3	5	959	17	989

3) Podaci o nezaposlenosti preuzeti su od Federalnog zavoda za zapošljavanje.

Metodološka objašnjenja

A. Voda i kanalizacija

Izvori i metode prikupljanja podataka

Podaci o javnom vodovodu i javnoj kanalizaciji prikupljaju se redovnim godišnjim izvještajima od javnih komunalnih poslovnih subjekata i od općinskih službi koje upravljaju javnim vodom, odnosno javnom kanalizacijom u promatranim naseljima. Podaci o korištenju voda i zaštiti voda od zagađivanja prikupljaju se redovnim godišnjim izvještajima koje dostavljaju poslovni subjekti iz područja: vađenja ruda i kamena, prerađivačka industrija i proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, plinom, parom i klimatizacijom. Izvještaji se zasnivaju na dokumentaciji i evidenciji, a tamo gdje to nije moguće na procjeni.

Obuhvatnost i uporedivost podataka

Podaci o javnom vodovodu se prikupljaju od javnih komunalnih poslovnih subjekata i od općinskih službi koje upravljaju javnim vodom, odnosno bave se sakupljanjem, prečišćavanjem i distribucijom vode. Podaci nisu prikupljeni o vodovodu koji služi isključivo određenom domaćinstvu ili preduzeću.

Podaci o javnoj kanalizaciji se prikupljaju od javnih komunalnih poslovnih subjekata i od općinskih službi koje upravljaju kanalizacijom, odnosno bave se sakupljanjem, transportom, ispuštanjem i prečišćavanjem otpadnih voda. Podaci nisu prikupljeni o kanalizaciji koja služi isključivo određenom domaćinstvu ili preduzeću.

Podaci o korištenju i zaštiti voda od zagađivanja se prikupljaju od preduzeća čija je pretežna djelatnost po KD BiH 2010 razvrstana u područja: vađenje ruda i kamena (B), prerađivačka industrija (C) i proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, plinom, parom i klimatizacijom (D), a koja koriste i ispuštaju vodu, nezavisno od vodozahvata i vodoprijemnika otpadnih voda. Obuvažene su i industrijske jedinice neindustrijskih preduzeća.

Definicije

Javni vodovod je sistem za snabdijevanje naselja vodom i tu spadaju strogo kontrolirani izvori pitke vode, sabirnici, taložnici i ostala postrojenja za doradu i obradu pitke vode, kao i vodovodna mreža.

Pod **snabdijevanjem vodom** u javnom vodovodu smatra se ukupno zahvaćena količina

vode iz podzemnih voda, izvora, vodotoka, akumulacija i jezera, te ukupno zahvaćenih količina vode iz drugih vodovodnih sistema.

Podzemne vode predstavljaju zalihe vode u podzemnim formacijama.

Površinske vode su sve protočne ili stajaće vode na površini Zemlje. Tu spadaju izvori, rijeke (vodotoci), jezera, akumulacije itd., kao i vještački stvoreni vodotoci radi navodnjavanja, stvaranja plodnih kanala i sl.

Pod **isporučenom količinom vode** podrazumijeva se količina vode prodane potrošačima.

Pod **ukupnim gubicima vode** podrazumijevaju se stvarno ustanovljeni gubici u vodovodnoj mreži nastali zbog kvara ili neispravnosti instalacija na mreži.

Dužina glavnog dovoda je dužina cijevi za dovod vode od kaptiranog izvorišta (vodozahvata) do rezervoara, odnosno do uređaja za prečišćavanje vode za piće ili, ukoliko rezervoar ne postoji, od izvorišta do prvog kraka razvodne mreže.

Dužina razvodne mreže je dužina vodovodne mreže koja se pruža od rezervoara do mjesta potrošnje, bez dužine priključaka i mreže u zgradi.

Javna kanalizacija je sistem kanala, odnosno cijevi za odvođenje otpadnih i atmosferskih voda iz naselja.

Javna kanalizacijska mreža je mreža zatvorenih uličnih kanala i kolektora koja služi za odvođenje otpadnih i atmosferskih voda (opći sistem kanalizacije) ili kao posebna mreža za odvođenje otpadnih voda, a posebno za atmosferske vode (separacijski sistem kanalizacije).

Glavni kolektor je sabirni kanal koji odvodi otpadne vode iz jednog dijela ili cijelog naselja do recipijenta (vodoprijemnika) ili uređaja za pročišćavanje vode.

Kanalizacijski priključak je spoj objekata s uličnom kanalizacijom.

Snabdijevanje vode podrazumijeva sve količine vode, i neposredno zahvaćene i osigurane vode, kojom se preduzeće u toku izvještajne godine snabdijelo, bez obzira jesu li te količine korištene za vlastite potrebe ili su ustupljene, prodane drugim korisnicima.

Korištene vode obuhvataju sve količine vode koja su preduzeća u toku izvještajne godine

koristila za tehnološki proces, za sanitarne potrebe i ostale namjene.

Otpadne vode su one količine vode koje se poslije korištenja odvede do uređaja za prečišćavanje ili se ispuštaju u zemlju, podzemne ili površinske vode. U otpadne vode nisu uključene atmosferske vode i protočne vode iz hidroelektrana.

Prečišćene (tretirane) vode su otpadne vode koje su prošle proces primarnog, sekundarnog i/ili tercijarnog tretiranja u cilju zadovoljenja ekoloških standarda prije ispuštanja.

B. Otpad

Izvori i metode prikupljanja podataka

Podaci o komunalnom otpadu prikupljaju se na osnovu redovnih godišnjih izvještaja o prikupljenom i odloženom otpadu koje podnose komunalna preduzeća koja se bave prikupljanjem i odvozom otpada, kao i preduzeća koja upravljaju deponijama i odlagalištima otpada. Izvještaji se zasnivaju na dokumentaciji i evidenciji, a tamo gdje to nije moguće na procjeni.

Podaci o otpadu iz proizvodnih djelatnosti se prikupljaju godišnjim izvještajima koje dostavljaju poslovni subjekti iz područja: vađenje ruda i kamena, prerađivačka industrija, proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija i građevinarstvo.

U skladu sa preporukama i standardima sadržanim u evropskoj Regulativi o statistici otpada 2150/2002/EC, podaci o nastalom otpadu prikupljaju se i predstavljaju prema Klasifikaciji ekonomskih djelatnosti i vrsti otpada. Opasni i neopasni otpad klasifikovan je prema šiframa Evropskog statističkog kataloga otpada (EWC-Stat).

Obuhvatnost i uporedivost podataka

Izvještajima o prikupljenom i odloženom otpadu obuhvaćena su komunalna preduzeća koja se bave prikupljanjem, transportom i odlaganjem otpada, kao i preduzeća koja upravljaju deponijama i odlagalištima otpada.

Podaci o otpadu iz proizvodnih djelatnosti prikupljaju se od preduzeća čija je pretežna djelatnost po Klasifikaciji djelatnosti KD BiH 2010 razvrstana u područja: vađenje ruda i kamena (B), prerađivačka industrija (C), proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija i građevinarstvo (F), a koja imaju deset i više zaposlenih.

Definicije

Otpad je svaki predmet ili materija koju vlasnik odlaže, namjerava ili mora odložiti u skladu sa jednom od kategorija navedenih u Pravilniku o kategorijama otpada prema listama, ("Službene novine Federacije BiH", broj: 9/05).

Komunalni otpad predstavlja otpad iz domaćinstava, kao i drugi otpad koji je po svojoj prirodi ili sastavu sličan otpadu iz domaćinstava, a potiče od poslovnih subjekata.

Inertni otpad je otpad koji ne podliježe bitnim fizikalnim, hemijskim i/ili biološkim promjenama, a određen je propisom iz člana 4. Zakona o upravljanju otpadom Federacije BiH.

Neopasni otpad je otpad koji je po sastavu i svojstvima određen kao neopasni otpad propisom iz člana 4. Zakona o upravljanju otpadom Federacije BiH.

Opasni otpad je svaki otpad koji je po sastavu i svojstvima određen kao opasni otpad propisom iz člana 4. Zakona o upravljanju otpadom Federacije BiH.

Proizvodni otpad je otpad koji nastaje u proizvodnom procesu u industriji, obrtu i drugim procesima, a po sastavu i svojstvima razlikuje se od komunalnog otpada. Proizvodnim otpadom ne smatraju se ostaci iz proizvodnog procesa koji se koriste u proizvodnom procesu istog proizvođača.

Proizvođač otpada je svaka osoba čijom aktivnošću nastaje otpad (izvorni proizvođač) i/ili koja prethodnom obradom, miješanjem ili drugim postupkom mijenja sastav ili svojstva otpada.

Prikupljanje otpada je djelatnost sistematskog prikupljanja, i po mogućnosti, sortiranja otpada u cilju olakšanja budućeg tretmana.

Odlaganje otpada je aktivnost koja ima za cilj konačno zbrinjavanje otpada koji se ne može ili ne namjerava ponovo upotrijebiti.

C. Zaštićena područja prirode

Izvori i metode prikupljanja podataka

Podaci o zaštićenim područjima prirode preuzeti su od Federalnog ministarstva okoliša i turizma.

Definicije

Nacionalni park jest prostrano, pretežno neizmijenjeno područje kopna i/ili mora iznimnih i višestrukih prirodnih vrijednosti, obuhvaća jedan ili više sačuvanih ili neznatno izmijenjenih ekoloških sistema i ponajprije je namijenjen očuvanju izvornih prirodnih vrijednosti.

Spomenik prirode je pojedinačni neizmijenjeni dio ili skupina dijelova žive ili nežive prirode koja ima ekološku, znanstvenu, estetsku ili odgojno - obrazovnu vrijednost. Spomenik prirode može biti geološki (paleontološki, mineraloški, hidro-geološki, strukturno - geološki, naftno - geološki, sedimentološki i dr.), geomorfološki (špilja, jama, soliterna stijena i dr.), hidrološki (vodotok, slap, jezero i dr.), botanički (rijedak ili zbog lokacije važan primjerak biljnog svijeta i dr.), prostorno mali botanički i zoološki lokalitet i drugo.

Park prirode je prostrano prirodno ili dijelom kultivirano područje kopna i/ili mora s ekološkim obilježjima međunarodne i nacionalne važnosti, s naglašenim pejzažnim, vaspitno-obrazovnim, kulturno-povijesnim i turističko-rekreacijskim vrijednostima.

Značajni krajolik - područje jest prirodni ili kultivirani predio velike ambijentalne vrijednosti i biološke raznolikosti ili kulturno-historijske vrijednosti ili krajolik očuvanih jedinstvenih obilježja svojstvenih pojedinom području.

14.1 Ukupna količina otpada po područjima klasifikacije djelatnosti KD BiH 2010

tona

KD BiH 2010		2016	2018	2020	2022
Federacija Bosne i Hercegovine					
	Ukupno	15.053.181*	36.378.041	13.896.910	32.129.601
B	Vađenje ruda i kamena	11.564.519	33.117.231	10.657.503	28.815.497
C	Prerađivačka industrija	1.532.514*	1.355.480	1.442.095	1.769.143
D	Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, gasom, parom i klimatizacija	1.936.454	1.881.747	1.780.468	1.519.962
F	Građevinarstvo	19.694	23.583	16.844	25.000
Kanton Sarajevo					
	Ukupno	23.329	24.395	14.240	14.177
B	Vađenje ruda i kamena	-	-	-	4
C	Prerađivačka industrija	20.511	23.042	11.036	11.953
D	Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, gasom, parom i klimatizacija	90	122	128	200
F	Građevinarstvo	2.728	1.231	3.075	2.022

14.2 Prikupljeni i odloženi komunalni otpad

tona

	2020	2021*	2022	2023	2024
Federacija Bosne i Hercegovine					
ukupno prikupljeno otpada	611.856	612.373	612.073	598.446	598.781
ukupno odloženo otpada	585.538	582.855	577.183	565.916	553.839
Kanton Sarajevo					
ukupno prikupljeno otpada	158.194	160.498	154.909	157.731	157.972
ukupno odloženo otpada	185.464	180.863	168.587	176.502	180.355

* ispravljen podatak

14.3 Javni vodovod

	2020	2021*	2022	2023	2024
Federacija Bosne i Hercegovine					
zahvaćene količine vode, 000 m ³	198.434	202.390	204.837	213.408	220.736
isporučene količine vode, 000 m ³	91.455	93.256	94.089	93.995*	97.050
vodovodna mreža, km	11.990	12.587	12.884	13.075*	13.442
Kanton Sarajevo					
zahvaćene količine vode, 000 m ³	86.920	85.460	86.343	90.696	94.601
isporučene količine vode, 000 m ³	28.633	29.038	29.136	29.604	30.444
vodovodna mreža, km	1.525	1.539	1.672	1.699	1.712

14.4 Javna kanalizacija

	2020	2021*	2022	2023	2024
Federacija Bosne i Hercegovine					
ispuštene otpadne vode, 000 m ³	87.085	73.493	76.931	76.897	75.816
prečišćene otpadne vode, 000 m ³	48.613	35.982	40.549	46.544	43.168
kanalizaciona mreža, km	3.182	3.324	3.430	3.478*	3.520
Kanton Sarajevo					
ispuštene otpadne vode, 000 m ³	47.168	34.588	38.253	38.305	38.009
prečišćene otpadne vode, 000 m ³	43.052	30.354	34.957	34.994	33.152
kanalizaciona mreža, km	1.561	1.582	1.656	1.699*	1.721

14.5 Zahvaćene površinske i podzemne vode u industriji

000 m³

KD BiH 2010		2020	2021*	2022	2023	2024
Federacija Bosne i Hercegovine						
	Ukupno	44.720	49.915	41.018	34.822	32.046
B	Vađenje ruda i kamena	1.888*	2.040	2.046	707	648
C	Prerađivačka industrija	32.075*	37.506	29.152	25.427	23.095
D	Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, gasom, parom i klimatizacija	10.756	10.369	9.819	8.688	8.303
Kanton Sarajevo						
	Ukupno	1.067	1.070	1.102	875	842
B	Vađenje ruda i kamena	1	-	1	1	1
C	Prerađivačka industrija	1.067	1.051	1.072	846	816
D	Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, gasom, parom i klimatizacija	-	20	29	29	25

14.6 Snabdijevanje industrije vodom iz javnog vodovoda i drugih izvora

000 m³

KD BiH 2010		2020	2021*	2022	2023	2024
Federacija Bosne i Hercegovine						
	Ukupno	30.910	30.920	32.156	29.480*	35.337
B	Vađenje ruda i kamena	3.792	3.722	3.919	3.879*	3.804
C	Prerađivačka industrija	15.779	14.900	16.151	15.084*	17.387
D	Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, gasom, parom i klimatizacija	11.339	12.298	12.087	10.517	14.146
Kanton Sarajevo						
	Ukupno	423	418	352	409	389
B	Vađenje ruda i kamena	1	-	0	0	0
C	Prerađivačka industrija	422	407	334	390	369
D	Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, gasom, parom i klimatizacija	-	12	17	18	20

14.7 Ispuštene otpadne vode iz industrije

000 m³

KD BiH 2010		2020	2021*	2022	2023	2024
Federacija Bosne i Hercegovine						
	Ukupno	50.592	53.850	50.777	43.613	42.640
B	Vađenje ruda i kamena	2.404	2.441	2.484	1.001*	1.081
C	Prerađivačka industrija	40.278	40.969	38.352	34.864*	31.798
D	Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, gasom, parom i klimatizacija	7.910	10.441	9.941	7.747	9.761
Kanton Sarajevo						
	Ukupno	1.216	1.239	1.189	984	980
B	Vađenje ruda i kamena	1	0	0	0	0
C	Prerađivačka industrija	1.216	1.208	1.142	937	935
D	Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, gasom, parom i klimatizacija	-	31	46	47	44

Statistički godišnjak Kantona Sarajevo 2024

Foto: N. Muhić

Metodološka objašnjenja

Izvori i metode prikupljanja podataka

Podaci za predškolsko obrazovanje i vaspitanje, o vrtićima, djeci i zaposlenima se prikupljaju godišnjim izvještajima sa stanjem 01. oktobar.

Podaci za osnovno i srednje obrazovanje koji se objavljuju, rezultat su redovnog godišnjeg istraživanja, stanje 25. septembar.

Kod redovnih srednjih škola broj škola prikazan je u ukupnom zbiru redovnih srednjih škola. Broj škola po vrstama (gimnazije, tehničke i srodne, stručne i umjetničke škole) nije moguće iskazati, jer jedna mješovita škola, kao pravni subjekt, može u svom sastavu imati više vrsta škola odnosno programa.

Podaci o upisanim studentima na visokoškolskim ustanovama prikupljaju se na osnovu obrazaca koje popunjavaju studenti prilikom upisa u zimski semestar svake školske godine.

Podaci o studentima koji su diplomirali prikupljaju se također na osnovu/temelju obrazaca koje popunjavaju studenti, odnosno kandidati, prilikom diplomiranja.

Podaci o nastavnicima i saradnicima visokoškolskih ustanova prikupljaju se izvještajima o nastavnom osoblju sa stanjem 31. oktobra tekuće školske godine.

Podaci uključuju sve nastavnike i saradnike u nastavi koji predaju na visokoškolskim ustanovama i koji ne predstavljaju fizički broj osoba, jer nastavnik i suradnik u nastavi može predavati na dva i više fakulteta.

A. Redovno obrazovanje

Cilj statistike predškolskog vaspitanja i obrazovanja je da obezbijedi podatke o broju djece u predškolskim ustanovama, broju vaspitnih grupa i zaposlenih koji provode program predškolskog vaspitanja i obrazovanja.

Osnovno obrazovanje traje devet godina i obavezno je za svu djecu od šeste do petnaeste godine života. Cilj osnovnog obrazovanja je stjecanje općeg znanja, a ostvaruje se prema jedinstvenom nastavnom programu.

Prelazak na devetogodišnje osnovno obrazovanje počeo je od školske 2004/2005 godine i povezan je sa promjenama u strukturi i organizaciji osnovnog odgoja i obrazovanja.

Srednje obrazovanje nakon završetka osnovnog školovanja omogućuje stjecanje znanja i sposobnosti za rad i nastavak školovanja. Srednje obrazovanje nije obavezno. Vrste srednjih škola, ovisno o vrsti nastavnog plana i programa jesu:

- gimnazije – izvode nastavni plan i program u trajanju od četiri godine, a mogu biti opće i specijalizirane; pripremaju učenike za nastavak školovanja na visokoškolskim ustanovama;
- stručne škole – izvode nastavni plan i program u trajanju od tri godine. Na kraju svog školovanja učenici ovih škola polažu završni ispit i osposobljavaju se za tržište rada ili da bi nastavili školovanje u visokoškolskom obrazovanju.
- tehničke i srodne škole - školovanje traje četiri godine. Pripremaju učenike za tržište rada i za nastavak školovanja na visokoškolskim institucijama;
- umjetničke škole - školovanje traje četiri godine, a mogu biti muzičke, baletne i likovne. Pripremaju učenike za tržište rada i za nastavak školovanja na umjetničkim akademijama;
- vjerske škole - školovanje traje četiri godine. Pripremaju učenike za tržište rada i za nastavak školovanja na visokoškolskim institucijama.

Visoko obrazovanje provodi se na visokoškolskim ustanovama nakon završene srednje škole. Visokoškolske ustanove su univerziteti i visoke škole. Univerzitet može imati organizacione jedinice kao što su fakulteti i akademije.

B. Posebno obrazovanje

Osnovno obrazovanje djece i omladine s teškoćama u razvoju provodi se u osnovnoj školi u posebnim odgojno-obrazovnim grupama i razrednim odjelima u okviru škole. Iznimno za djecu s većim teškoćama u razvoju osnovno školovanje obavlja se u posebnim ustanovama odgoja i obrazovanja.

Srednje obrazovanje učenika s teškoćama u razvoju organizira se uz primjenu individualnih postupaka u redovnim ili posebnim razrednim odjelima i obrazovnim grupama

Definicije

Obrazovni sistem Federacije Bosne i Hercegovine uključuje predškolsko (ISCED 0), osnovno (ISCED 1 and 2), srednje (ISCED 3 and 4) i visoko (ISCED 5,6,7 i 8) obrazovanje. Osnovno i srednje obrazovanje organizirano je kao redovno obrazovanje i posebno obrazovanje koje uključuje obrazovanje djece i omladine s teškoćama u razvoju i osnovno umjetničko obrazovanje koje priprema djecu za nastavak školovanja u srednjim umjetničkim školama.

Dječiji vrtići su ustanove koje pružaju usluge njege, odgoja i zaštite djece predškolske dobi.

U statistici obrazovanja **školom** se smatra skupina učenika koja pohađa nastavu određene vrste i stepena po istovrsnom nastavnom planu i programu, bez obzira na to nalazi li se ta skupina učenika pod posrednim ili neposrednim rukovodstvom jedne uprave ili ima zajedničku upravu s drugim školskim jedinicama različite vrste i stepena obrazovanja. Svaka teritorijalno odvojena jedinica (razredni odjel) iste vrste smatra se također školom (školskom jedinicom).

Visokoškolske ustanove su univerziteti i visoke škole. Univerzitet je ustanova koja realizuje najmanje pet različitih studijskih programa iz najmanje tri naučne oblasti i akademske stepene sva tri ciklusa. Naziv "Visoka škola" odnosi se na visokoškolsku ustanovu koja realizuje najmanje jedan studijski program iz jedne naučne oblasti.

Univerzitetsko obrazovanje obuhvaća do-diplomski, diplomski i poslijediplomski studij. U skladu s europskim sistemom prijenosa bodova (ECTS) jednom godinom studija se u pravilu stječe 60 ECTS bodova.

Dodiplomski univerzitetski studij, koji u pravilu traje tri do četiri godine i kojim se stječe od 180 do 240 ECTS bodova, osposobljava studente za diplomski studij, te im daje mogućnost zapošljavanja na određenim stručnim poslovima.

Diplomski univerzitetski studij traje u pravilu jednu do dvije godine. Njime se stječe 60 do 120 ECTS bodova, te ukupan broj bodova koji se stječu na dodiplomskom i diplomskom studiju iznosi najmanje 300 ECTS bodova.

Postdiplomski studij traje dvije ili tri godine, vrednuje se sa 180 ECTS bodova i vodi do akademskog zvanja doktora nauka.

ISCED 2011 - International Standard Classification of Education - Međunarodna standardizirana klasifikacija obrazovanja koristi se prema preporuci UNESCO-a, OECD-a, EUROSTAT-a i drugih međunarodnih organizacija za prikazivanje svih podataka o obrazovanju i omogućuje uporedivost podataka o obrazovanju na međunarodnom nivou.

ISCED ima dvije glavne ukrštene varijable: stepen obrazovanja i područje obrazovanja.

Stepeni obrazovanja, koji odgovaraju u školskom sistemu Federacije Bosne i Hercegovine jesu:

ISCED 0 - predškolsko obrazovanje djece od treće godine do polaska u osnovnu školu;

ISCED 1 - niže osnovno obrazovanje od I - IV razreda prema osmogodišnjem programu; odnosno od I - V razreda prema devetogodišnjem programu obrazovanja;

ISCED 2 - više osnovno obrazovanje od V - VIII razreda prema osmogodišnjem programu; odnosno od VI - IX razreda prema devetogodišnjem programu obrazovanja;

ISCED 3 - srednje obrazovanje;

ISCED 4 - postsrednje obrazovanje (specijalistički programi za odrasle)

ISCED 5 - više obrazovanje po starom načinu studiranja (VI stepen)

ISCED 6 - VII stepen po starom programu studiranja (trajanje 4-5 godina), I ciklus po novom programu.

ISCED 7 - visoko obrazovanje po starom programu VII stepen (trajanje 5 - 6 godina), II ciklus "master" po novom programu i integrirani I i II ciklus po novom programu.

ISCED 8 - naučni stepen – doktorat

15.1 Redovno osnovno obrazovanje prema vrsti škole

	Škole	Učenici		Nastavno osoblje	
		svega	učenice	svega	žene
Federacija Bosne i Hercegovine					
Redovne osnovne škole	990	163.220	79.529	15.948	12.094
Škole za djecu sa posebnim potrebama	15	455	163	158	119
Kanton Sarajevo					
Redovne osnovne škole	93	38.242	18.615	3.120	2.525
Škole za djecu sa posebnim potrebama	4	236	87	94	73

15.2 Redovno osnovno obrazovanje po godinama i opštinama

	Škole	Odjeljenja	Upisani učenici		Nastavnici	
		Svega	Svega	Učenice	Svega	Žene
2020/2021	96	1.781	38.043	18.679	2.989	2.368
2021/2022	96	1.769	38.014	18.703	2.965	2.354
2022/2023	96	1.809	38.048	18.629	3.050	2.422
2023/2024	96	1.842	38.393	18.790	3.148	2.487
2024/2025	97	1.883	38.478	18.702	3.214	2.598
Centar Sarajevo	15	280	5.481	2.709	540	456
Hadžići	8	108	2.043	1.046	167	133
Ilidža	14	320	6.805	3.272	495	384
Ilijaš	13	113	1.912	896	199	163
Novi Grad Sarajevo	18	511	11.449	5.530	852	683
Novo Sarajevo	11	298	5.674	2.780	479	385
Stari Grad	11	117	2.117	1.023	240	199
Trnovo	1	6	46	28	15	13
Vogošća	6	130	2.951	1.418	227	182

15.3 Srednje obrazovanje prema vrsti škole

	Škole	Učenici		Nastavno osoblje	
		svoga	učenice	svoga	žene
Federacija Bosne i Hercegovine	213	70.344	35.421	8.736	5.656
Redovne srednje škole	201	67.983	34.142	8.455	5.492
Škole za učenike sa posebnim potrebama	6	179	66	90	64
Vjerske škole	6	2.182	1.213	191	100
Kanton Sarajevo	43	15.461	7.847	1.737	1.211
Redovne srednje škole	39	14.870	7.540	1.641	1.147
Škole za učenike sa posebnim potrebama	3	138	55	30	17
Vjerske škole	1	453	252	66	47

15.4 Srednje obrazovanje po godinama i opštinama

	Škole	Odjeljenja	Upisani učenici		Nastavnici	
		Svega	Svega	Učenice	Svega	Žene
2020/2021	40	688	14.750	7.358	1.605	1.106
2021/2022	40	680	14.679	7.326	1.610	1.101
2022/2023	41	702	14.770	7.450	1.651	1.160
2023/2024	42	701	15.008	7.575	1.688	1.183
2024/2025	43	726	15.461	7.847	1.737	1.211
Centar Sarajevo	14	252	5.747	3.364	595	441
Hadžići	1	31	690	309	70	49
Ilidža	5	58	1.282	647	162	108
Ilijaš	2	24	494	220	63	44
Novi Grad Sarajevo	5	76	1.465	526	176	121
Novo Sarajevo	7	134	2.622	914	311	200
Stari Grad	8	131	2.705	1.717	314	215
Vogošća	1	20	456	150	46	33

15.5 Visoko obrazovanje po vrsti ustanove

		Broj visokoškolskih ustanova*	Upisani studenti		
			ukupno	žene	redovni studenti
Kanton Sarajevo					
	2020/2021	7	28.056	17.103	23.090
	2021/2022	7	27.068	16.513	22.414
	2022/2023	7	26.169	16.103	21.856
	2023/2024	7	25.041	15.365	21.674
	2024/2025	7	26.224	16.276	22.038
Javne visokoškolske ustanova					
	2020/2021	1	25.013	15.656	20.116
	2021/2022	1	23.589	14.862	19.037
	2022/2023	1	22.147	14.153	17.950
	2023/2024	1	20.474	13.223	17.308
	2024/2025	1	21.637	13.942	17.498
Privatne visokoškolske ustanove					
	2020/2021	3	3.043	1.447	2.974
	2021/2022	3	3.479	1.651	3.377
	2022/2023	3	4.022	1.950	3.906
	2023/2024	3	4.567	2.142	4.366
	2024/2025	3	4.587	2.334	4.540

* Broj prikazanih visokoškolskih ustanova prema okvirnom zakonu o visokom obrazovanju u BiH (Službeni glasnik BiH, broj 59/07)

15.6 Visoko obrazovanje – diplomirani studenti po vrsti ustanove

		Diplomirani studenti			
		ukupno	žene	redovni studenti	žene
	2021	4.985	3.228	2.733	1.807
	2022	4.495	2.992	3.913	2.629
	2023	4.123	2.698	3.062	2.057
	2024	3.532	2.369	3.490	2.341
Javne visokoškolske ustanove					
	2021	4.499	2.982	2.409	1.644
	2022	3.999	2.725	3.450	2.381
	2023	3.604	2.390	2.593	1.780
	2024	3.282	2.230	3.240	2.202
Privatne visokoškolske ustanove					
	2021	406	219	285	148
	2022	496	267	463	248
	2023	519	308	469	277
	2024	250	139	250	139

Metodološka objašnjenja

Izvori podataka

Podaci iz oblasti kulture i umjetnosti koji se objavljuju u ovom godišnjaku rezultat su agregiranja podataka uporedivih godišnjih istraživanja koja provodi Federalni zavod za statistiku.

Obuhvat

Podaci o subjektima iz oblasti kulture i njihovim aktivnostima, odnose se na kalendarsku godinu.

Definicije

Muzej je stalna neprofitabilna ustanova u službi društva, koja se bavi sistematskim prikupljanjem, čuvanjem, naučnom obradom, objavljivanjem i izlaganjem (ekspozicijom) kulturnog i prirodnog naslijeđa (baštine), a koja je otvorena javnosti s ciljem proučavanja, dokumentiranja, obrazovanja, zabave i interaktivne komunikacije.

Osnovne funkcije muzeja su: prikupljanje, čuvanje, izlaganje, naučno proučavanje, objavljivanje i animacija.

Muzejska zbirka je skup muzejskih predmeta, sistematski sakupljenih tokom određenog vremena i sa određenog prostora.

Muzejsku djelatnost obavljaju: muzeji, memorijalni muzeji, spomen-područja koja se bave muzejskom djelatnošću, muzeji na otvorenom, muzejske spomen-kuće, pinakoteke, gliptoteke i sl.

Muzejski zbirni fond je skup muzejskih zbirki.

Stalna postavka je javno izlaganje muzejskih predmeta i jedan od osnovnih oblika komunikacije muzeja.

Muzeji opće namjene imaju više tematski različitih zbirki, koje se odnose na uže ili šire područje - mjesto, grad, entitet.

Posebni/specijalizirani muzeji prikupljaju građu određene vrste i mogu biti:

- društveno-historijski
- prirodnjački
- ekonomsko-tehnički
- umjetnički

Umjetničke galerije koje imaju muzejsku građu, smatraju se muzejima.

Biblioteka je sređena zbirka štampanog, pisanog ili drugim sredstvima umnoženog materijala i drugih dokumenata, uključujući grafičke i audio-vizuelne dokumente, koji su pristupačni stanovništvu.

Vrste biblioteka

Nacionalne biblioteke su biblioteke koje prikupljaju, obrađuju, čuvaju i daju na korištenje cjelokupnu bibliotečku građu sa područja zemlje i koje na osnovi zakona primaju i čuvaju obavezan primjerak, bez obzira na njegov naziv. Nacionalna biblioteka može obavljati i druge zadatke, npr. da izdaje nacionalnu bibliografiju, da posjeduje reprezentativni fond strane literature uključujući i literaturu o svojoj zemlji, da bude bibliografski informativni centar, da izdaje retrospektivnu nacionalnu bibliografiju, da razvija saradnju između biblioteka i unapređuje njihov rad. Biblioteke koje nose naziv "nacionalna biblioteka", ali koje ne odgovaraju definiciji ne treba svrstavati u kategoriju nacionalnih biblioteka. Međutim, ukoliko univerzitetska biblioteka vrši funkciju nacionalne biblioteke, treba je svrstati u ovu kategoriju, bez obzira na njen naziv.

Biblioteke visokoškolskih ustanova su biblioteke namijenjene prvenstveno studentima i nastavnom osoblju univerziteta i drugih visokoškolskih ustanova, a pomažu naučno-istraživački i nastavni rad tih ustanova. Ove biblioteke mogu biti pristupačne i široj javnosti.

One mogu biti:

Univerzitetske biblioteke, ili grupa biblioteka koje mogu biti smještene u posebne prostorije (različito locirane), ali imaju zajedničkog upravnika. Zadatak univerzitetske biblioteke je da pomaže naučno-istraživački i nastavni rad na univerzitetu, da nabavlja i obrađuje bibliotečku građu od značaja za cijeli univerzitet, da tu građu daje na korištenje, da razvija bibliografsku - informativnu djelatnost i saradnju između biblioteka visokoškolskih ustanova.

Biblioteke fakulteta, umjetničkih akademija, visokih škola, instituta i katedri u okviru univerziteta, a koje nisu pod rukovodstvom ili administrativnom upravom univerzitetske biblioteke. Bibliotečki fond tih biblioteka odnosi se većim dijelom na jednu određenu naučnu granu (npr. medicina, pravo, ekonomija itd.) ili grupu srodnih grana, a prvenstveno su namijenjene studentima i nastavnom osoblju s ciljem provedbe nastavnih programa i naučnog rada. Mogu biti pristupačne i široj javnosti.

Školske biblioteke (srednja i osnovna škola, predškolska ustanova) su jedinice odgojno-obrazovnog sistema škole. Njihova je zadaća da unapređuju sve oblike i metode odgojno-obrazovnog procesa, pomažu u stručnom usavršavanju nastavnika i učenika i stvaraju naviku čitanja i korištenja bibliotečkih usluga.

Specijalne biblioteke su biblioteke u sastavu predstavničkih organa i organa uprave, naučnoistraživačkih institucija (izuzev biblioteka univerzitetskih instituta), naučnih i stručnih društava ili udruženja, muzeja, galerija, arhiva, kao i biblioteke društvenih organizacija, preduzeća, komora ili drugih institucija i manastirske biblioteke. Bibliotečki fond specijalnih biblioteka najvećim dijelom se odnosi na jednu oblast ili granu; prirodne nauke društvene nauke, poljoprivreda, medicina, tehnika, pravo, historija i sl. One zadovoljavaju potrebe za bibliotečkom građom i obavještenjima, u prvom redu članova matične ustanove, i pomažu im da u stručnom i istraživačkom radu unutar određenog specijaliziranog područja dobiju pouzdana obavještenja i primarne dokumente.

Narodne biblioteke besplatno ili uz minimalnu naknadu opslužuju široku javnost određenog područja.

Arhiv je ustanova u kojoj se trajno čuva, stručno obrađuje i daje na korištenje arhivska građa.

Opći arhiv je ustanova koja obavlja arhivsku djelatnost na javnoj arhivskoj građi iz svih društvenih oblasti.

Specijalni/specijalizirani arhiv je ustanova ili organizaciona jedinica (u sastavu), koja obavlja arhivsku djelatnost na arhivskoj građi određenog tvorca ili određene grane djelatnosti (diplomatski, vojni, univerzitetski, pozorišni i sl.).

Privatni arhiv je ustanova koje obavlja arhivsku djelatnost a osnivač mu je pravno ili fizičko lice.

Zbirka - skup dokumenata različite provenijencije prema temama, vrstama dokumenata i sl.

Arhivska građa - pisani, crtani, štampani, fotografirani, filmovani, tonografirani izvorni ili reproducirani materijal od posebnog značaja za istoriju, kulturu i druge društvene potrebe, koji je nastao radom vladinih organa i organizacija, društveno - političkih organizacija i njihovih organa, građanskih pravnih lica i pojedinaca, bez obzira gdje je i kada nastao i da li se nalazi u ustanovama zaštite ili van njih.

Galerija je prostor u kojem su izložena umjetnička djela. Pod pojmom umjetničko djelo ovdje podrazumijevamo djela likovne umjetnosti. U galerijama se obično izlažu slike ali i skulpture, fotografije, ilustracije, instalacije i djela primijenjene umjetnosti.

Filharmonija ili simfonijski orkestri su muzički sastavi profesionalnih muzičara koji izvode simfonijski i koncertni program. Organizacijski mogu biti samostalni ili u sastavu neke druge ustanove.

Profesionalni orkestri su sastavi profesionalnih muzičara koji izvode simfonijski i koncertni program (umjetnička muzička djela). Organizacijski mogu biti samostalni ili u sastavu neke druge ustanove.

Ansambli mogu biti gudački, duhački, džez, rok, itd. U džez ansamblima su obično uključeni duhački instrumenti: saksofoni, trube, tromboni i sl., nešto od pratećih instrumenata kao električna gitara, klavir i sl., zatim bas gitara ili kontrabas, kao i bubnjevi odnosno neki drugi instrument iz grupe udaraljki. U rok ansamblima koji se obično nazivaju rok bendovi uvijek su zastupljene gitare, klavijature (sintisajzer i sl.), te ritam sekcija koju čine bas gitara i bubnjevi.

Muzički ansambl je grupa ljudi koji izvode instrumentalnu ili vokalnu muziku. U svakom muzičkom stilu različite norme su razvijene za veličine i sastave različitih ansambala, kao i za repertoar pjesama ili muzičkih djela koje ti ansambli izvode.

Festival je događaj koji se odvija u više dana na jednom ili više pozornica/mjesta uz mnoge dodatne sadržaje. Po svom karakteru može biti muzički, filmski, literarni, likovni, itd.

Profesionalno pozorište koje ima više stalnih scena (posebno izdvojenih, kao i malu scenu) na kojima profesionalni ansambl daje pozorišne predstave ispunit će zaseban obrazac za svaku izdvojenu scenu. Ukoliko se na jednoj sceni daje više vrsta djela (drama, opera i balet), tu scenu treba smatrati jednim pozorištem.

Profesionalno pozorište za djecu je pozorište koje redovito daje predstave za djecu.

Profesionalno pozorište za mlade je pozorište koje redovito daje predstave za mlade.

Amaterskim pozorištem smatra se pozorište u čijem su ansamblu pretežno glumci amateri, a organizaciono je samostalno ili u sastavu kulturno-umjetničkog društva, doma kulture ili druge ustanove - preduzeća.

Festival folklor je scenski prikaz folklor na sceni s pratećim programima folklorne umjetnosti, koji traje najmanje 3 dana uzastopno i u kojem sudjeluju najmanje 3 skupine iz 3 različite države (osim države-domaćina) po odabiru krovne udruga folklor iz tih država.

Smotra folklor predstavlja zajednički scenski nastup svih društava određenog nivoa (općina, kantona, entiteta, država, uz obavezno praćenje svih nastupa od strane tima stručnjaka, organiziran okrugli stol, gdje zapisnike stručnog kolegija krovna organizacija koristi za praćenje rada društava i selekciju programa i društava za nastupe na smotrama višeg nivoa (s općinskog na kantonalni itd.).

Druge manifestacije, revijalne smotre i koncerti su sve druge manifestacije koje nemaju obavezu pozivanja svih društava iz okruženja, ili (festivali) iz određenih država po odlukama njihovih tijela, i nemaju timove stručnjaka, niti organizuju okrugli stol.

Kulturna dobra mogu biti nepokretna i pokretna.

Prema fizičkim, umjetničkim, kulturnim, naučnim i historijskim svojstvima, **nepokretna kulturna dobra su:**

- spomenici kulture
- prostorne kulturno-historijske cjeline
- arheološka nalazišta
- znamenita mjesta.

Pokretna kulturna dobra su:

- umjetnička djela i historijski predmeti
- arhivska građa
- filmska građa
- stara i rijetka knjiga.

Prirodno dobro

Zaštićena prirodna dobra - prirodne vrijednosti proglašene zaštićenim od strane tijela utvrđenog zakonom i upisane u registar zaštićenih prirodnih dobara, a odnose se na zaštitne kategorije (zaštićena prirodna područja, nacionalne parkove, spomenike prirode, područja upravljanja staništem, zaštićene pejzaže, zaštićena područja za upravljanje resursima), uključujući i vodene površine koje su u njihovom sastavu, zaštićene minerale i fosile, te zaštićene vrste biljaka, gljiva i životinja, uključujući mrtve primjerke divljih vrsta, njihove dijelove i derivate, zaštićene na temelju Zakona o zaštiti prirode,

posebnih zakona i međunarodnih ugovora čija je zemlja potpisnica i Bosna i Hercegovina.

Separat zaštite naslijeđa u oblasti prostornog i urbanističkog planiranja - elaborat koji predstavlja informaciono-dokumentacionu osnovu za izradu dokumenata prostornog uređenja, a sadrži relevantne informacije o kulturno-historijskom i prirodnom naslijeđu i smjernice za njegovo korištenje, zaštitu i očuvanje; Segment dokumenta prostornog uređenja, koji predstavlja zaokruženu cjelinu i sadrži relevantne informacije o kulturno-historijskom i prirodnom naslijeđu u obuhvatu dokumenta i smjernice za njegovo korištenje, zaštitu i očuvanje.

Vlastiti program - označava programske segmente koji se sastoje od vlastite produkcije, koprodukcije i kupljenih / nabavljenih programa.

Vlastita produkcija - označava programske segmente koje je korisnik dozvole u potpunosti proizveo sam, uz pomoć svojih materijalnih i ljudskih resursa, ili koji su proizvedeni od strane nezavisne produkcijske kuće po narudžbi i na račun korisnika dozvole.

Koprodukcija - označava programske segmente u čijoj je produkciji dijelom učestvovao korisnik dozvole sa svojim materijalnim i ljudskim resursima.

Kupljeni/nabavljeni program - označava programske segmente za koje korisnik dozvole ima osigurana prava na emitiranje i radiodifuziju.

Reemitirani program - označava program koji jedna rtv-stanica emitira u radiodifuziji, a druga rtv-stanica ga u isto vrijeme u potpunosti preuzima u svrhu emitiranja u radiodifuziji.

Razmijenjeni program - označava dijelove programa koji razmjenjuju dvije ili više rtv-stanica.

Dugometražni je svaki film koji može da služi kao osnovni program jedne projekcije, tj. najmanje dužine trajanja 60 minuta.

Kratkometražni je svaki film dužine trajanja do 60 minuta.

Kinom - se smatra sala ili otvoreni prostor opremljen uređajima za javno prikazivanje filmova. Kina mogu raditi kao samostalni subjekti ili u sastavu preduzeća za prikazivanje filmova, kulturno-obrazovnih ustanova, škola i drugih institucija.

Domaće kinematografsko djelo je kinematografsko djelo koje ispunjava sljedeće uslove:

- da je kinematografsko djelo proizveo domaći producent samostalno ili u saradnji sa jednim ili više domaćih ili inostranih koproducenta,
- da je osoba koja se bavi djelatnošću proizvodnje, distribucije, javnog prikazivanja i iznajmljivanja kinematografskih djela registrirana za obavljanje kinematografske djelatnosti,
- da su većina članova autorskog dijela ekipe državljani Bosne i Hercegovine,
- da je tematika kinematografskog djela iz kulturnog prostora Bosne i Hercegovine, ili
- da je kinematografsko djelo proizvedeno u koprodukciji sa inostranim koproducentom u skladu sa odredbama Evropske konvencije o filmskoj koprodukciji.

Promet kinematografskog djela obuhvaća:

- otkup, prodaju, distribuciju i poddistribuciju domaćeg kinematografskog djela,
- otkup, prodaju, distribuciju i poddistribuciju inostranog kinematografskog djela,
- presnimavanje,
- umnožavanje,
- iznajmljivanje i
- javno prikazivanje kinematografskog djela.

Centri za kulturu su ustanove koje se bave djelatnošću organizacije predstava, kino-prikazivačkom djelatnošću, organizacijom koncerata, izložbi itd.

16.1 Pozorišta

	Pozorišta	Predstave	Posjetitelji	Zaposleni
Profesionalna pozorišta				
Sarajevo – Centar	5	737	29765	311
Sarajevo – Novi Grad	1	-	-	-

16.2 Kina

	Kina	Predstave	Posjetitelji	Zaposleni
Ukupno	3	22.745	368.533	32
Sarajevo – Centar	1	7.693	147.658	11
Sarajevo – Novi Grad	2	15.159	47.990	23

16.3 Radio stanice

	Radio stanice	Emitirani program u minutama	Muzičko-zabavni program u minutama	Marketing program u minutama	Zaposleni
Ukupno	10	2.118.605	1.198.372	95.862	186
Ilidža	1	-	-	-	-
Ilijaš	1	-	-	-	-
Novo Sarajevo	1	-	-	-	-
Sarajevo – Centar	4	1.064.525	719.034	89.425	75
Sarajevo – Novi Grad	2	1.054.140	479.338	6.437	111
Sarajevo – Stari Grad	1	-	-	-	-

16.4 TV stanice

	Televizijske stanice	Broj TV predajnika	Televizijski repetitori	Zaposleni	
				ukupno	žene
Kanton Sarajevo	16	63	5	934	447
Hadžići	12	11	5	1465	640
Novo Sarajevo	1	3	1	4	3
Sarajevo – Centar	3	0	0	0	0
Sarajevo – Novi Grad	5	8	3	1281	568
Sarajevo – Stari Grad	1	0	0	0	0
Vogošća	2	0	1	180	69

16.5 Galerije i izložbe

	Broj galerija	Broj izložbi			Posjetitelji	Zaposleni
		stalna postavka	višednevna	jednodnevna		
Ukupno	3	14	42	1	18.885	41
Sarajevo – Centar	1	5	15	-	934	8
Sarajevo – Stari Grad	2	9	27	1	17.951	33

16.6 Festivali

	Broj festivala	Vrsta festivala		
		filmski	pozorišni	muzički
Ukupno	13	9	2	2
Sarajevo – Centar	12	8	2	2
Sarajevo – Novi Grad	1	1	-	-

16.7 Muzeji opće namjene

	Broj muzeja	Muzejska građa		Zaposleni
		broj zbirki	broj predmeta	
Ukupno	6	171	2.409.018	99
Sarajevo – Centar	2	44	2.364.792	16
Sarajevo – Novi Grad	1	6	-	67
Sarajevo – Stari grad	3	121	44.226	16

16.8 Specijalizirani muzeji

	Broj muzeja	Broj zbirki			Zaposleni
		historijska građa	likovna umjetnost	ostalo	
Ukupno	1	2	1	1	5
Sarajevo – Stari grad	1	2	1	1	5

Statistički godišnjak Kantona Sarajevo 2024

Metodološka objašnjenja

Izvori i metode prikupljanja podataka

Prikupljanje zdravstveno - statističkih podataka obaveza je Zavoda za javno zdravstvo Federacije BiH i kantonalnih zavoda za javno zdravstvo.

Evidencije se vode upisivanjem podataka u osnovnu medicinsku dokumentaciju (obavezni individualni i zbirni obrasci), a služe kao izvor podataka za statistička istraživanja u području zdravstva Federacije BiH za sva tri nivoa: primarni, sekundarni i tercijarni.

Evidencije trebaju da vode zdravstvene ustanove bez obzira na vrstu vlasništva, zdravstveni radnici privatne prakse, apoteke i druge ovlaštene institucije. Podaci se dostavljaju kantonalnim zavodima za javno zdravstvo u pravilu jednom godišnje za proteklu godinu za zbirne izvještaje, a kontinuirano za individualne listiće.

Radi osiguravanja jedinstvenog sistema statističkih istraživanja pri vođenju evidencija primjenjuju se, na federalnom nivou, jedinstvena metodološka načela i statistički standardi (definicije, klasifikacije, nomenklature).

Podaci se prikupljaju u skladu sa preporukama i definicijama Svjetske zdravstvene organizacije i redovno objavljuju u međunarodnim zdravstvenim publikacijama.

Podaci o zdravstvenim i drugim radnicima zaposlenim u zdravstvu odnose se samo na one medicinske i nemedicinske radnike koji su zaposleni na neodređeno vrijeme u zdravstvenoj ustanovi koja podnosi izvještaj.

Prema Zakonu o zdravstvenoj zaštiti ("Službene novine FBiH", broj: 46/10, član 125.) sve privatne stomatološke ordinacije s područja FBiH obavezne su dostavljati izvještaje o svom radu nadležnoj zdravstvenoj ustanovi, u skladu sa propisima o evidencijama u oblasti zdravstva.

Podaci o zaraznim i parazitarnim oboljenjima u potpunosti su preuzeti od Službe za epidemiologiju Zavoda za javno zdravstvo FBiH, a registrirani broj oboljelih se temelji na "Prijavi oboljelog - umrlog od zarazne bolesti".

Definicije

Zdravstvena djelatnost na primarnom nivou obuhvaća djelatnost opće medicine, zdravstvenu zaštitu predškolske i školske djece, higijensko-epidemiološku zaštitu, zaštitu zdravlja usta i zuba, hitnu medicinsku pomoć,

medicinu rada, zaštitu zdravlja žena, patронаžnu i farmaceutsku djelatnost.

Obavlja se u zdravstvenim ustanovama bez obzira na vrstu vlasništva: domovima zdravlja, ustanovama za hitnu medicinsku pomoć, ustanovama za zdravstvenu njegu u kući, apotekama te ordinacijama privatne prakse.

Zdravstvena djelatnost na sekundarnom nivou obuhvaća specijalističko-konzilijarnu zdravstvenu zaštitu te bolničku zdravstvenu zaštitu koja se provodi u općim i specijalnim bolnicama i lječilištima.

Zdravstvena djelatnost na tercijarnom nivou obuhvata obavljanje najsloženijih oblika zdravstvene zaštite iz specijalističkih djelatnosti u kliničkim ustanovama i državnim zdravstvenim zavodima.

Zdravstveni radnici su osobe koje imaju obrazovanje stečeno na medicinskom, stomatološkom ili farmaceutsko-biohemijском fakultetu te na višim i srednjim školama zdravstvenog usmjerenja.

Bolnica je zdravstvena ustanova opremljena za 24-satnu ljekarsku i sestrinsku njegu bolesnika, uspostavljanje dijagnoze, tretman i rehabilitaciju oboljelih i povrijeđenih osoba, obično oba, i medicinske i hirurške slučajeve; opremljena sa profesionalno obučenim medicinskim osobljem u čijem sastavu se obično nalazi bar jedan ljekar. Bolnice mogu, mada nije neophodno, pružati usluge i vanbolničkim pacijentima.

Broj bolnica uključuje opće bolnice, specijalne bolnice, akutne i hronične bolnice.

Prema kriterijima OECD **akutna bolnica** je bolnica sa prosječnim brojem dana ležanja 30 ili manje (Indikator Svjetske zdravstvene organizacije br: 992760).

Pod **bolničkom posteljom** smatra se postelja opremljena za potpuni cjelodnevni smještaj pacijenata, smještena u dijelovima bolnice u kojima je obezbjeđena kontinuirana zdravstvena njega pacijenata. Broj bolničkih postelja predstavlja mjerilo kapaciteta bolnice.

17.1 Zdravstveni radnici u bolnicama, ispisani bolesnici i bolesnički dani ispisanih bolesnika

	2022	2023	2024
--	------	------	------

Broj zaposlenih doktora medicine u bolnicama

Ukupno	2.404	2.462	2.726
Unsko-sanski kanton	127	136	142
Kanton Posavski	24	22	21
Tuzlanski kanton	537	546	609
Zeničko-dobojski kanton	365	361	355
Bosansko-podrinjski kanton	15	14	9
Srednjobosanski kanton	176	166	276
Hercegovačko-neretvanski kanton	447	480	512
Zapadnohercegovački kanton	-	-	-
Kanton Sarajevo	678	702	768
Kanton 10	35	35	34

Broj zaposlenih zdravstvenih radnika sa visokom, višom i srednjom stručnom spremom u bolnicama

Ukupno	5.558	5.717	6.225
Unsko-sanski kanton	270	251	275
Kanton Posavski	104	104	103
Tuzlanski kanton	1.063	1.063	1.142
Zeničko-dobojski kanton	986	982	941
Bosansko-podrinjski kanton	42	38	38
Srednjobosanski kanton	400	419	649
Hercegovačko-neretvanski kanton	1.213	1.326	1.418
Zapadnohercegovački kanton	-	-	-
Kanton Sarajevo	1.400	1.447	1.577
Kanton 10	80	87	82

Broj ispisanih bolesnika

Ukupno	236.524	241.956	255.417
Unsko-sanski kanton	21.158	14.388	24.740
Kanton Posavski	1.797	1.770	1.819
Tuzlanski kanton	45.851	47.765	51.038
Zeničko-dobojski kanton	36.317	37.796	39.200
Bosansko-podrinjski kanton	1.412	821	1.676
Srednjobosanski kanton	29.710	34.521	25.972
Hercegovačko-neretvanski kanton	35.529	37.893	40.727
Zapadnohercegovački kanton	-	-	-
Kanton Sarajevo	61.779	63.712	66.954
Kanton 10	2.971	3.290	3.291

Broj bolesničkih dana ispisanih bolesnika u hilj.

Ukupno	1.465.942	1.498.813	1.456.006
Unsko-sanski kanton	116.183	87.190	136.221
Kanton Posavski	17.072	15.782	16.732
Tuzlanski kanton	274.342	289.311	302.697
Zeničko-dobojski kanton	236.000	241.834	239.174
Bosansko-podrinjski kanton	10.058	5.474	11.179
Srednjobosanski kanton	217.590	248.227	123.786
Hercegovačko-neretvanski kanton	184.412	203.632	212.754
Zapadnohercegovački kanton	-	-	-
Kanton Sarajevo	392.576	385.330	392.518
Kanton 10	17.709	22.033	20.945

17.2 Primarna zdravstvena zaštita, 2024

Kantoni	Zdravstveni radnici			Posjete - pregledi		
	doktori medicine	specijalisti	medicinske sestre/ tehničari	broj posjeta kod doktora	prva posjeta	kućne posjete doktora medicine
Ukupno	1.954	1.412	3.536	9.573.729	2.075.457	114.817
Unsko-sanski	136	110	309	581.426	128.299	5.614
Posavski	20	15	56	97.969	29.825	4.992
Tuzlanski	504	393	806	2.175.644	571.337	22.940
Zeničko-dobojski	331	269	592	1.722.417	308.695	11.222
Bosansko-podrinjski	33	19	69	191.498	45.534	1.198
Srednjobosanski	182	135	351	641.855	99.918	11.644
Hercegovačko-neretvanski	237	162	412	824.888	204.804	18.047
Zapadnohercegovački	62	43	122	413.670	66.691	4.181
Kanton Sarajevo	399	229	696	2.733.799	597.227	32.756
Kanton 10	50	37	123	190.563	23.127	2.223

17.3 Služba porodične medicine, 2024

Kantoni	Zdravstveni radnici			Posjete - pregledi		
	doktori medicine	specijalisti	medicinske sestre/ tehničari	broj posjeta kod doktora	prva posjeta	kućne posjete doktora medicine
Ukupno	1.094	920	1.725	8.176.772	1.449.532	27.057
Unsko-sanski	75	72	143	460.257	71.492	1.119
Posavski	15	13	32	94.291	27.918	4.050
Tuzlanski	309	286	449	1.828.490	398.851	5.351
Zeničko-dobojski	180	174	254	1.470.289	230.429	2.047
Bosansko-podrinjski	17	13	33	162.835	31.800	486
Srednjobosanski	83	80	161	550.632	63.225	1.396
Hercegovačko-neretvanski	136	119	200	721.308	141.398	7.644
Zapadnohercegovački	33	33	62	354.624	46.613	489
Kanton Sarajevo	229	114	352	2.373.947	421.767	3.683
Kanton 10	17	16	39	160.099	16.039	792

17.4 Djelatnost zaštite predškolske djece, 2024

Kantoni	Zdravstveni radnici			Posjete - pregledi		
	doktori medicine	specijalisti	medicinske sestre/ tehničari	broj posjeta kod doktora	prva posjeta	kućne posjete doktora medicine
Ukupno	156	124	317	537.590	269.779	267.811
Unsko-sanski	11	10	25	50.120	24.819	25.301
Posavski	1	-	1	592	540	52
Tuzlanski	36	26	57	108.316	68.195	40.121
Zeničko-dobojski	24	19	49	121.897	33.175	88.722
Bosansko-podrinjski	6	1	13	9.679	6.634	3.045
Srednjobosanski	17	16	32	24.670	11.449	13.221
Hercegovačko-neretvanski	26	19	43	71.494	47.870	23.624
Zapadnohercegovački	5	5	10	29.859	7.826	23.033
Kanton Sarajevo	28	28	68	113.567	67.227	46.340
Kanton 10	2	-	19	7.396	2.044	5.352

17.5 Djelatnost zaštite školske djece, 2024

Kantoni	Zdravstveni radnici			Posjete - pregledi		
	doktori medicine	specijalisti	medicinske sestre/ tehničari	broj posjeta kod doktora	prva posjeta	kućne posjete doktora medicine
Ukupno	59	36	111	426.995	186.513	240.482
Unsko-sanski	3	1	9	29.480	16.983	12.497
Posavski	-	-	1	335	258	77
Tuzlanski	7	4	8	149.496	70.030	79.466
Zeničko-dobojski	10	9	13	16.831	8.296	8.535
Bosansko-podrinjski	4	2	8	10.230	5.361	4.869
Srednjobosanski	17	10	24	33.939	13.051	20.888
Hercegovačko-neretvanski	6	3	5	7.894	3.069	4.825
Zapadnohercegovački	4	2	5	17.814	8.838	8.976
Kanton Sarajevo	8	5	32	154.716	58.634	96.082
Kanton 10	-	-	6	6.260	1.993	4.267

17.6 Radnici zaposleni u zdravstvenim ustanovama prema stepenu stručne spreme i profilu

	2022	2023	2024
Ukupno zaposleni	7.786	7.760	8.247
Dr medicine	1.510	1.538	1.666
od toga specijalisti	1.043	1.088	1.151
Dr stomatologije	236	250	248
Mr. farmacije	237	240	245
Zdravstveni radnici sa VSS	434	492	570
Zdravstveni tehničari	3378	3.291	3.409
Zdravstveni saradnici	122	132	164
Administrativno osoblje	494	459	490
Niža sprema	1.375	1.358	1.455

Metodološka objašnjenja

Izvori i metode prikupljanja podataka

Podaci o maloljetnim i punoljetnim korisnicima socijalne zaštite, i provedenim oblicima, mjerama i uslugama socijalne zaštite rezultat su obrade godišnjih izvještaja centara za socijalni rad i službi socijalne zaštite.

Podaci o ustanovama za socijalnu zaštitu sa smještajem rezultat su obrade godišnjih statističkih izvještaja ustanova za socijalnu zaštitu o djeci, omladini i odraslima.

Definicije

Centri za socijalni rad i službe za socijalnu zaštitu su ustanove koje pružaju stručnu i socijalnu pomoć u raznim oblicima osobama kojima je pomoć potrebna. Pomoć može biti materijalna (jednokratna ili pomoć za uzdržavanje), pomoć u osposobljavanju za rad i rehabilitaciju, pomoć u smještaju u razne ustanove socijalne zaštite itd. Rad centara i službi odvija se timski, tj. u radu sudjeluju socijalni radnici, psiholozi, pedagozi, defekolozi, ljekari, pravnici i drugi stručni radnici.

Domovi za socijalnu zaštitu djece i omladine su domovi koji pružaju smještaj, prehranu, zbrinjavanje, odgoj, zdravstvenu zaštitu, školovanje, osposobljavanje za rad, te odgovarajuće oblike stručne pomoći djeci i omladini bez roditeljske zaštite, mentalno i tjelesno invalidnoj djeci, te djeci i omladini društveno neprihvatljivog ponašanja.

Ustanove za socijalnu zaštitu za odrasle i stare osobe su ustanove koje pružaju organizirano stanovanje, prehranu, pomoć i njegu, zdravstvenu zaštitu, odmor i rekreaciju i druge razne aktivnosti stručnog tretmana bolesnim osobama, ovisnicima o alkoholu, te starim i nemoćnim osobama.

Korisnikom socijalne zaštite smatra se svaka osoba koja je, zbog određenih životnih uvjeta ili zbog posebnog duševnog ili tjelesnog stanja, u toku izvještajne godine jednom ili više puta koristila određene oblike i mjere socijalne zaštite i usluge socijalnog rada. Korisnici su razvrstani u dvije osnovne dobne grupe - maloljetni i punoljetni korisnici.

Pod **oblikom, mjerom ili uslugom** podrazumijeva se svaki slučaj provedene zaštite na osnovu zakona i propisa iz ove oblasti od strane centara za socijalni rad ili službe socijalne zaštite. Podaci o oblicima, mjerama i uslugama odnose se na broj provedenih, odnosno korištenih oblika, mjera i usluga u izvještajnom periodu, a ne na broj osoba. Jedna ista osoba može se pojaviti više puta kao korisnik tj. onoliko puta koliko je koristilo neki od oblika, mjera i usluga u toku izvještajne godine. Ako osoba više puta koristi isti oblik, mjeru ili uslugu biti će obuhvaćeno samo jednom. Ako osoba koristi više oblika, mjera ili usluga obuhvatit će se kod svakog oblika, odnosno mjere ili usluge.

18.1 Socijalna zaštita

	2021	2022	2023	2024
Broj centara za socijalni rad	10	10	10	10
Zaposleni u centrima - ukupno	149	150	176	170
Broj slučajeva obrađenih u centru				
Ukupno	39.647	58.594	44.300	43.618
žene	20.750	23.839	24.373	23.082
Broj intervencija pruženih u centru				
Ukupno	118.941	213.451	209.485	157.754
žene	58.131	118.260	115.529	82.432
Maloljetni korisnici socijalne zaštite prema kategorijama				
Ugroženi porodičnom situacijom	1.942	2.213	2.234	2.128
Osobe sa smetnjama u psihičkom i fizičkom razvoju	696	809	885	1.005
Osobe sa poremećajima u ponašanju ličnosti	-	-	-	-
Osobe društveno neprihvatljivog ponašanja	-	-	-	-
Psihički bolesne osobe	14	30	11	26
Osobe u stanju različitih socijalno-zaštitnih potreba	-	-	-	-
Bez specifične kategorije (ostali)	2.037	2.561	2.399	2.338
Punoljetni korisnici socijalne zaštite prema kategorijama				
Korisnici subvencioniranja troškova	1.269	1.206	1.207	1.134
Osobe sa smetnjama u psihičkom i fizičkom razvoju	4.040	5.191	4.922	5.733
Osobe sa poremećajima u ponašanju ličnosti	-	-	-	-
Osobe društveno neprihvatljivog ponašanja	594	712	644	544
Psihički bolesne osobe	520	505	331	498
Osobe koje nemaju dovoljno prihoda za izdržavanje	15.771	13.197	15.547	19.235
Osobe u stanju različitih socijalno-zaštitnih potreba	-	-	-	-
Bez specifične kategorije (ostali)	12.757	14.998	15.949	10.937

Statistički godišnjak Kantona Sarajevo 2024

Metodološka objašnjenja

Izvori i metode prikupljanja podataka

Podaci o učiniteljima krivičnih djela, učiniteljima privrednih prijestupa i privrednih sporova rezultat su redovnih statističkih istraživanja iz oblasti pravosuđa. Podaci o sudovima i sudijama, tužilaštvima, tužiocima, advokatima i advokatskim pripravniciima dobijeni su od Visokog sudskog i tužilačkog vijeća, Ustavnog suda Federacije BiH i Advokatske komore Federacije BiH.

Obuhvatnost podataka je potpuna, jer se statističkim istraživanjima obuhvataju svi punoljetni i maloljetni učinitelji krivičnih djela, učinitelji privrednih prijestupa i privrednih sporova uključujući krivična djela učinjena od nepoznatih učinitelja protiv kojih je podnijeta prijava nadležnom tužilaštvu.

Definicije

Punoljetni učinitelji krivičnih djela su osobe koje su u vrijeme učinjenja krivičnog djela imale navršenih 18 godina života, protiv kojih je postupak po krivičnoj prijavi i prethodni postupak završen i optužene osobe protiv kojih je krivični postupak pravomoćno završen.

Optužena punoljetna osoba je osoba protiv koje je sudu podnesena optužnica, optužni prijedlog ili privatna tužba, protiv koje je krivični postupak pravomoćno završen odlukom kojom se obustavlja krivični postupak, donosi oslobađajuća ili odbijajuća presuda, određuje se prisilni smještaj za neuračunljivu osobu ili se počinitelj proglašava krivim.

Osuđena osoba jeste punoljetna osoba proglašena krivom prema kojoj su izrečene sankcije: zatvor, novčana kazna, mjere sigurnosti, sudska opomena i osoba proglašena krivom bez izricanja kazne.

Maloljetni učinitelji krivičnih djela su osobe koje su u vrijeme učinjenja krivičnog djela imale 14, a nisu navršile 18 godina života, prema kojima postupak po krivičnoj prijavi nije pokrenut (odbačena prijava), pripremni postupak obustavljen ili je podnesen prijedlog za izricanje sankcija. Krivični postupak pred vijećem pravomoćno je završen odlukom kojom se postupak pred vijećem obustavlja ili se izriču sankcije.

Optužena maloljetna osoba je osoba prema kojoj je krivični postupak pred vijećem pravomoćno završen odlukom, kojom je obustavljen postupak pred vijećem ili je izrečena sankcija (maloljetnički zatvor ili odgojne mjere).

Pravila u postupku u privrednim sporovima primjenjuju se u sporovima koji proizilaze iz međusobnih privrednih odnosa vlasnika radnji i drugih pojedinaca, koji u obliku registriranog zanimanja obavljaju neku privrednu djelatnost.

19.1 Optužene i osuđene punoljetne i maloljetne osobe prema krivičnom djelu

Krivična djela protiv	Punoljetni počinitelji				Maloljetni počinitelji			
	krivične prijave		optužbe		krivične prijave		optužbe	
	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024
UKUPNO	130	125	77	53	62	19	16	7
Života i tijela	220	245	19	23	16	7	7	2
Slobode i prava čovjeka i građanina	3	3	-	-	5	2	-	-
Radnih odnosa	18	24	16	7	-	-	-	-
Spolne slobode i morala	197	266	37	42	2	1	-	-
Braka, porodice i omladine	250	248	230	206	4	-	-	-
Zdravlja ljudi	130	125	77	53	3	-	1	-
Privrede, poslovanja i sigurnosti platnog prometa	107	49	12	4	-	-	-	-
Imovine	580	571	167	108	17	6	2	2
Okoliša, poljoprivrede i prirodna dobara	13	9	1	3	-	-	-	-
Opće sigurnosti ljudi i imovine	44	38	20	7	1	2	1	-
Sigurnosti javnog prometa	59	41	51	46	-	1	-	-
Pravosuđa	173	119	9	5	-	-	-	2
Javnog reda i pravnog prometa	183	167	74	73	13	-	5	2
Podmićivanja i službene i druge odgovorne funkcije	810	705	49	29	-	-	-	1
Oblasti poreza	33	28	1	3	-	-	-	-
Čovječnosti i međunarodnog prava	-	-	5	-	-	-	-	-
Sistem elektronske obrade podataka	3	3	1	-	1	-	-	-
Ustavnog poretka Federacije BiH	3	5	1	1	-	-	-	-
Ostala djela	10	11	12	4	-	-	-	-

19.2 Optužene punoljetne i maloljetne osobe prema vrsti odluke

Vrsta odluke	Punoljetne osobe		Vrsta odluke	Maloljetne osobe	
	2023	2024		2023	2024
UKUPNO	1.115	782	UKUPNO	16	7
Proglašene odgovornim	782	614	Obustavljen postupak	-	-
Sporazum o priznanju krivice	629	486	Izrečena mjera sigurnosti	-	-
Odbačene privatne tužbe	117	94	Izrečena sankcija	16	7
Prekid postupka	-	1			
Obustavljen postupak	2	3			
Oslobođene optužbe	4	4			
Optužba odbijena	25	17			
Mjere sigurnosti	3	4			

